

OPISKELIJA - KUKA VALVOO ETUJASI

CRUX

4

LOKAKUU 2012

Akavan kirkolliset ammattiliitot AKI R.Y.

RIITTÄÄKÖ RAHA?

■ *Kanttorien ja pappien
keskipalkkojen kehitys*

■ *Kokonaiskirkon
talouden haasteet*

■ *Miksi teen työtä?*

MITEN MINULLE TÄSSÄ KÄY?

EIJA NIVALA

PAPPISLIITON PUHEENJOHTAJA

eija.nivala@evl.fi

Tässä lehdessä puhutaan rahasta monesta eri näkökulmasta. Syksyn toimintakauden käynnistyttyä ja uuteen vuoteen valmistauduttaessa rahasta puhutaan myös seurakunnissa. Vastikään julkaistut viime vuotta kuvaavat talouden tunnusluvut ja tilinpäätöstiedot ovat mukana suunnittelupöydässä ja talouden tarkastelussa. Olisiko suunta vähän parempaan? Kirkon kokonaisuutta arvioitaessa voi vastata varovaisen myönteisesti, mutta todellisuudessa moni seurakunta jatkaa niukuuden jakamista. Negatiivinen tilikauden tulos ja vuosikate on edelleen monen seurakunnan ongelma.

Tulevaisuuden epävarmuutta lisääviä tekijöitä on muitakin – sanoisinko, että liian paljon. Seurakuntien rajoja ja rakenteita on jo liikuteltu ja liikutellaan jatkosakin kuntaliitosten seurauksena ja seurakuntien omasta aloitteesta. Tällä hetkellä rakennemuutosta pohditaan ja valmistellaan kaikilla kirkon hallinnon tasoilla. Kirkkohallitus tekee parhaillaan linjatkaisuja ja antaa esityksensä marraskuun kirkolliskokoukselle. Todellisuus kulkee suunnittelun edellä, joten eteen tulevia päätöksiä joudutaan tekemään kulloinkin voimassa olevien hallintomallien pohjalta. Kuntaliitosten tullessa seurakuntien todelliset vaihtoehdot ovat tällä hetkellä vähissä.

Kirkon nelivuotiskertomusta varten kootut tilastot ovat myös karua luettavaa. Osallistumista ja kirkon tavoitavuutta kuvaavat käyrät laskevat jyrkästi. Kirkon Tutkimuskeskuksen teettämästä kyselystä voi todeta lyhyesti, ettei kirkon strategian ajatus Meidän kirkosta ole toteutunut. Yhä useampi suomalainen kokee sekä kirkon opin että elämän itselleen vieraaksi. Joka viides pitää ainakin mahdollisena kirkosta eroamisestaan.

Tämän kaiken murroksen ja myllerryksen keskellä soisi, ettei sotilaan tarvitsisi kantaa kenraalin murheita. Tällä tarkoitan sitä, että kirkon perustyössä olevien työntekijöiden olisi voitava keskittyä perustehtävän hyvään hoitamiseen. Tämä vaatii tietysti kohtuullisia taloudellisia resursseja, mutta ennen muuta sellaisia toiminnan ja työn tekemisen edellytyksiä, jotka eivät ole ensisijaisesti rahasta kiinni.

Työyhteisön ilmapiirillä on iso merkitys motivaatioon ja työssä jaksamiseen. Esimies kantaa aina alaisensa suurempaa vastuuta – niin myös tässä kohtaa. Jokaisen työntekijän oikeus on saada tuntea, että juuri hänen tekemästään työstä ollaan kiinnostuneita ja se koetaan merkittäväksi.

Säännöllisetkään esimiesalaiskeskustelut tuskin yksin riittävät palautteeksi, tueksi ja motivoinniksi, mutta pienet oikeaan aikaan lausutut sanat voivat paikata monta pettymystä.

Muutostilanteissa, kun turvallisuudentunne järkkyy, tuen tarve korostuu entisestään. Kun tulevaisuus on epävarma ja spekuloidaan erilaisten rakenneratkaisujen ja muiden muutosten mahdollisuudella, työntekijän peruskysymys on, ”miten minulle tässä käy”. Tuolle kysymykselle on oltava tilaa, se on kuultava ja otettava todesta. Muutosjohtaminen on rakennemallien ja strategioiden valmistelun rinnalla mitä suurimmassa määrin järjestyksestä, jatkuvuudesta ja ilmapiiristä huolehtimista.

Työyhteisön hyvästä ilmapiiristä kertoo mielestäni se, jos toisissa voidaan puhua välillä muustakin kuin työstä. Silloin jaetuksi tulee myös kunkin omaan elämäntilanteeseen liittyviä kysymyksiä, joita voidaan ja mahdollisuuksien rajoissa tulee ottaa huomioon työn suunnittelussa. Työajaton työ seurakunnassa tuo omat haasteensa, joita ratkotaan ensisijaisesti edunvalvonnan ja virka- ja työehtosopimuksen keinoin. Yhteisen keskustelun ja suunnittelun kautta työyhteisössä voidaan tämän lisäksi löytää luovia ja joustavia ratkaisuja. En osaa pitää tavoittelemisen arvoisina sankaritarinoita, joissa työuraan ei ole mahtunut yhtään vapaata joulua tai yhteiset lomat perheen ja puolison kanssa ovat harvinaisia. Tärkeää on huolehtia siitä, että joustoa ja tasaamista tapahtuu puolin ja toisin. Silti aina tasapuolisinta ei ole kaikille tasan. Vain motivoitunut, nähdyn ja kuullun tullut joukko pystyy parhaaseensa. ■

44

CRUX

4 | LOKAKUU 2012

TEEMA

KOKONAISKIRKON TALOUDEN HAASTEET

Kikon keskusrahaston johtaja Leena Rantanen tarkastelee talouden haasteita **15**

PALKAN OIKEUDENMUKAISUUTTA ON HELPPO MITATA **18**

MIKSI SINÄ TEET TYÖTÄ? **20**

KANTTORIEN JA PAPISTON LUKUMÄÄRÄN JA KESKIPALKKOJEN KEHITYS **26**

HENKILÖSTÖEDUT OULUSSA - ETUJA JOKAISELLE **23**

KOLEHTITUOTON KERTOMINEN **30**

ARTIKKELIT

"SAI KASTEESNA NIMEN..."

Lapselle on syntymän jälkeen annettava etunimi. Mikä on papin rooli nimenannossa? **36**

OPIKELIJA – KUKA VALVOO ETUJASI?

Kirkollisen alan opiskelijoiden etuja valvovat Akavan kirkolliset ammattiliitot **38**

MITEN KIRKKO VOI TUKEA LAPSIKUOLEMAPERHETTÄ? **40**

TUHANNEN TAALAN PAKKA

Laulamattomien Kuoro on tuonut satoja seurakuntalaisia kirkon aktiivisen toiminnan piiriin **44**

NYT PUHUTAAN RAHASTA

MERJA LAAKSAMO PÄÄTOIMITTAJA

Rahasta puhuminen ei tunnu vieläkään ihan luontealta kirkon kuvioissa, vaikka sanotaanhan Raamatussakin painokkaasti, että työmies on palkansa ansainnut. Vieläkin tapaa toisinaan seurakunnan työntekijän, joka vasta ensimmäisen tilin saatuaan on saanut tietää, mikä hänen palkkansa on. Ei ole kehdannut kysyä työhaastattelussa eikä valituksi tultuaankaan.

Menneinä aikoina jopa kirkollisissa ammattiliitoissa keskusteltiin, voiko rahasta ja kutsumuksesta puhua samassa yhteydessä. Sekä Pappisliiton että Kanttori-urkuriliiton historiasta löytyy näitä pohdintoja.

Ajat ovat muuttuneet ja tänä päivänä yhteistoiminta luottamusmiesten eli työntekijöiden edustajien ja työnantajan välillä on arkipäivää. Asioista neuvotellaan yhdessä, yhä useammin myös raha-asioista. Työn vaativuutta arvioidaan

ja palkkaa maksetaan vaativuuden mukaan. Palkka ei ole samalla tavalla ”ylhäältä annettu” kuin se vielä viime vuosituhanella oli. Paikalliset olosuhteet otetaan paremmin huomioon.

Tässä Cruxissa puhutaan rahasta, mutta myös siitä, missä määrin raha ratkaisee. AKIn taannoisen jäsenkyselyn mukaan papin ja kanttorin työssä raha ei useimmiten ole ensisijainen motivaatio työn tekoon, vaikka sillä vahva painoarvonsa onkin. Aika harva saa omasta mielestään tarpeeksi palkkaa, lähes jokainen kyselyyn vastannut asetti tavoitepalkkansa omaansa korkeammalle.

Lehden sisäsivuilla saadaan selkoa kirkon rahatilanteesta ja palkkakehityksestä, eläkeasioista, talouden tunnusluvuista ja palkan suhteesta muihin työstä saataviin etuihin, niin henkisiin kuin aineellisiin. Myös seurakunnilla on palkan lisäksi monenlaisia etuja työntekijöilleen. Esimerkkinä tässä lehdessä on Oulun seurakuntayhtymä, jossa asiat näyttävät olevan erityisen hyvin. Työntekijöistä pidetään huolta monin tavoin.

Nyt on aika valmistautua myös syksyn luottamusmiesvaaleihin, ohjeita löytyy sisäsivuilta.

Tämä numero jaetaan uusille teologian ja kirkkomusiikin opiskelijoille. Hyvä opiskelija, olet lämpimästi tervetullut joukkoomme liiton opiskelijajäseneksi ja perehtymään ammattialasi asioihin jo opiskeluaikana! Ole rohkeasti yhteydessä liittoosi! ■

JULKAISIJA

Akavan kirkolliset ammattiliitot AKI r.y.
Rautatöläistenkatu 6, 00520 Helsinki

PÄÄTOIMITTAJA Merja Laaksamo
Puh. (09) 4270 1506
merja.laaksamo@akiliitot.fi

TOIMITUSSIHTEERI Heli Meinola
Puh. (09) 4270 1515, faksi (09) 148 5875
heli.meinola@akiliitot.fi

TOIMITUSKUNTA

Olli-Pekka Laakkonen, kanttori
Merja Laaksamo, pastori (pj.)
Milla Mäkitalo, seurakuntapastori
Karoliina Nikula, sairaalapastori
Panu Pihkala, apurahatutkija
Minna Raassina, kanttori
Ilkka Raittila, kappalainen
Jenni Urponen, kanttori

CRUX

OSOITTEENMUUTOKSET

Tuija Kukkonen
Puh. (09) 4270 1503
tuija.kukkonen@akiliitot.fi

Heli Meinola
Puh. (09) 4270 1515
heli.meinola@akiliitot.fi

TOIMITUS JA ULKOASU

MCI Press Oy
Mikonkatu 8 A, 00100 Helsinki

ILMOITUSHINNAT

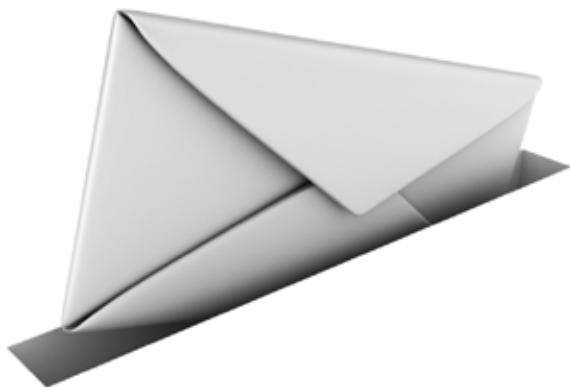
Koko	380 mm x 255 mm	1 790,- euroa
2/1 s.		
1/1 s.	190 mm x 255 mm	1 020,- euroa
1/2 s.	166 mm x 118 mm	560,- euroa
	79 mm x 245 mm	
1/4 s.	79 mm x 118 mm	330,- euroa
1/8 s.	79 mm x 55 mm	200,- euroa
takasisu	190 mm x 230 mm	1 200,- euroa

ISSN 0783-0122

PAINOPAIKKA

Scanweb Oy

9

AJANKOHTAISTA

KIRKON KOULUTUSKESKUKSEN ALKAVAT KOULUTUKSET 2013	8
TYÖELÄKEOTTEELLA AIEMPAA KATTAVAMMIN TIETOA.....	9
MARJAANA TURUNEN ON VUODEN KANTTORI 2012	11
ILMOITTAUDU KANTTORIPÄIVILLE 2013	12
KUKA NEUVOTTELEE PALKASTASI? – LUOTTAMUSMIESVAALEISSA VOIT VAIKUTTA	46

KIRJOITUSSARJAT

PÄÄLUOTTAMUSMIEHEN TYÖ HELSINGISSÄ Muutokseen vievät pienetkin askeleet	32
RISTEYKSESSÄ-MESSU Lähetysummoille suunniteltu messu sopii kaikille	48

VAKIOT

KYSYVÄ EI TIELTÄ EKS	10
ORDINARIOKOULUTUS	11
OPISKELIJAVINKKELI	35
SATTUMUKSIA	47
TEKSTIN ÄÄRESSÄ	50

Kuva: Elina Fanta/SLS

TAVOITTEET TOTEUTUIVAT KIRKON MUSIIKKIJUHLILLA

MIKAEL HELENELUND

KANTTORI-URKURILIITON PUHEENJOHTAJA

mikael.helenelund@evl.fi

Konsertit ja musiikkifestivaalit ovat luovuttamaton osa suomalaista kesänviettoa. Kirkossakin konserttitoiminta kukoistaa kesäisin. Menneen musiikkikesän upeana avauksena olivat Kirkon musiikkijuhlat Jyväskylässä. Monelle osallistujalle musiikkitäyteinen helluntaiviikonloppu lienee ollut koko kesän musiikillinen kohokohta.

Laulujuhlien haastavin tehtävä on yleensä tuhansien laulajien kokoaminen yhteen nautittavaan musiikkiesitykseen. Jyväskylän jäähallissa tämä onnistui hämmästyttävän hyvin, kiitos onnistuneen ohjelmistovalinnan, kuoronjohtajien tekemän hyvän pohjatyön sekä tehokaiden harjoittajien ja johtajien. Hyvään lopputulokseen vaikutti myös tasokas orkesteri, kun äänentoisto ensin oli saatu avausten jälkeen hiottua. Jäähallin tila osoittautui yllättävän soveltuvaksi 5000 laulajan yhteiseen kuorolauluun. Suurin ongelma oli yleisöpaikkojen riittämättömyys sunnuntain suuressa säveljuhlassa, mutta vieriestä Hipposhallista viimeisimmätkin tulijat pystyivät videon välityksellä seuraamaan esityksiä.

Säveljuhlassa toteutui mainiosti musiikkijuhlien tavoite ”ilmentää laaja-alaisesti seurakuntien musiikkitoimintaa”. Musiikillinen skaala oli laaja kuten myös esiintyjien ikähaitari. Soittimia käytettiin runsaasti ja ennakkoluulottomasti. Suuri osa musiikista ja sovituksesta oli uutta, mutta kuitenkin helposti omaksuttavaa. Perinteitäkin kunnioitettiin - olihan koko juhlien teemaksi valittu virsi. Ja riemukkaasti virsi kaikui niin jäähallissa kuin myös kirkkoissa, kaduilla ja toreilla.

Suurempia musiikillisia haasteita kaipaavillekin löytyi paljon kiinnostavaa musiikkijuhlien runsaasta konserttitarjonnasta. Päivillä esiintyi peräti kolme kanttorikuoroa kunnianhimoisilla ohjelmilla. Itselleni kaikkein suurin elämys oli Pekka Kostiaisen väkevä Triduum

Paschale -pääsiäisoratorio Taulumäen kirkossa. Innoittavaa oli myös laulaa kuorosovituksina virsiä kaikilla pohjoismaisilla kielillä Sinfoninen virsi-konsertissa jäähallissa sinfoniaorkesterin säestyksellä.

Laajan konserttitarjonnan varjopuolena oli tälläkin kertaa valinnan vaikeus. Onneksi tajusin mennä nuorten urkureiden yökonserttiin Kaupunginkirkkoon, missä kaksi huippulahjakkuutta soitollaan varsin hyvin täytti juhlien tavoitteen ”tarjota musiikillisia elämyksiä ja virikkeitä seurakuntien musiikkitoimintaan”. Esitykset antoivat inspiraatiota omiin edessä oleviin kesäkonsertteihin ja urkutuokioihin - aivan kuten myöhemmin kesällä Porin ja Lahden urkufestivaalien mainiot urkukonsertit.

Uskon, että musiikkijuhlien antamat elämykset ja virikkeet kantavat hedelmiä, joista voimme nauttia seurakuntiemme musiikkitoiminnassa vielä kauan. Valtaosa juhlien kuoro-ohjelmistosta voidaan käyttää hyvinkin erilaisissa kokoonpanoissa ja musiikillisissa olosuhteissa. Juhlien tärkeimpiä anteja lieneekin se, että seurakuntia ja kanttoreita rohkaistiin omien tarjolla olevien keinovarojensa luovaan ja joustavaan käyttöön.

Kirkon musiikkijuhlien päätoimikunta ja taiteellinen johtaja Timo Kiiskinen ansaitsevat suuren kiitoksen juhlien taiteellisesta onnistumisesta, samoin juhlien paikallistoimikunta erinomaisista käytännön järjestelyistä. Kiitoksen ansaitsevat myös kaikki ne lukemattomat kanttorit, jotka laulajia ja soittajia valmentamalla myötävaikuttivat juhlien onnistumiseen.

Odotamme jo innolla seuraavia juhlia, jotka järjestetään Helsingissä vuonna 2016. Silloin on kulunut tasan 50 vuotta siitä, kun pääkaupunki edellisen kerran isännöi valtakunnallisia kirkkomusiikkijuhlia. ■

AKIn opintomatka vuonna 2013

Pyhiinvaellusmatka Santiago de Compostelaan 22.4.–4.5.2013

Pyhiinvaelluksella liitytään Santiagon tien perinteeseen ja tutustutaan pyhiinvaelluksen historiaan ja nykypäivään. Teemana on Pyhän Fransiskuksen ja Anna-Maija Raittilan perintö. Tavoitteena on oman spiritualiteetin hoitaminen ja rukouselämän syventäminen.

Pyhiinvaellukselle osallistuminen vaatii kuntoa ja epävarmuuden sietokykyä. Majoituksia ei varata etukäteen. Yöpyminen tapahtuu refugioissa, pyhiinvaeltajien turvapaikoissa, joita on lähes jokaisella reitin paikkakunnalla useampi. Refugioiden varustetaso on vaatimaton, samassa huoneessa voi nukkua 4–30 pyhiinvaeltajaa, suihkuja on muutamia. Jollei refugioon mahdu, varaudumme etsimään yösijan edullisesta hostellista. Matkavarat kannetaan mukana rinkassa koko ajan. Lähtöpaikkana on Ponferrada, josta matkaa Santiagoon on noin 220 km. Päivämatkat vaihtelevat 20 km molemmin puolin. Matkanjohtajina toimivat apulaistoiminnanjohtaja Merja Laaksamo ja oppilaitospastori Sakari Kiiskinen. Matkan hinta on noin 1 000 euroa. ■

Matkalle voi jo ilmoittautua. Ilmoittautumiset heli.meinola@akiliitot.fi tai 09 4270 1515. Lisätietoja merja.laaksamo@akiliitot.fi tai puh. 09 4270 1506.

Naisteologien neuvottelupäivät ja vuosikokous

PORVOOSSA 4.–5.2.2013

AIHEENA ”PYHÄ ARKI”

Juhlimme myös sitä, että ensimmäiset naiset kirkossamme vihittiin pappisvirkaan kaksikymmentäviisi vuotta sitten. Mukana piispa Björn Vikström. Tarkempi ohjelma seuraavassa jäseninfossa ja kotisivuillamme.

Ilmoittautumiset puheenjohtaja Soili Juntumalle mielellään sähköpostitse soili.juntumaa@evl.fi tai puh. 050 6552 5529. ■

KIRKON JOHTAMISKOULUTUKSESTA TUKEA SEURAKUNTIEN MUUTOKSIIN

KARI KOPPERI

KIRKON KOULUTUSKESKUKSEN JOHTAJA

Johtamisvastuussa oleva kirkon työntekijä löytää edestään ja ympäriltään muutostarpeita ja haasteita. Työyhteisön toimintaa pitää sopeuttaa niin rakenteellisiin muutoksiin kuin henkiseen ja hengelliseen murrokseen. Seurakuntakoon kasvaessa väliportaan esimiesten määrä tulee entisestään kasvamaan, jolloin delegoinnin, yhteistyöjohtamisen ja strategisen johtamisen osaaminen korostuu. Toinen puoli johtamisen haasteista kohdistuu johtajaan itseensä.

Kirkon omaa johtamiskoulutusta järjestävät Kirkon koulutuskeskus ja hiippakunnat. Johtamiskoulutus perustuu piispainkokouksen hyväksymään

Kirjo 2005 suunnitelmaan, mutta sen sisältöjä kehitetään jatkuvasti. Esimerkiksi vuodesta 2012 lähtien hieman toisistaan poikkeavat aluetyön ja työalajohtamisen (Kirjo II C) sekä niin sanottu esimiestyön johtamiskoulutukset (Kirjo II D) on yhdistetty kirkollisen johtamisen peruskoulutukseksi. Käyttöön on otettu myös uusi ”Kirkollisen johtamisen peili”, joka on kirkon omaan johtamistyöhön kehitetty 360-arviointiväline. Se tukee sekä oman johtajuuden että työyhteisön kehittymistä.

Johtamiskoulutuksissa tunnistetaan tämän ajan asettamat paineet kirkolliselle johtamiselle ja rakennetaan johtamistapaa, jossa kiteytyvät johtamisen

työtapojen hallinta, itsetuntemuksen kehittäminen, kyky syvälliseen strategiseen ajatteluun sekä taito olla johtajana hengellisessä työyhteisössä.

Kirkon johtamiskoulutus toteutetaan prosessimuotoisena. Yhteisenä lähtökohtana on kunkin osallistujan kokemuksen arvostaminen ja valmius antaa oma kokemus yhteiseen käyttöön, kun etsitään tietä hyvään johtamiseen. Koulutusprosessi rakentuu useista koko ryhmän kohtaamisista, lähiopiskelujaksoista sekä niistä tukevasta työskentelystä.

Kirkon koulutuskeskuksen alkavat koulutukset 2013 ovat seuraavalla sivulla. ■

KIRKON KOULUTUSKESKUKSEN ALKAVAT KOULUTUKSET 2013

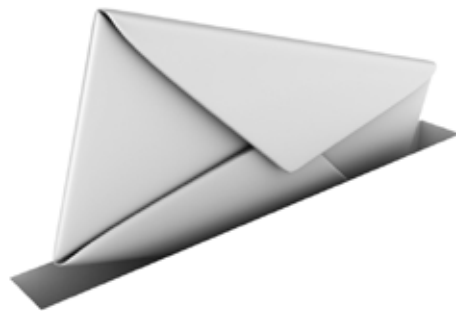
PASTORAALIKOULUTUS		
21.–25.1.	Raamattu, tunnustus ja julistus pastoraali I/13	4 op
25.2.–1.3.	Raamattu, tunnustus ja julistus pastoraali II/13	4 op
18.–22.11	Raamattu, tunnustus ja julistus pastoraali III/13	4 op
28.1.–1.2.	Jumalanpalveluselämän pastoraali I/13	4 op
8.–12.4.	Jumalanpalveluselämän pastoraali II/13	4 op
16.–20.9.	Jumalanpalveluselämän pastoraali III/13	4 op
4.–8.3.	Sielunhoidon pastoraali I/13	4 op
15.–19.4.	Sielunhoidon pastoraali II/13	4 op
25.–29.11	Sielunhoidon pastoraali III/13	4 op
11.–15.3.	Kristillisen kasvatuksen pastoraali I/13	4 op
9.–13.9.	Kristillisen kasvatuksen pastoraali II/13	4 op
21.–25.10.	Kristillisen kasvatuksen pastoraali III/13	4 op
11.–15.3.	Seurakunta työyhteisönä pastoraali I/13	4 op
23.–27.9.	Seurakunta työyhteisönä pastoraali II/13	4 op
9.–13.12	Seurakunta työyhteisönä pastoraali III/13	4 op
11.–13.2.	Ylempi pastoraali: kirkon perustehtävä ja ajankohtaiset teologiset kysymykset 2013	5 op
MUSIIKKI		
28.–31.1.	Cantor II 2013 musiikkia messuun	4 op
19.–23.8.	Kuoronjohdon ja äänenkäytön kurssi 2013	5 op
23.–27.9.	Cantor (+) 2013, Haapaniemi	4 op
25.–28.2.	Varhaisiän musiikkikasvatus seurakunnassa	2,5 op
13.–16.5.	Organum cantat, hyvän säestämisen kurssi 2013, Jyväskylä	3 op
KASVATUS		
4.–5.2.	Kasvatuksen menetelmät kirkon työssä 2013	5 op
20.–22. 3.	Dialogisuus kirkon työssä 2013	5 op
2.–3.9.	Nuorten ja nuoruuden teologia 2013	5 op
4.–6.9.	Teologia ja pedagogiikka kristillisessä kasvatuksessa 2013	5 op
TYÖNOHJAUS JA MUU OHJAUSTOIMINTA		
6.–8.11.	Kirkon työnohjaajakoulutus 2013	60 op
4.–5.11.	Harjoittelunohjaajien koulutus- ja neuvottelupäivät papeille ja kanttoreille 2013	1 op
JUMALANPALVELUSELÄMÄ		
11.–15.11	Syvennämälle messuun 2013	14 op
JOHTAMINEN		
9.–11.9.	KIRJO II C/D Johtaminen ja esimiestyö seurakunnassa 2013, 1. ryhmä	20 op
14.–16.10.	KIRJO II C/D Johtaminen ja esimiestyö seurakunnassa 2013, 2. ryhmä	20 op
2.–4.12.	KIRJO II C/D Johtaminen ja esimiestyö seurakunnassa 2013, 3. ryhmä	20 op
9.–11.12.	KIRJO III 2013 Johtamisen erityiskoulutus	20 op
6.–8.11.	KIRJO II B 2013 talousjohdon koulutus	20 op
SELUNHOITO		
18.–19.3.	Sielunhoidon erityiskoulutus Lapua 2013–2015 valintahaastattelut	40 op
3.–4.4.	Sielunhoidon erityiskoulutus Oulu 2013–2015 valintahaastattelut	40 op
13.–16.5.	Kokemuspohjainen uniryhmäkurssi 2013, Lärkkulla	3 op
DIAKONIA		
30.1.–1.2.	Diakonian teologia 2013	5 op
4.–5.3.	Surun, kuoleman ja kriisien kohtaaminen 2013	5 op

Ks. tarkemmin sakasti.evli.fi/koulutus

TYÖELÄKEOTTEELLA AIEMPAA KATTAVAMMIN TIETOA

KIMMO KONTIO

TIEDOTTAJA, ELÄKETURVAKESKUS

Vuosi 2012 on ainutlaatuinen tarkistuspiste kansalaisen työeläketurvassa. Käytännössä kaikki 18–68-vuotiaat, jotka eivät vielä ole eläkkeellä, saavat tiedon kaikesta ansiotyöstään ja työeläkkeeseen vaikuttavista muista ansioistaan postitse kotiin lähetetyssä työeläkeotteessa.

Kattavuudessaan vuoden 2012 työeläkeote on ainutlaatuinen, sillä koskaan aiemmin työeläkeote ei ole ollut näin kattava. Jatkossa työeläkeotteiden lähettäminen harvenee, eikä asiakirja sisällä enää yhtä täydellisesti tietoa kuin tänä vuonna.

Työeläkeotteella on tänä vuonna ensimmäistä kertaa mukana kaikki työeläkkeeseen vaikuttavat tiedot. Otteella on sekä yksityisen, julkisen työnantajan palveluksessa että yrittäjätoiminnasta kertynyt eläke. Vuodesta 2005 eteenpäin mukana on myös eräiden sosiaalietuuksien (esimerkiksi äitiysraha, sairauspäiväraha) ja opiskelun perusteella kertynyt eläke.

Kaikki tiedot otteella perustuvat vuoden 2011 loppuun saakka kertyneisiin ansioihin. Työnantajasta käytetään sen nykyistä nimeä.

Työeläkeote kertoo eläkekertymän edellisen vuoden loppuun. Lisäksi 50 vuotta täyttäneet saavat arviolaskelmat vanhuuseläkkeestä. Mahdollista oikeutta Kelan kansaneläkkeeseen tai takuueläkkeeseen työeläkeotteella ei näy.

Myös elinaikakertoimen vaikutus on arvioitu mukaan karttuneeseen eläkkeeseen. Elinaikakertoimella eläkkeen määrä sopeutetaan elinajanodotteen muuttumiseen.

Työeläkeote syytä tarkistaa hyvin

Työeläkeote on tarkoitettu oman työeläkkeen laskentaan vaikuttavien tietojen seuraamista ja tarkistamista varten. Tänä vuonna kokonaiskuvan muodostaminen ja tietojen tarkistaminen on entistä helpompaa, koska työeläkeotteella on mukana kaikki tähänastisen työuran aikaiset ansiot.

Jos kaikki tiedot ovat oikein, ei tarvitse tehdä mitään. Jos kuitenkin huomaa puutteita tai virheitä, kannattaa virheestä ilmoittaa eläkelaitokselle nopeasti. Lain mukaan yksityisillä työeläkelaitoksilla on velvollisuus selvittää viimeisen kuuden vuoden ansiotietoja.

Apuna tarkistuksessa voi käyttää työtodistuksia ja vuosittaisia palkkalaskelmia.

Kenelle ja kuinka usein työeläkeote tulee?

Työeläkeote postitetaan tämän vuoden aikana lähes kaikille 18–68-vuotiaille Suomessa asuville, jotka eivät vielä ole eläkkeellä. Otekirjeen lähettää eläkelaitos, jossa henkilö on viimeksi ollut vakuutettuna. Julkisen alan palveluksessa olevat saavat syksystä alkaen otteen postitse Kevalta.

Ensi vuodesta alkaen yksityisten alojen eläkelaitokset lähettävät

vakuuttamilleen henkilöille työeläkeotteen postitse joka kolmas vuosi.

Otekirjeen voi milloin tahansa tarkistaa sähköisesti oman työeläkelaitoksensa sivustolta tai Työeläke.fi-verkkopalvelusta. Tietoturvan takia sähköisen työeläkeotteen avaamiseen tarvitaan joko verkkopankkitunnukset tai sähköinen henkilökortti. Julkisen alan palveluksessa olevat saavat tietonsa Kevan verkkosivuilta loppuvuodesta 2012 alkaen. ■

Lisätietoja työeläkeotteesta:

Kaikki eläkelaitokset ja Eläketurvakeskus 029 411 20

- Tarkista vuoden 2012 työeläkeote ja pidä se tallessa.
- Varmista, että työeläkeotteella ovat kaikki ansiotietosi.
- Jos tiedot ovat oikein, sinun ei tarvitse tehdä mitään.
- Ilmoita heti puutteista eläkelaitokseesi (yhteystiedot saat otteesta).

Työeläkeote 2012
PERHEENLUTTORI

Työeläkeotekirjeen tunnistaa yllä näkyvästä logosta.

Menetätkö viikonloppuvapaan niinä kuukausina, jolloin minulla on lomaviikko tai kesälomaa? Onko osa-aikaisella työntekijällä lainkaan viikonloppuvapaata?

Hengellisen työn tekijälle kuuluu kaksi yhden kalenterivuorokauden kestävää vapaapäivää viikossa, jotka voidaan, milloin se työn järjestelyn ja seurakunnan toiminnan kannalta on asianmukaista, esimiehen harkinnan mukaan sijoittaa myös pyhäpäivälle tai niin, että ne muodostavat lauantain ja sunnuntain käsittävän viikonvaihtevapaan.

Vapaapäivät pyritään sijoittamaan, mikäli mahdollista, kiinteiksi perättäisiksi viikonpäiviksi. Mitään estettä ei ole sillekään, että työntekijöillä on kaksi vapaata viikonloppua kuukaudessa, joissakin seurakunnissa sovelletaan tällaista käytäntöä. Jos työntekijällä on vaikkapa sukulaisen juhlat lauantaina, vapaapäivät voidaan poikkeuksellisesti sijoittaa esimerkiksi maanantaiksi ja lauantaisiksi, jos se onnistutaan työyhteisössä järjestämään.

Kirkkohallituksen päätöksessä on aikoinaan ollut sääntö, jonka mukaan vapaata viikonloppua ei voitu antaa silloin, jos samalle kuukaudelle osui lomaa. Tämä ei ole enää vuosiin ollut voimassa.

Osa-aikaiselle työntekijälle kuuluvat yhdenvertaisuuslain perusteella samat oikeudet kuin kokoaikaisellekin. Jos muilla työntekijöillä on yksi vapaa viikonloppu kuukauden työpanosta kohti, tätä sääntöä on sovellettava myös osa-aikaiseen työntekijään. ■

Lähetä oma kysymyksesi
os.edunvalvonta@akiliitot.fi.

NERA INFORMATION PÅ PENSIONSUTDRAGET

KIMMO KONTIO

INFORMATÖR, PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

I år innehåller pensionsutdraget för första gången alla uppgifter som påverkar arbetspensionen. Av utdraget framgår pensionen för anställningar inom såväl den privata som

den offentliga sektorn och för företagarkerksamhet. Med är också pension som sedan år 2005 tillvuxit på grundval av vissa sociala förmåner (t.ex. moderskapspenning, sjukdagpenning) och studier.

Alla uppgifter på utdraget grundar sig på de inkomster som tjänats in före utgången av år 2011. Om arbetsgivaren anges arbetsgivarens nuvarande namn.

På utdraget anges den intjänade pensionen vid utgången av förra året. De som har fyllt 50 år får också en uppskattning av sin framtida ålderspension. Däremot framgår det inte om mottagaren eventuellt har rätt till folkpension eller garantipension.

Den intjänade pensionen uppskattas så att även livslängdskoefficientens effekt beaktas. Livslängdskoefficienten anpassar pensionens belopp till förändringen av den förväntade livslängden.

Granska utdraget omsorgsfullt

Med hjälp av pensionsutdraget kan man följa upp och kontrollera de uppgifter som inverkar på pensionen. I år blir det lättare att få en helhetsuppfattning och granska uppgifterna, eftersom utdraget nu omfattar alla arbetsinkomster under hela yrkesbanan.

Om alla uppgifter är korrekta behöver man inte göra någonting. Om man däremot märker brister eller fel, är det bäst att meddela det snabbt till pensionsanstalten. Enligt lagen är de privata arbetspensionsanstalterna skyldiga att reda ut uppgifter om arbetsinkomsterna under de senaste sex åren.

När man kontrollerar utdraget kan man ha hjälp av arbetsintyg och årliga lönespecifikationer.

Vem får arbetspensionsutdraget och hur ofta?

I år postas arbetspensionsutdrag till nästan alla 18–68-åringar som bor i Finland och inte ännu är pensionerade. Den pensionsanstalt hos vilken man senast varit försäkrad sänder brevet. Anställda inom den offentliga sektorn får sitt utdrag i höst från Keva.

Från och med nästa år skickar pensionsanstalterna inom den privata sektorn arbetspensionsutdrag till sina försäkrade vart tredje år.

Man kan när som helst kontrollera utdraget elektroniskt på sin egen pensionsanstalts webbsidor eller på webbplatsen Arbetspension.fi. På grund av datasekretessen behöver man antingen webbankkoder eller ett elektroniskt ID-kort för att kunna öppna utdraget. Anställda inom den offentliga sektorn får sina uppgifter på Kevas webbplats på hösten 2012. ■

Närmare om pensionsutdraget:
Alla pensionsanstalter och Pensions-
skyddscentralen, tfn 029 411 20
Mediekontakt: Informatör Kimmo
Kontio, Pensionsskyddscentralen,
tfn 050 517 8609

- **Kontrollera pensionsutdraget 2012 och spara det.**
- **Försäkra dig om att uppgifterna om alla dina arbetsinkomster finns på utdraget.**
- **Om alla uppgifter är korrekta behöver du inte göra någonting.**
- **Meddela genast om brister till din pensionsanstalt (kontaktuppgifterna finns på utdraget).**

Työeläkeote 2012
PENSIONSSKYDDSCENTRAL

AKIN TOIMISTON PUHELINNUMEROT MUUTTUVAT

Uudet puhelinnumerot löydät tämän lehden viimeiseltä aukeamalta.

MARJAANA TURUNEN ON VUODEN KANTTORI 2012

Suomen Kanttori-urkuriiliiton hallitus on nimennyt Vuoden Kanttoriksi 2012 Lahden Salpausselän seurakunnan kanttorin, musiikin maisteri, director cantus **Marjaana Turusen**. Turunen vastaanotti palkintonsa toukokuussa Kirkon musiikkijuhlien yhteydessä Jyväskylässä.

Valinnan perustelut: Marjaana Turunen on innostava kuoronjohtaja, joka on vetänyt mukaan seurakunnan toimintaan alati kasvavan joukon uusia kuorolaisia. Hän on systemaattisesti kehittänyt sekä gospelkuorotoimintaa että niin sanottua laulamattomien kuorotoimintaa. Marjaana Turusen kuorot ovat rikastuttaneet alueen jumalanpalveluselämää, ja ne ovat arvostettuja esiintyjiä myös seurakunnan ulkopuolella.

Marjaana Turunen (os. Hämäläinen, ent. Pokki) on syntynyt 1962 Sippolassa. Hän on valmistunut musiikin maisteriksi Sibelius-Akatemiasta vuonna

1990. Hän johtaa Lahden Gospelkuoroa, PreGo-valmennuskuoroa ja Lahden Laulamattomien Kuoroa sekä erilaisia projektikuoroja. Hän on myös toiminut Lahden diakoniainstituutin musiikinopettajana.

Esikuvikseen Marjaana Turunen mainitsee Kouvolan kaupunginosan Myllykosken kanttorin **Eliisa Pokin** ja kuoronjohton opettaja **Matti Hyökin**. Oman kanttorin työnsä painopisteinä Marjaana Turunen pitää muun muassa jumalanpalvelusten musiikin laadukasta toteuttamista eri musiikkityyleillä ja erilaisilla koneistoilla, alkuperäiseen perinteeseen pohjautuvan gospelmusiikin tunnetuksi tekemistä sekä yhteislauluiltojen järjestämistä seurakunnassa lauluperinteen ylläpitämiseksi.

Marjaana Turuselle luovutettiin tunnustuksena ansioistaan Urkurakentamo Veikko Virtasen lahjoittama Principal-urkupilli seinälaattaan kiinnitettynä sekä liiton ja Nordea-pankin rahalahja. ■

ILMOITTAUDU KANTTORI- PÄIVILLE 2013 LAPPEENRANTAAN!

Alempi
osallistumismaksu
30.10.2012
saakka.

Kuudetta kertaa järjestettävät valtakunnalliset kanttorien neuvottelupäivät pidetään 5.–7.2.2013 Lappeenrannassa. Päivien teemana on ”Hyvillä mielin”. Tarkastelemme sitä, miten eri tavoin voimme ylläpitää työniloa. Näkökulmia asiaan ovat hengellisen elämän hoitaminen, musiikin kautta tapahtuva vuorovaikutus sekä palvelussuhdeasiat. Toiveemme on, että päiviltä palaisi työn iloa ja itsensä riittävän hyväksi tuntevia kanttoreita.

Kanttoripäivien järjestäjinä ovat Kirkon jumalanpalveluselämä ja yhteiskunta -yksikkö (KJY) yhdessä Suomen Kanttori-urkuriliiton, Mikkelin hiippakunnan, Lappeenrannan seurakuntayhtymän, Suomen Kirkkomusiikkiliiton, Teologit ja kirkkomuusikot ry:n ja Seurakuntien Lapsityön Keskuksen kanssa.

Sitova ilmoittautuminen päiville tapahtuu täyttämällä oheisessa lin-

kissä oleva ilmoittautumislomake 15.1.2013 mennessä: https://www.lyyti.fi/ilmoittaudu/Kanttoripaivat_2013_2006

Mikäli Sinulle netti-ilmoittautumisen on hankalaa, voit myös ilmoittautua sähköpostitse osoitteella arja.kunnala@evl.fi.

Kanttoripäivien osallistumismaksu on 30.10.2012 mennessä ilmoittautuneille 140 €. Myöhemmin ilmoittautuneille se on 160 €. Osallistumismaksu sisältää ohjelman konsertteineen sekä ohjelmaan merkityt kahvit ja illallisen. Mikäli osallistumisen joutuu perumaan, voi sen tehdä 15.1.2013 asti kuluitta.

Kirkkohallitus laskuttaa osallistumismaksun päivien jälkeen.

Majoituksesta ja ruokailuista huolehtii jokainen osallistuja itse. Liitteenä ovat hinta- ja yhteystiedot muutamiiin Lappeenrannan hotelleihin,

joihin on sovittu Kanttoripäiviä varten huonekiintiö, joka on hotellista riippuen voimassa 5. tai 31.12.2013 saakka.

Lisätietoja antaa Kirkkohallituksen musiikkisihteeri **Kaisa-Leena Harjunmaa-Hannikainen**, 09 1802 262 tai kaisa-leena.harjunmaa-hannikainen@evl.fi.

Ohessa on alustava ohjelma, johon muutokset ovat mahdollisia. Tarkemat tiedot ohjelmasta lähetetään ilmoittautuneille joulukuussa 2012. ■

Tervetuloa Lappeenrantaan kaikki kanttorit ikään ja äidinkieleen katsomatta!

Kanttoripäivät 2013 järjestelytoimikunnan puolesta

Ulla Tuovinen,

puheenjohtaja

Kaisa-Leena Harjunmaa-Hannikainen,
sihteeri

Kanttoripäivät 2013. Alustava ohjelma, muutokset mahdollisia

TIISTAI 5.2.

- 13:00 *"Laulun laaja kotimaa"*
Avajaiset Lappeenranta-Sali
- 14:15 Kahvit aulassa
- 15:00 Työn ilo – pää(n)asia Lappeenranta-Sali
professori, vuoden 2011 yhteiskuntatieteilijä Marja-Liisa Manka
- 18:30 Lähtö Sammonlahden kirkolle hotelleilta
- 19:00 *"...kuinka Väinön kannel siellä koko luonnon lumosi"*
Lasten virsi -konsertti
Sammonlahden kirkko
Lappeenrannan seurakuntien lapsikuorot, Kouvolan ja Kotkan rovastikuntien lapsikuoroja.
Osallistujat saavat Lasten virsi -kirjan.
Bussikuljetus hotelleille
- 21:00 Noste Quintet Lappeen kirkko
Sonus Borealis Lappeenrannan kirkko

KESKIVIIKKO 6.2.

- 9:00 Aamurukous
- 9:30 *"...riemun suuri soitto..."*
Polkuja hengelliseen hyvinvointiin,
hiippakuntasihteeri Liisa Seppänen
- 10:40 *"... Suomen surut soitelee"*
Musiikin vaikuttavuus ja hoitavuus tutkimuksen näkökulmasta, MuT, psykologi Ava Numminen
- 11:20 *"Ei oo meillä rikkautta..."*
Henkilöstön vaikutusmahdollisuudet muuttavassa työelämässä, toiminnanjohtaja Esko Jossas sekä kirkon työmarkkinalaitoksen uusi sopimusjohtaja
- 12:00 Lounastauko
- 14:00 *"...vaan on laulun runsautta"*
Musisointituokio Lappeen kirkossa
Tutustutaan uuteen musiikkimateriaaliin.

15:30 *"Lauluna sen kosket kuohuu..."*

- Laulutervehdys kauppa-keskus Iso Kristiinassa ja Oprissa
- 16:00 *"Onnen päivän koitto"*
Näköalapaikkoja työn ilon löytämiseen
Näköala 1: Hengellisen elämän hoitaminen, hpk-sihteeri Liisa Seppänen, ym.
Näköala 2a: Musiikki vuorovaikutuksessa, MuT Ava Numminen, ym.
Näköala 2b: Musiikki varhaisessa vuorovaikutuksessa, MuM, musiikiterapiakouluttaja Päivi Jordan-Kilki, ym.
Näköala 3: Kanttori vaikuttajana, apulaistoiminnanjohtaja Annamari Jokinen, Kanttori-urkuriliiton uusi puheenjohtaja, JUKOn luottamusmies (henkilöt varmistuvat myöhemmin), hiippakuntakanttori Kati Pirttimaa, kirkolliskokousedustaja Matti Huomo

OTA ENSIMMÄINEN ASKEL HYVINVOINTIISI

Haluatko kokea uutta? Oletko ajatellut muuttaa elämäntapasi pysyvästi, mutta kaipaat tukea ja motivaatiota? Haluaisitko liikkua enemmän ja saada kannustusta säännöllisen arkiliikunnan aloittamiseen? Kampapiletto painosi kanssa ja kaipaat apua painonhallintaan?

Tukea erilaisiin elämäntapamuutostarpeisiin löydät PHT:n 1. askel-hyvinvointijaksoilta. Jaksoilla tehdään helpot, mutta kattavat kuntotestit, tutustutaan erilaisiin arkiliikunnan mahdollisuuksiin ja motivoidutaan muutokseen. Päivien aikana saat tietoa ja motivaatiota unohtamatta elämyksiä ja rentoutumista luonnon helmassa!

Jaksoilla muut ryhmän jäsenet sekä ryhmän ohjaaja tsemppaavat sinua tavoitteidesi saavuttamisessa.

Mikäli tulet valituksi jaksolle, matkakustannuksien lisäksi maksat vain 150 euron omavastuusuuden. Muutaman kuukauden kuluttua pääjaksosta sinulla on hyvä tilaisuus saada lisävahvistusta elämäntapamuutok-

seesi seurantajaksolla. Seurantajakson hinta on 60 euroa. Yhteensä maksat 210 euroa seitsemän päivän täysihoidosta.

Tutustu jaksoihin, ota aikaa itsellesi ja hae yksin tai yhdessä, ystävän, puolison tai työkaverin kanssa! Sähköisessä hakujärjestelmässä www.pht.fi – hae aikuisten jaksolle – voit hakea jaksolle kätevästi täyttämällä sähköisen hakemuksen. Järjestelmästä löydät myös tarkempaa lisätietoa ohjelmien sisällöstä, kohteista ja hakuajankohdista.

Palkansääjien hyvinvointi ja terveys PHT ry on vuoden 2012 alussa toimintansa aloittanut Akava-järjestöjen Lomayhdistys A-lomat ry:n, Suomen Ammattiliittojen Lomajärjestö SAL

ry:n ja Toimihenkilölomat T-lomat ry:n perustama yhdistys, jonka jäsenistö koostuu Akavan, SAK:n ja STTK:n alaisista ammattiliitoista. Toiminnan tavoitteena on edistää työikäisten ja heidän perheidensä terveyttä ja hyvinvointia, ylläpitää ja parantaa työ- ja toimintakykyä sekä tukea kokonaisvaltaista elämänhallintaa. 1. askel-hyvinvointijaksot korvaavat palkansääjalomajärjestöjen aiemmin järjestämän kuntoremonttitoiminnan. ■

18:30 Lähtö Lauritsalan kirkolle hotelleilta
19:00 **Konsertti Lauritsalan kirkossa**
Lappeenrannan kaupunginorkesteri, kapellimestari Tibor Boganyi
21:00 **Illallinen hotelli Lappeen ravintolassa**

TORSTAI 7.2.

9:00 **Aamurukous**
9:30 *"Suloisessa Suomessamme"*
Seurakuntien musiikkimaisema 2023
Keskustelua, toimittaja Pekka Niiranen, ym.
10:45 **Kirkkokahvit**
11:00 **Päättömessu Lappeen kirkossa**
piispa Seppo Häkkinen, kanttori Toni Pussinen, saksofonisti Jukka Perko, Lappeenrannan rovastikunnan kanttorikuoro

HOTELLIT

Sokos Hotel Lappee, Brahenkatu 1
1 hh 100,00 eur/huone/yö (arvio, ei vahvistettu)
2 hh 120,00 eur/huone/yö (arvio, ei vahvistettu)
Hinnat sisältävät aamiaisen.
Kiintiön nimi: "Kanttoripäivät 2013", voimassa 31.12.2012 saakka

Varaukset tulee tehdä suoraan Sokos Hotel Lappeen myyntipalvelusta:
sales.lappee@sok.fi tai puhelimitse 0107621020

Scandic Patria, Kauppakatu 21
1 hh 103,00 eur/huone/yö
2 hh 123,00 eur/huone/yö
Hinnat sisältävät aamiaisen.
Koodi: "KANTTORIPÄIVÄT", voimassa 31.12.2012 saakka
Myyntipalvelu puh. 05 6775 544

Hotel Cumulus Lappeenranta, Valtakatu 31
1 hh 98 eur/huone/yö
2 hh 124 eur/huone/yö
Hinnat sisältävät aamiaisen ja saunan.
Varaustunnus: "Kirkkohallituksen kiintiö", voimassa 5.12.2012 saakka
Puh. +358 (0)5 677811, Fax. +358 (0)5 6778299
sähköposti: lappeenranta.cumulus@restel.fi

Kokonaiskirkon talouden haasteet

LEENA RANTANEN
KIRKON KESKUSRAHASTON JOHTAJA

Mitä talouden mittarit kertovat kirkon taloudesta, entä riittävätkö eläkkeet tulevaisuudessa? Mitä tarkoittaa vastuullinen sijoittaminen? Leena Rantanen tarkastelee talouden haasteita artikkelissaan.

Haasteiden tarkastelu on paras-ta aloittaa tutustumalla yksinkertaiseen kuvioon kokonaiskirkon rahavirroista. **Kuvio 1** kuvaa vuotta 2011, suluissa on edellinen vuosi.

Vuosi 2011 oli kaiken kaikkiaan taloudellisilla mittareilla mitattuna parempi kuin edellinen. Seurakuntien yhteenlasketut tulot kasvoivat enemmän kuin menot, joten sekä vuosikate että tilikauden tulos paranivat merkittävästi. Yhteisövero-osuus riitti hautaustoimen ja kulttuurihistoriallisesti merkittävien kiinteistöjen kunnossapidosta aiheutuviin kustannuksiin, mutta ei enää kirkonkirjojenpidon kustannuksiin. Vuonna 2010 yhteisövero-osuus oli suurin piirtein samansuuruinen kuin hautaustoimen kustannukset. Parantuneen tulojen ja menojen tasapainon seurauksena viime vuonna negatiivista vuosikatetta (74 (2011), 121 (2010)) tai tulosta (150 (2011), 197 (2010)) tehneiden seurakuntatalouksien lukumäärä väheni melkoisesti.

Vuonna 2012 verotulot näyttävät kehittyvän viime vuodesta poikkeavasti. Elokuuhun 2012 mennessä kirkollisverotuloja on seurakunnille tilitetty 5,6 % enemmän kuin viime vuonna, yhteisöveroja 19,3 % vähemmän. Tasaisen vauhdin taulukon mu-

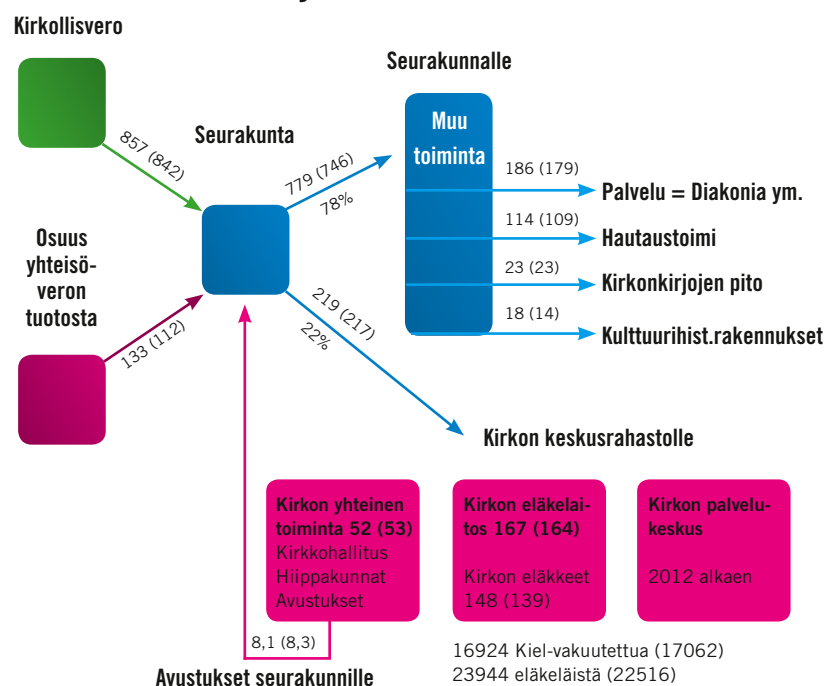
kaan yhteisöveron tuotto olisi näin ollen tänä vuonna vain 95 miljoonaa euroa. Kirkollisverotuloissa ei vielä näy kirkosta eroamisen vaikutus. Näin siksi, että suuri osa kirkosta eronneista on alle kolmekymmentävuotiaita, jotka eivät yleensä maksa paljoakaan veroja pienistä tuloistaan. Väistämättä kuitenkin muutaman vuoden kulut-

tua kirkollisverotulojen kehityksessä näkyvät nämä ”saamatta jääneet verotulot”.

Kirkon eläkelaitos

Kirkon keskusrahaston vastuulla olevista tehtävistä kirkon eläkelaitos on ehdottomasti mielenkiintoisin ja haasteellisin. **Kuviosta 2** selviää, mistä

Kuvio 1. Kirkon suljettu talous v. 2011 (milj. euroa)

erityinen haaste kirkon eläkejärjestelmälle muodostuu.

Suomen eläkejärjestelmä on kaksiosainen: yksityisen sektorin TyEL-järjestelmä ja julkisen sektorin järjestelmä. Näiden välissä on läpäisemätön palomuur.

Yksityisen sektorin järjestelmässä kaikki toimijat (eläkeyhtiöt, eläkekassat ja eläkesäätiöt) muodostavat niin sanotun yhteistakuujärjestelmän huolimatta siitä, että kilpailevat keskenään välillä rajustikin. Yhteistakuujärjestelmä tarkoittaa sitä, että jos joku siinä mukana olevista eläketoimijoista menee konkurssiin, muut ottavat vastuulle tämän nurin menneen eläketoimijan eläkevastuut ja maksavat kukin osuutensa näistä eläkkeistä.

Julkisella sektorilla tilanne on toinen. Jokaisella toimijalla on omat eläkelakinsa, joiden mukaan työnantajat eläkevakuuttavat työntekijän-

sä. Kilpailua ei ole, ei myöskään yhteistakuuta. Kukin toimija on yksin vastuussa eläkkeittensä rahoittamisesta. Näin siksi, että julkinen sektori rahoittaa toimintansa verovaroin, jolloin oletus on, että veronmaksajia on riittävä määrä huolehtimaan myös eläkkeiden rahoittamisesta. Kuntien ja valtion osalta tämä tietysti pitääkin paikkansa. Sen sijaan kirkon eläkelaitoksen kohdalla tilanne onkin jo paljon vaikeampi, koska kirkon jäsenyys on vapaaehtoinen.

Tällä hetkellä eläkejärjestelmässämme on noin 17 000 eläkevakuutettua ja noin 22 500 eläkeläistä. Eli huoltosuhteemme on aika raju. On tosin muistettava, että kaikki eläkeläiset eivät ole tehneet kirkossa pitkää työuraa vaan joukossa on myös niitä, jotka ovat jossain vaiheessa elämänsä aikana piipahtaneet hetken kirkon työssä.

Kirkossa havaittiin järjestelmämme

rahoittamisen haasteellisuus varsin aikaisin, eli jo 1990-luvun puolivälissä työnantajan eläkemaksu nostettiin hyvin korkealle tasolle muihin eläkejärjestelmiin verrattuna. Tänä vuonna maksu korotettiin peräti 28 %:iin. Tärkein seurattava vuositasen mittari on eläkemaksutulojen suuruus eläkemenoihin verrattuna. Toistaiseksi olemme voineet vuosittain siirtää eläkemaksutulojen ja eläkemenojen erotuksen eläkerahastoon.

Tällä hetkellä haasteena on kuitenkin kirkon palkkasumman alhainen kasvu. Viime vuonna KiEL-palkkasumma kasvoi vain 0,6 %, eikä näkyvissä ole palkkasumman kasvun kiihtymistä, enemmänkin päinvastoin. Seurakunnat ovat järkevästi pystyneet hyödyntämään toimintansa suunnittelussa työntekijöiden ikääntymisen, eikä uusia ole aina palkattu eläköityneiden tilalle. Seurakuntien kannalta erinomainen tilanne, eläkelaitoksemme kannalta sen sijaan vähintäänkin haasteellinen. Järjestelmän rahoittamisen kannalta on ongelmallista, kun maksujen perusteena oleva palkkasumma ei kasva, mutta eläkemenot (vanhuuseläkkeet) kasvavat vääjäämättä 10 miljoonan euron vuosivauhtia.

Ensi vuonna otetaan toivottavasti käyttöön uusi rahoitusväline, eläkerahastomaksu. Sitä kerätään (ainakin näin esitän) kirkollisveron perusteella, maksun suuruus on 1,2 %. Tuotto on arviolta 10 miljoonaa euroa vuodessa.

Huolimatta uudesta rahoitusvälineestä näyttää siltä, että vuodesta 2015 alkaen eläkkeitä ryhdytään rahoittamaan osittain eläkerahaston sijoitus-toiminnan tuotoilla.

Onneksi kuitenkin kirkolla on huomattava eläkerahasto. Meillä rahaston kartuttaminen alkoi vuonna 1991. **Kuviossa 3** esitetään eläkerahaston kehitys koko olemassaolonsa aikana.

Kuvio 2.

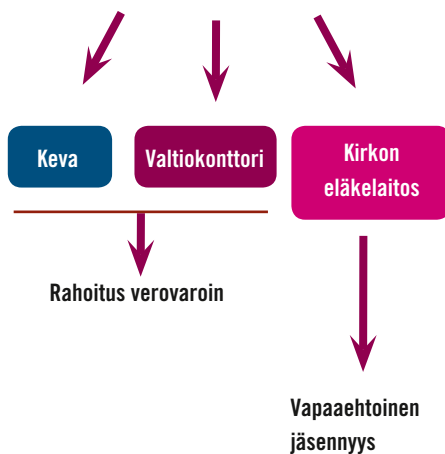
Yksityinen sektori

Yhteistakuujärjestelmä

Julkinen sektori

Omat eläkelait, ei valinnan vapautta

Rahaston koko ylitti 31.7.2012 vihdoinkin 1 miljardin euron rajan. Eläkevastuusta on tällöin katettu noin 25 %, eli tilanne on sama kuin muissakin eläkejärjestelmissä.

Meitä kaikkia kirkon eläkevakuumattuja tietysti kiinnostaa kysymys ”riittävätkö eläkkeet”? Mielenkiintoista on, että kaikista tärkein muuttuja tätä ikäsuusongelmaa pohdittaessa on eläkerahaston tuotto. Karkeat laskelmat osoittavat, että jos eläkerahaston keskimääräinen vuosituotto on 6,5 % (reaalinen noin 4 %), eläkerahasto kantaa riittävän pitkälle, vaikka palkkasumman kehitys olisikin jopa jonkin verran aleneva. Historiallisesti katsoen tämä ei ole eläkerahastolle mahdoton tavoite, tuotto 1991–2011 oli 8,06 % p.a (reaalinen 6,18 p.a). Mutta historia ei ennusta tulevaa.

Eläkejärjestelmän rahoituksen riittävyyttä seurataan tiiviisti ja eläkeennusteita laaditaan jatkossa vuosittain.

On myös muistettava, että koko Suomen eläkejärjestelmä painiskelee parhaillaan tämän saman kysymyksen parissa. Eli ”riittävätkö eläkkeet”?

”Riittävätkö eläkkeet?”

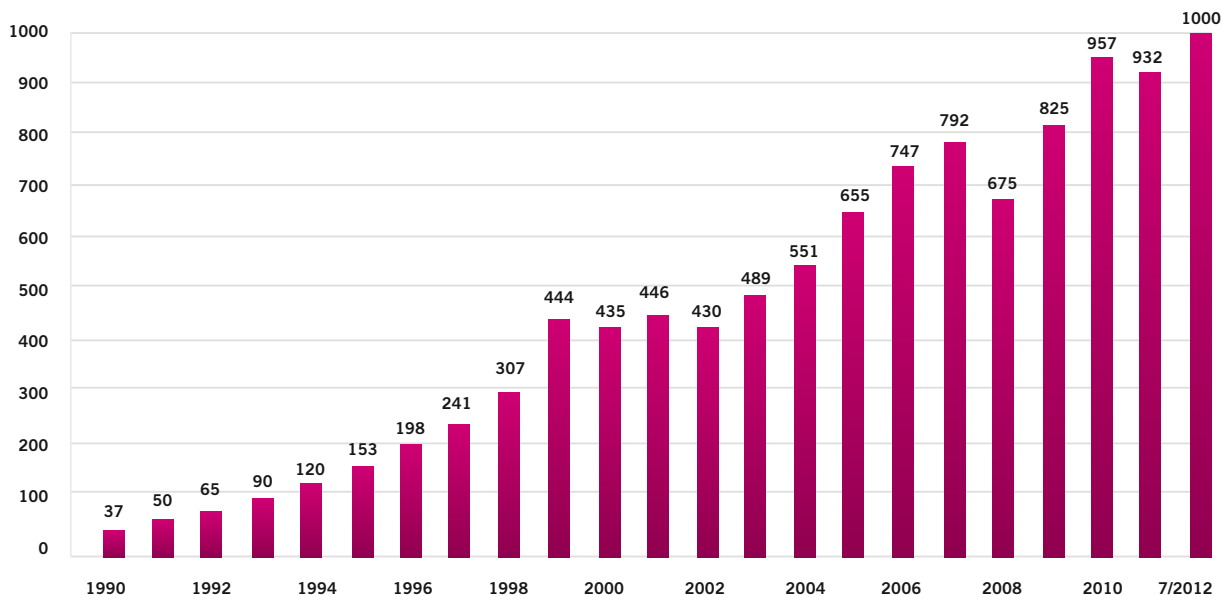
Vastuullinen sijoittaminen

Kirkon eläkerahasto on sitoutunut vastuulliseen sijoittamiseen. Tämä tarkoittaa, että kaikessa sijoitustoiminnassa pyritään ottamaan huomioon vastuullisuusnäkökohdat, kuten ympäristön sekä sosiaaliset ja hyvään hallintotapaan liittyvät asiat. Vastuullinen sijoittaminen on eettisesti perusteltua, kestävää ja kannattavaa sijoitustoimintaa.

Kirkkohallituksen julkaisemat Suomen evankelis-luterilaisen kirkon vastuullisen sijoittamisen ohjeet (2007) ja Kirkon omistajapolitiikka (2009) ohjaavat eläkerahaston vastuullista sijoituspolitiikkaa ja toimivat suosituksina myös seurakunnille.

Kirkon eläkerahaston vastuullisen sijoittamisen periaatteet tarkoittavat käytännössä sitä, että sijoituskohteina suositaan vastuullisia yrityksiä ja vältetään sijoittamasta yrityksiin, jotka eivät noudata hyvää hallintotapaa, ympäristölainsäädäntöä tai kansainvälisiä ihmisoikeus- ja työelämäsopeuksia. Yrityksiin pyritään myös vaikuttamaan niin, että ne sitoutuvat vastuullisiin toimintatapoihin. Usein tämä vaikuttamistyö tehdään yhdessä muiden sijoittajien kanssa. Lisäksi varainhoitajien kanssa tehdään jatkuvaa yhteistyötä vastuullisten sijoituskäytäntöjen kehittämiseksi. ■

Kuvio 3. Eläkerahasto 31.12. (milj. euroa)

Palkan oikeudenmukaisuutta on helppo mitata

ARTO SUNINEN

KTM, HELSINKI

Lähes kaikessa toiminnassa on mukana taloudellinen ulottuvuus. Työn tekemisen osalta tämä tarkoittaa palkan saamista. Palkanmaksuun tuleva raha saadaan aikaan työ- ja pääomapanosten yhdistämisestä. Tämä yhdistelmä tuottaa arvonlisäystä. Arvonlisäys jaetaan aina sekä työlle, toisin sanoen henkilöstölle ja pääomalle. Työn osuus sisältää palkat ja niihin liittyvät sivukulut kuten eläkevakuutusmaksut. Pääoman osuus käytetään poistoihin, vuokriin, rahoituskuluihin ja voittoa tavoittelevissa yhteisöissä osinkojen maksamiseen.

Edellä kuvattua arvonlisäyksen jakamista kutsutaan funktionaaliseksi tulonjaoksi. Koska talouden näkökulmasta vallitseva olotila on niukkuus, niin tulonjakoon liittyy luonnollisia jännitteitä. Erityisesti heikoissa taloussuhdanteissa tämä vastakkaisuus korostuu. Tulonjaon tulisi myös talouden tehokkuuden näkökulmasta olla oikeudenmukaista. Koetut vääristymät voivat johtaa niin kutsutun moraalisin hasardin ottamiseen. Tällä tarkoitetaan tilannetta, että joltain osapuolelta otetaan liikaa tai annetaan liian vähän.

Seurauksena on yleensä hiljaisuus, vetäytyminen, tiedonkulun heikkeneminen; tavoitteiden ja tulosten karikaaminen. Tätä hasardin ottamista kutsutaan joskus myös jälkirakenteiseksi opportunistiksi. Jotkut ovat sanelleet kyseessä olevan moraalikadon.

Talouden tunnusluvut mittaavat erilaisia asioita

Eri yhteisöissä tehty arvonlisäys ja sen jakaminen vaihtelee erittäin paljon. Suurin syy tälle on työvoima- tai pääomavaltaisuus. Yleensä paineet tulon-

jakoon ovat suuremmat siellä, missä on suhteessa paljon ihmisiä. Talouden tunnusluvut antavat kuitenkin varsin hyvät mahdollisuudet löytää sopivia tunnuslukuja neuvottelujen pohjaksi.

Tunnuslukuja on erittäin paljon. Olennaista on tunnistaa niiden mittaavan erilaisia asioita. Henkilöstölle ovat tärkeitä tuottavuuteen liittyvät numerot. Johtajille taas kannattavuus on olennaisin seikka. Omistajien huolena on rahoituksen hoitaminen. Toisin sanoen jokaisella on oma leiviskänsä hoidettavana, eikä omaa osuutta voi siirtää toiselle ilman vaikutusta kokonaisuuteen. Koska työelämässä varsinkin henkilöstön osuus on alisteinen, työhön liittyvä taloustarkastelu on jäänyt vähemmälle huomiolle.

Tuottavuuden ja tulonjaon tunnusluvut

Tuottavuuden ja tulonjaon tunnusluvut lasketaan tuloslaskelmasta. Laskeminen on perinteistä voittoa tavoittelevien yhteisöjen tilinpäätöksistä. Sama voidaan tehdä myös muiden kirjanpitovelvollisten tiedoista. Tuloslaskelmien eri muodoista aiheutuu

hieman hankaluutta, koska varsinkin seurakuntien, kuntien ja yhdistysten tuloslaskelmat ovat erimuotoisia kuin yritysten.

Internetistä löytyy runsaasti seurakuntien tilinpäätöksiä. Seuraavaan esimerkkiin valikoitui satunnaisotannalla (googlella) Pälkäneen seurakunnan tilinpäätös vuodelta 2011. Siitä tehty arvonlisäys lasketaan seuraavasti (luvut tuhansissa euroissa): miinusmerkkiseen toimintakatteeseen (-1 175,5) lisätään verotulot (+1 313,4) ja vähennetään verotuskulut (-26,1). Edelleen toimintakatetta oioetaan keskusrahastomaksuilla (-56,4) ja toiminta-avustuksilla (+20,1). Tämä oikominen tehdään sen vuoksi, että talouden näkökulmasta seurakunnan saamat verot ovat liikevaihdon kaltaista tuloa, joka on päätetty maksaa yhteisillä varoilla samoilla periaatteilla kuin kunnissa.

Koska toimintakatteesta on vähennetty funktionaaliseen tulonjakoon liittyviä eriä pois, niin ne palautetaan takaisin. Näitä eriä ovat henkilöstökulut (+752,0) ja vuokrat (+17,8). Vaikka edellä mainitut ovat tuloslaskelmassa etumerkiltään miinuslukuja, niin

"Talousmaantiede selittää sen, mistä johtuu joidenkin seurakuntien työn hyötysuhteen riittämättömyys."

tässä laskelmassa ne lisätään toimintakatteeseen. Saatu summa on arvonlisäys 845,3 tuhatta euroa. Tämä tarkoittaa sitä, että erilaisten tulonjakoon kuulumattomien erien jälkeen Pälkäneen seurakunnan henkilöstö yhdessä pääoman kanssa on tehnyt liki 850 tuhannen euron jaettavan "kakun".

Seuraavaksi tehdystä arvonlisäyksestä lasketaan tunnusluku nimeltään työn hyötysuhde. Tällä luvulla mitataan sitä, kuinka suuri taloudellinen hyöty seurakunnassa on saatu aikaan maksamalla henkilöstökulut. Kun arvonlisäys jaetaan henkilöstökuluilla, tulee luvuksi 1,12. Jos tämä tunnusluku on yksi, niin silloin henkilöstö on saanut koko tehdyn arvonlisäyksen itselleen. Toisin sanoen mitään ei jäisi pääomalla. Alle yhden arvolla tämä tarkoittaisi, että jonkun tahon pitäisi rahoittaa osaa henkilöstökulujen maksusta, koska tehty arvonlisäys ei olisi riittänyt. Työn hyötysuhteen vaihtelu tässä maassa on erittäin suuri. Pienimmät ovat olleet 0,30 ja suurimmat 5,0. Seurakunnilla ja kunnilla tämä vaihteluväli on normaalisti 0,90–1,30 välillä. Poikkeamat tästä ovat varsin harvinaisia.

Työn hyötysuhteen ollessa alle yhden tai vähän päälle, on helppo arvioida tehdyn arvonlisäyksen olleen riittämätön. Seurakunnissa ja kunnissa voidaan olettaa talouden olevan tuloslaskelman osalta kunnossa, jos henkilöstökulujen jälkeen jäävä osuus riit-

tä poistojen tekemiseen. Pälkäneen seurakunnassa vuoden 2011 poistot olivat 114 000 euroa. Niiden kattamiseksi työn hyötysuhteen olisi pitänyt olla 1,15. Käytännössä ero saavutetun ja tavoitteen välillä oli vain 38 tuhatta euroa. Toisin sanoen Pälkäneen seurakunnan työn hyötysuhde oli liki sitä, mitä voidaan pitää tyydyttävänä. Jos Pälkäneen seurakunta olisi halunnut heikentää henkilöstön palvelussuhdeturvaa esimerkiksi lomauttamalla, ja asia olisi päätynyt oikeuteen, ei taloudellista perustetta heikennyksille olisi ollut osoittaa.

Paljonko jaettavaa syntyy?

Toinen mielenkiintoinen tarkastelu arvonlisäyksen ja tuottavuuden osalta liittyy siihen, kuinka paljon jaettavaa syntyy vuosittain keskimäärin henkeä kohden. Normaali vaihteluväli on Suomessa 40 000–100 000 euroa per työntekijä. Kansainvälisessä vertailussa tämä on korkea taso. Matlimmillaan arvonlisäys henkeä kohden voi meillä olla noin 32 000 euroa. Sen alle olevalla tuottavuudella ei rehellisesti voi toimia; verot jäävät hoitamatta ja eläkevakuutusmaksut

maksamatta. Pälkäneen seurakunnan tilinpäätöksestä ei tarkka henkilölukumäärä käy selville. Jos oletetaan sen olevan 18 ihmistä kokopäiväiseksi muutettuna, niin jokainen seurakunnan työntekijä sai aikaan viime vuonna 46 961 euroa arvonlisäystä. Saavutus on kohtuullinen.

Arvonlisäyksen tekemiseen vaikuttavat paitsi osaaminen, koulutus ja tehokkuus, myös monet muut tekijät, joita on vaikea muuttaa. Erityisen huomion on viime aikoina saanut tutkimussuunta, jossa selvitetään arvonlisäyksen maantiedettä. Varsinkin seurakuntien (ja kuntien) välisissä tuottavuustarkasteluissa alueellinen sijainti vaikuttaa merkittävästi. Siellä missä on paljon väkeä, taloutta tukee mittakaavaetu. Kiinteät kustannukset jakaantuvat useammille tuotetuille palveluille, samoin maksajia on enemmän. Talousmaantiede selittää sen, mistä johtuu joidenkin seurakuntien työn hyötysuhteen riittämättömyys.

Kenties olisi hyvä myös kiinnittää huomio siihen, että tuottavuusmittareilla seurakunnat ovat olleet pääsääntöisesti vuosikausia suunnilleen samalla tasolla. ■

Miksi sinä teet työtä?

PANU PIHKALA

APURAHATUTKIJA, HELSINKI

Työ on sekä velvollisuus että oikeus. Kirkon töissä tulisi korostua kaksi asiaa: oikeudenmukaisuus rahallisissa korvauksissa ja toisaalta se, ettei kyse ole viime kädessä rahasta.

Siirretään katse hetkeksi historian alkuhämäriin. Mikä oli muinaisen ihmisen työtä? Ja miksi hän teki sitä?

Työ liittyy pohjimmiltaan hengissä selviytymiseen. Tämä on perusta, jota ei kannata kokonaan unohtaa. Vaikka moderni työnjako on eriytynyttä ja vain harva tekee töitä alkutuotannon parissa, on työssä silti pohjimmiltaan kyse raa'asta selviytymisestä. Henkemme on vaarassa, jos emme kerää tarpeeksi ruokaa, järjestä riittävän lämpimiä asuinpaikkoja ja ole keskenämme rauhassa. Perustarpeiden olennaisuus katoaa liiankin helposti nykymaailman yltäkylläisen tavaramallisuuden keskellä.

Työ liittyy elämän tarkoitukseen myös laajemmin kuin hengissä selviytymiseen. Työ mahdollistaa elämän tärkeimpien asioiden toteutumisen.

Jälkeläiset tarvitsevat ruokaa ja turvaa. Riittävä perustyo aikaansaa mahdollisuuden myös levätä ja nauttia. Toisaalta perustarpeiden tyydyttäminen tarjoaa myös mahdollisuuden elämälle asetettujen laajempien tarkoitusten tavoitteluun: vallanhimoon tai taiteeseen, naapureiden auttamiseen tai temppeleiden pystyttämiseen.

Paisii että työ mahdollistaa elämän tarkoitukseen liittyvien syvien asioiden toteutumisen, on ihminen myös rakentunut niin, että hän tarvitsee työtä pitääkseen elämänsä tarkoituksellisuutta yllä. Jokainen ihminen kaipaa merkitystä olemassaololleen. Elämäntehtävä, elämäntyö tuo sitä: kaikki työ ei suinkaan ole palkkatyötä. Sellaiset sanat kuin tehtävä, kutsumus ja rooli yhteisössä tulevat tällä tavalla lähelle työn käsitettä.

Kirkon töiden luonne

Kirkollinen työ tuo esiin perimmäisiä kysymyksiä työn olemuksesta. Eri ammattikunnille yhteisissä kyselyissä on havaittu, että palkka ei ole ihmisille yleensä suurin tai etenkin ainoa syy työn arvostamisessa. Pohjimmiltaan kyseessä ovat syvemmät asiat. Kirkon töissä tämä korostuu. Niissä palkkaus on useita muita aloja alempi, muttei silti kaikista huonoin. Kir-

kon töihin ryhdytään pääsääntöisesti muista kuin palkan suuruuteen liittyvistä syistä.

Kirkollisen työn luonne on sidoksissa siihen, mitä koko kirkosta ja kristinuskosta ajatellaan ja uskotaan. Kirkko ei ole vain palvelulaitos, vaan se edustaa epätäydellisellä tavallaan Kristuksen kirkkoa maan päällä. Kirkon töiden taustalla on yleinen lähimmäisten palvelun ja elämän ylläpitämisen ajatus, mutta myös erityistehtävä: kaste- ja lähetyskäsky. Siksi kirkko on olemassa, ja tämä heijastuu myös ei-hengellisen työn tekijöihin seurakunnissa. Kaikkien työpanos liittyy lopulta siihen, että tällainen outo ja ihmeellinen uskon instituutio on olemassa.

Kirkollisia ammatteja sanotaan usein kutsumustöiksi. Sitä ne ovatkin, mutta niin ovat monet muutkin ammatit, ja jokainen hyvää tekevä ammatti liittyy Jumalan palvelemiseen lähimmäisten palvelemisen kautta. Kutsumustöiden pientä rahallista palkkaa perustellaan joskus juuri kutsumustöiden syvällä merkityksellisyydellä. Rahasta puhuminen on ollut usein vaikeaa: sekä suomalaisille yleensä että kirkon väelle erityisesti. Mutta nimenomaan siksi, että raha ei ole lopulta kaiken mitta seurakunta-

”Rahasta puhuminen on ollut usein vaikeaa sekä suomalaisille yleensä että kirkon väelle erityisesti. Mutta nimenomaan siksi, että raha ei ole lopulta kaiken mitta seurakuntatyössä, pitäisi rahasta pystyä avoimesti puhumaan.”

työssä, pitäisi rahasta pystyä avoimes-
ti puhumaan.

Milloin raha muuttui mittapuuksi?

On kohtalaisen tuore ilmiö ihmis-
kunnan historiassa, että kaiken arvo
määritellään rahassa. Toki aina lie-
neen ollut ihmisiä, joiden päätavoite on ri-
kastua. Mutta ihmisyyhteisöissä on pe-
rinteisesti ollut avainasemassa sellai-
sia arvoja, joita ei voi mitata rahassa.

Alexis de Tocqueville kuvaa klassi-
sessa teoksessaan *Demokratia Ameri-
kassa* osuvasti maailman muuttumista
1800-luvulla. Euroopassa vallitsee vie-
lä sääty-yhteiskunta, mutta Amerik-
kaan on ehtinyt vaikuttaa demokratia.
Uusi yhteiskuntamuoto tuo muka-
naan paljon etuja, mutta myös karme-
an sivuvaikutuksen: kaikki alkavat
määrittää kaiken arvoa rahassa.

Ennen suutari oli tyytyväinen, kun
hän oli menestynyt suutari. Nyt jokai-
nen kyläläinen uskoo, että hänellä on
periaatteessa yhtäläiset mahdollisuu-
det nousta kylän rikkaimmaksi ihmi-
seksi. Mittapuu on muuttunut, tyyty-
väisyys murtunut. Taloudellista hyö-
tyä tavoitteleva aktiivisuus on saapu-
nut, mukanaan sekä hyviä että kar-
meita seurauksia. Ihmiset tavoittele-
vat yhä suurempia rikkauksia, eikä
mikään tunnu riittävän, koska omai-
sus ei lopulta tuo perimmäistä onnel-
lisuutta.

Raha ja kirkon työt

Rahan kaikkimäärävyys on hiipi-
nyt salakavalasti myös seurakuntiin.
Suomessa 2000-luvulla jonkinlainen
palkkausuudistus oli varmasti tar-
peen, mutta nykyisen uudistuksen to-
teutustapa nosti pinnalle rahaan liitty-
vät vaikeat kysymykset ja negatiiviset
tunteet. Voi sitä kateuden määrää,
kun toinen saman ammattikunnan
edustaja saakin viisikymmentä euroa
enemmän palkkaa kuukaudessa! Mi-
kä väärä! Kristityt paljastuivat läh-
tökohtaisesti heikoiksi iloitsemaan
toisten saamista asioista, riippumatta

siitä, oliko pettymykseen oikeuden-
mukaista syytä vai ei.

Kirkon taloudellinen tilanne muut-
tuu tällä hetkellä koko ajan haasteelli-
semmaksi, eikä helppoja ratkaisuja
palkkauksen suhteen ole. Vaikuttaa
väistämättömältä, että seurakunnissa
on löydettävä uudelleen yhdessä teke-
misen kulttuuri. Valtavaan työnteki-
jakeskeisyyteen ei enää ole varaa. Vai-
kean muutoksen keskellä vaaditaan
paljon yhteistä tahtoa etsiä keskinäi-
stä oikeudenmukaisuutta ja yhteen pu-
haltamisen taitoa.

Ehkä yksi avain muutoksesta sel-
viytymiseen voisi olla entistä suurem-
pi arvostus kirkon töiden antamista
muista hyvistä asioista kuin rahasta?
Oikeudenmukaisuutta on etsittävä,
mutta samalla esimerkiksi afrikka-
laisten kristittyjen kohtaaminen on
koskettava: moni ihminen on onnel-
linen jo siitä, että saa tehdä päätoimi-
sesti töitä seurakunnan erityisessä teh-
tävässä Jumalan valtakunnan edistä-
miseksi. Kirkon työ voi antaa sellaista
syvää elämän tarkoitukseen liittyvää
mielekkyyttä, joka on modernissa työ-
elämässä valitettavan harvinaista.

Kirkon töistä saa muutakin kuin palkkaa

Lohdullista on, että kirkon työt tar-
joavat paljon etuja, jotka eivät ole ra-
hallisia. Parhaimmillaan hengelliseen
työyhteisöön kuulumisen tuo yhe-
teenkuuluvuuden vahvoja siunauk-
sia. Koska tekemisissä ollaan keskei-
sen maailmankatsomukseen liittyvien
asioiden kanssa, on kääntöpuolena se,
että pahimmillaan myös riidat ovat
vaikeita. Joka tapauksessa kyse on sy-
vemmistä henkilökohtaisista merki-
tyksistä kuin monessa muussa työssä,
ja tässä on mahdollisuuksia suureen
palkitsevuuteen. Työyhteisön yhteen-
kuuluvuuden tukeminen yhteisöllis-
ellä johtamisella on avainasemassa.
Yhteisestä virkistystoiminnasta ei tu-
lisi tinkiä: se ei välttämättä vaadi suu-
ria rahasummia.

Hengellisessä työssä on monenlaista
vapautta suunnitella itse työtehtäviään
ja niiden toteuttamista, joskin tässä on
toki suuria vaihteluja eri paikkakun-
tien ja tehtävänkuvien välillä. Kuiten-
kin kokemukseni on, että mitä pidem-
pään henkilö on hengellisessä työssä,
sitä vähemmän hän muistaa arvostaa
sitä, kuinka harvinaista tällainen töi-
den suunnittelun vapaus on. Nykytyö-
elämä on yleensä hyvin kiireistä ja
kuormitettua, aina yritysmaailmasta
kaupan kassoilla työskentelyyn. Hen-
gellisen työn tekijöillä on ammat-
saan suurta monimuotoisuutta ja mo-
nia vaihtoehtoja.

Kirkon vahvuutena on ollut erittäin
runsas kouluttautumisen mahdolli-
suus. Ammattitaitoaan on voinut ke-
hittää lukuisin tavoin. Koulutusjaksot
tuovat taitojen lisäksi vaihtelua ja vir-
kistystä. Erilaisia neuvottelupäiviä on
valtavasti. Yhteiskunnassamme ei ole
mitenkään yleistä, että työntekijöillä
on vastaava mahdollisuus osallistua
koulutuksiin ja lähteä neuvottelupäi-
vämatkoille. Esimerkiksi monet opet-
tajat kadehtivat seurakunnan työnteki-
jöiden koulutusmahdollisuuksia.
Seurakunnissa on toki jatkuvana
haasteena koulutusten suhteen se, mi-
ten niistä saadut virikkeet tulisivat ko-
ko työyhteisön hyödyksi. Yhteisöllis-
yys on tässäkin avainasemassa. Ehkä
työkokouksissa voisi olla useammin-
kin lyhyitä tietoisuuksia ”Kurssilla
opittua”-aiheesta?

Kohti tulevaisuutta

Vaikuttaa selvältä, että yhteiskunnas-
samme kristityksi tunnustautumi-
nen on tulevaisuudessa yhä selkeämpi
henkilökohtaisen mielipiteen ilmai-
su. ”Oikeastaan kaikkihan kuulu-
vat kirkkoon” -tilanne on väistymäs-
sä. Työntekijöiden suhteen tämä voi
merkitä sitä, että myös kirkon työn-
tekijänä oleminen on entistä vahvem-
pi kannanotto. Samalla kirkon töihin
ryhtyminen on mielipiteenilmaus sii-
tä, että raha ei ole kaiken mitta. ■

”Henkilöstöedut liittyvät moneen asiaan, kuten fyysisestä hyvinvoinnista huolehtimiseen tai työhön sitoutumisesta palkitsemiseen.”

Työntekijöitä retkeilemässä Oulujärven eräkämpän maisemissa syksyllä 2011.

Kuva: Terttu Rähkö

Oulussa nautitaan monipuolisista henkilöstöeduista

SUSANNA HÄMÄLÄINEN

TIEDOTTAJAHARJOITTELIJA, OULUN SEURAKUNTAYHTYMÄ

Liikuntasetelit, lomaosakkeet ja ilmainen työterveyshuolto, tällaisia etuja on tarjolla Oulun seurakuntayhtymän noin kolmellesadalle työntekijälle.

Henkilöstöedut liittyvät moneen asiaan, kuten fyysisestä hyvinvoinnista huolehtimiseen tai työhön sitoutumisesta palkitsemiseen – unohtamatta vapaa-ajan tukemisen mielekkyyttä, Oulun seurakuntayhtymän henkilöstöpäällikkö **Seppo Pitkäaho** kuvailee.

Käytössä olevia etuja ovat muun muassa lounassetelit sekä liikunta-, hieronta- ja fysioterapiapalvelut. Työntekijät voivat myös vuokrata lomaosakkeen Iso-Syötteeltä ja Rokualta tai eräkämpän Oulujärveltä. Lisäksi Oulun seurakuntayhtymällä on laaja erikoislääkäritasoinen työterveyshuolto.

– Noin kymmenen vuotta sitten lähti valtuustoaloitteesta liikkeelle työryhmä, jonka tavoitteena oli laatia uusi henkilöstöohjelma. Sen myötä on

kehitetty koko työyhteisön kattavat henkilöstöedut, Pitkäaho kertoo.

Henkilöstöetuihin kuuluu myös Oulun seurakuntayhtymässä käytössä oleva määrävuosittainen palkitsemisjärjestelmä. Järjestelmä oikeuttaa aina viiden työssäolovuoden jälkeen saamaan työn tai työkuoron ylläpitoon liittyvän palvelun tai tavaralahjan, kuten opintomatkan tai tietokoneen.

Lisäksi työhyvinvointia ylläpidetään sisäisellä ja ulkoisella koulutuksella.

– Tulevana syksynä on tulossa esimerkiksi tietoisuustaitokoulutus, jossa kehitetään muun muassa stressinhallintaa ja suorituskkyä, seurakuntayhtymän henkilöstöpalvelusihteeri **Ritva Sanaksenaho** sanoo.

Vapaa-ajan toiminnasta vastaa puolestaan Oulun seurakuntayhtymän yhteistyötoimikunta Kirva ry. Se järjestää jäsenilleen muun muassa liikunta- ja kulttuuritapahtumia sekä juhlia ja retkiä.

Etuja jokaiselle

Henkilöstöedut koskevat pääsääntöisesti työntekijöitä, joiden työ- tai virkasuhde kestää seurakuntayhty-

män palveluksessa vähintään vuoden. Henkilöstöruokailu ja Kirvan toiminta ovat kuitenkin avoimia koko henkilöstölle sekä työterveyshuolto yli neljän kuukauden työsuhteessa oleville.

– Toiset hyödyntävät etuja enemmän kuin toiset. Kannattaakin rohkeasti tulla kysymään eduista. Esimerkiksi liikuntaseteleillä voi liikkua yksin ja Kirvan toiminnassa ryhmässä, Sanaksenaho kannustaa.

– Henkilöstöeduista saa tietoa kysymällä henkilöstöpalveluista, omalta esimieheltä tai katsomalla intrasta. Uusille työntekijöille eduista kerrotaan perehdyttämisyhteisössä, Sanaksenaho jatkaa.

Päätökset henkilöstöeduista tehdään vuosittain. Kaikkiaan etuihin käytetään Oulun seurakuntayhtymän henkilöstömenoina noin 0,5 % verohallinnon ohjeistusta noudattaen.

Oulun seurakuntayhtymä laajenee tulevan vuoden alusta alkaen. Tällöin kaikki liittyvät seurakunnat pääsevät hyödyntämään samoja etuja, joita seurakuntayhtymässä on tällä hetkellä käytössä. ■

Kuva: Susanna Hämäläinen

Kappalainen Pentti Kortesuoma on tyytyväinen Oulun seurakuntayhtymän monipuolisiin henkilöstöetuihin.

Henkilöstöedut kannustavat kappalaista

SUSANNA HÄMÄLÄINEN

Oulujoen seurakunnan kappalainen **Pentti Kortesuoma** on ehtinyt toimia Oulun seurakuntayhtymän palveluksessa yli 37 vuotta. Näistä lähes neljännesvuosisata kului tuomiokirkkoseurakunnassa ja viimeisimpänä runsaat 12 vuotta Oulujoella.

– Minulle tärkeintä oli saada pappisvihkimys. Paikan suhteen ei ollut muuta toivetta kuin, että mieluiten Ouluun tai Oulun lähelle kuin jonnekin kauemmas, Ouluun neljävuotiaana kotiutunut Kortesuoma kuvaa.

62-vuotias Kortesuoma kertoo viihtyneensä hyvin monipuoliseksi kuvailemassaan seurakuntatyössä. Työvuosiensa aikana hän on ehtinyt nauttimaan myös Oulun seurakuntayhtymän myöntämistä palkinnoista.

– Sain kameran silloin, kun palkitsemisjärjestelmä otettiin käyttöön vuonna 2000. Kolmenkymmenen vuoden palveluksesta sain kannettavan tietokoneen. Kolmenkymmenenviiden vuoden jälkeen olin puolestaan kylpylälomalla, jonne pääsi myös perheenjäseniäni omakustanteisesti mukaan, Kortesuoma kuvailee.

– Tietokone on lahjoista ehkä mieluisin, sille on niin paljon käyttöä oikeastaan päivittäin, hän jatkaa.

Kappalainen kokee palkitsemisjärjestelmän myönteisesti.

– Toki työnantajan antamat lahjat motivoivat, ja niitä on mukava saada.

Työurien pidentämishaasteeseen Kortesuoma aikookin tarttua.

– Minulle lisähoukutin on tuo neljänkymmenen vuoden palveluksesta odotettavissa oleva palkkio, 800 euron arvoinen tavaralahja. Henkilökohtainen eläkeikäni lienee 64 vuotta 4 kuukautta. Jos jatkan noin puolitoista vuotta pitempään töissä, saavutan tuon rajan. Samalla toki myös eläkekertymäni kasvaa.

Muista henkilöstöeduista Kortesuoma hyödyntää lounasseteleitä. Lisäksi hän kiittelee Oulun seurakuntayhtymän erinomaiseksi kokemaansa työterveydenhuoltoa.

– Oulun seurakuntayhtymän palkitsemisjärjestelmä lienee Suomen oloissa aika ainutlaatuisen hyvä, Kortesuoma iloitsee.

OULUN SEURAKUNTAYHTYMÄN HENKILÖSTÖEDUT (2012)

MIKÄ	MITÄ	KENELLE	KUSTANNUKSET TYÖNTEKIJÄLLE
lounassetelit	työpäivien lkm/kk, käy maksuvälineenä miltei kaikissa ruokapaikoissa	kaikille työntekijöille	5,60 €/lippu (lounassetelin arvo 7,10 €), myydään 10 kpl:een nipuissa
henkilöstöruokailu	alennetut ateriahinnat henkilöstöruokalassa	kaikille työntekijöille	lounaan mukaan
työterveyshuolto	ennaltaehkäisevä ja työkykyä ylläpitävä toiminta, terveystarkastukset, yleislääkäritasoinen sairaanhoito, laboratorio- ja radiologiset tutkimukset, erikoislääkärin konsultaatio työterveyslääkärin läheteellä	väh. 4 kk:n työsuhteessa oleville	-
hieronta ja fysioterapia	0,5 h/krt, 3 krt puolivuositain	väh. vuoden työsuhteessa oleville	-
liikuntasetelit	max. 20 kpl 4 €:n arvoista seteliä kerrallaan, jaetaan kahdessa erässä keväällä ja syksyllä	päätoimisille (19 h/vk) työntekijöille (osa-aikaisille suhteessa työssäoloaikaan), työsuhte kestettävä väh. vuoden	max. 160 €:n arvosta/vuosi, omavastuuosuus 25 %
OuluCard	uimaan ja kuntosalille Oulun kaupungin liikuntapalveluiden yleisövuorolla	väh. vuoden työsuhteessa oleville (lyhyemmät työsuhteet arvioidaan erikseen)	-
KIRVA	vapaa-ajan yhteistyötoimikunta	kaikille työntekijöille	-
lomapaikat	virkestyskäyttöön lomaosakkeet Iso-Syötteellä ja Rokualla, eräkämpä Oulujärvellä sekä leirikeskushuoneita ja -yksiöitä	väh. vuoden työsuhteessa oleville (leirikeskumajoitus ja eräkämpä väh. 3 kk:n työsuhteessa oleville)	kohteen mukaan
autojen ja peräkärryjen lainaaminen	pakettiautot, pikkubussit sekä peräkärryt työ- ja vapaa-ajalle	väh. vuoden työsuhteessa oleville	kilometri-korvaukset
laajakaistakorvaus	internetin työkäyttö kotona	väh. vuoden työsuhteessa oleville	korvaus enintään 10 €/kk
Microsoft Office 2010 -kotiasennus-paketti	asennusohjeet internetissä	väh. vuoden työsuhteessa oleville	ohjelmistopaketti 12,95 €, vapaaehtoinen varmuuskopio 12,95 €
palkitseminen määrävuosittain	400 €:n arvoinen opintomatka, koulutus tai kuntoutuksellinen kylpyläloma	työntekijöille, jotka ovat palvelleet 5, 15, 25 jne. vuotta	-
	800 €:n arvoinen työtä tai työkuntoa ylläpitävä tavaralahja	työntekijöille, jotka palvelleet 10, 20, 30 jne. vuotta	
muistamiset	n. 220 €:n arvoinen sykemittari, kännykkä tai rannekello; juhlatilojen maksuton käyttö	50 ja 60 vuotta täyttävät sekä eläkkeelle jäävät työntekijät, joilla väh. vuoden mittainen työsuhte	-

Lisätietoja henkilöstöeduista saa henkilöstöpalvelusihteeri Ritva Sanaksenaholta, puh. 044 316 1468.

Kanttorien ja papiston lukumäärän ja keskipalkkojen kehitys

KARI ALA-KOKKILA

TYÖMARKKINA-ASIAMIES, KIRKON TYÖMARKKINALAITOS

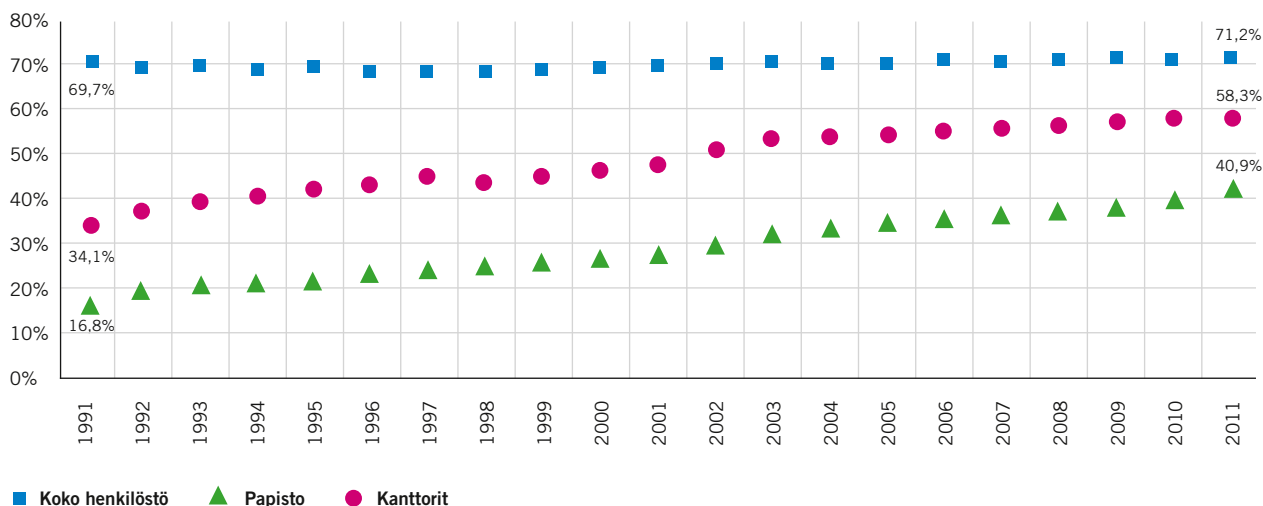
Kirkko on perinteisesti ollut naisvaltainen ala. Papisto on ainoa miesenemmistöinen tehtäväryhmä. Tutkimusten mukaan miesten ja naisten valikoituminen eri tehtäviin on keskeisin sukupuolten palkkaeroon vaikuttava tekijä. Koko kirkossa sukupuolten palkkaero oli 83 % vuonna 2011. Yleinen palkkausjärjestelmä otettiin käyttöön vuonna 2008, ja se on kaventanut palkkaeroa.

Vuonna 1991 kirkon henkilöstö lukumäärä oli 18 813. Vuosina 1991–2011 kirkon henkilöstön lukumäärä lisääntyi 2 349:llä (12,5 %) ja oli 21 162 vuonna 2011. Miesten lukumäärä lisääntyi 395:llä (6,9 %) ja naisten 2 349:llä (12,5 %). Naisten osuus koko henkilöstöstä kasvoi 69,7 %:sta 71,2 %:iin. **Kuvio 1**

Taulukossa 1 on tarkasteltu papiston ja kanttorien lukumääriä vuosina 1991–2011. Seurakuntapapisto on ainoa tehtäväryhmä, joka on yhä miesenemmistöinen. Vuonna 1991 pappeja oli 1 658. Pappien määrä lisääntyi 570:llä ja oli 2 228 vuonna 2011. Naispappeja oli 279 ja vuonna 2011 puolestaan 911. Miespappien määrä väheni

62:lla vuosina 1991–2011. Naisten osuus kasvoi 16,8 %:sta 40,9 %:iin. Vuonna 1991 kanttoreita oli 748. Kanttorien määrä lisääntyi 200:lla vuosina 1991–2011. Miesten määrä väheni 98:lla ja naisten lisääntyi 298:lla, joten naisten osuus kasvoi 34,1 %:sta 58,3 %:iin.

Kuvio 1. Naisten osuus 1991–2011

Palkkakehitys 2002–2011

Kirkon työmarkkinalaitos on selvittänyt palkkakehitystä vuosina 2002–2011 oheisissa kuvioissa. Tilastossa ovat mukana kaikki päätoimiset kokoaikaiset vakinaiset ja yli kolmen kuukauden määräaikaiset työntekijät. Varsinaisella palkalla tarkoitetaan säännöllisesti palkanmaksukausittain maksettavaa palkkaa. Jäljempänä keskipalkalla tarkoitetaan keskimääristä varsinaista palkkaa.

Papiston keskipalkat 2002–2011

Papistolla on kaksi palkkausjärjestelmää. Kirkkoherroilla on omansa, ja muut papit ovat yleisessä palkkausjärjestelmässä. Kirkkoherrojen palkkausjärjestelmä uudistettiin vuonna 2005, jolloin luovuttiin E-palkkataulukoi-
sta ja siirryttiin hinnoitteluryhmiin E01–E04. Kirkkoherrojen viran ja viranhaltijan peruspalkasta sovitaan keskitetysti virkaehtosopimuksella, eikä seurakunnalla ole omaa toimivaltaa palkanasetannassa.

Kirkkoherran viranhaltijoiden keskipalkka nousi 30,8 % vuosina 2002–2011. Suurin osa palkkakehityksestä selittyy sopimuskorotuksilla, mutta osa on seurausta seurakuntaliitoksista. Yleensä on yhdistetty jäsenmäärältään pienempiä seurakuntia suurempiin. Tavallisesti jäsenmäärältään pienempien seurakuntien kirkkoherran viran ja viranhaltijan peruspalkka on keskimääristä alempi. Kun tällainen virka seurakuntaliitoksen myötä lakkaute-
taan ja viranhaltija siirtyy uuteen seurakuntaan kappalaiseksi, nousevat kirkkoherrojen keskipalkka ja myös kappalaisten keskipalkka.

Kappalaiset, seurakuntapapit ja muut papit ovat kirkon yleisessä palkkausjärjestelmässä. Kirkon yleisen palkkausjärjestelmän uudistamista valmisteltiin useiden vuosien ajan kirkon palkkaustyöryhmässä. Uudistuksen tavoitteena oli luoda edellytykset oikeudenmukaisesti määräyty-

välle ja kilpailukykyiselle palkkatasolle, motivoida työntekijöitä tekemään työtä sekä antaa johdolle mahdollisuus palkita, kun työ on tehty tavoitteellisesti ja tuloksellisesti. Uudessa palkkausjärjestelmässä palkanmuodostuksen prosessi on avoin, läpinäkyvä, objektiivinen, joustava ja tasa-arvoinen. Tehtäväaloihin ja nimikkeisiin perustuvista palkkahinnoittelusta luovuttiin, ja kaikkia tehtäviä alettiin arvioida samoihin vaatavuuskriteereihin ja -ryhmittelyyn sekä tehtäväkuvaukseen perustuen. Uudistuksesta sovittiin kirkon yleisessä virka- ja työehtosopimuksessa 2007–2009.

Kirkon entisessä palkkausjärjestelmässä kappalaiset olivat pääosin palkkaluokissa H37–H38 ja seurakuntapastorit palkkaluokassa H35–H36. Yleisessä palkkausjärjestelmässä kappalaiset on sijoitettu pääosin vaatavuusryhmään 602 ja seurakuntapasto-

Taulukko 1. Pappien ja kanttorien lukumäärä 1991-2011

Kirkkoherra					Kappalainen				Seurakuntapastori			
Vuosi	Mies	Nainen	Yht.	Naisia	Mies	Nainen	Yht.	Naisia	Mies	Nainen	Yht.	Naisia
1991	570	9	579	1,6 %	472	101	573	17,6 %	316	161	477	33,8 %
1996	570	16	586	2,7 %	448	136	584	23,3 %	324	223	547	40,8 %
2001	539	28	567	4,9 %	442	170	612	27,8 %	378	290	668	43,4 %
2006	513	46	559	8,2 %	457	236	693	34,1 %	389	424	813	52,2 %
2011	411	43	454	9,5 %	456	274	730	37,5 %	375	516	891	57,9 %
Muutos	-159	+34	-125	7,9 %	-16	+173	+157	19,9 %	+59	+355	+414	24,2 %

Laaja yliopistotutkinto					Ylempi korkeakoulututkinto				Muu piispainkok. hyv. tutkinto			
Vuosi	Mies	Nainen	Yht.	Naisia	Mies	Nainen	Yht.	Naisia	Mies	Nainen	Yht.	Naisia
1991	66	20	86	23,3 %	300	147	447	32,9 %	92	45	137	32,8 %
1996	69	24	93	25,8 %	245	216	461	46,9 %	106	61	167	36,5 %
2001	69	31	100	31,0 %	226	249	475	52,4 %	118	82	200	41,0 %
2006	72	37	109	33,9 %	210	292	502	58,2 %	110	97	207	46,9 %
2011	76	45	121	37,2 %	184	309	493	62,7 %	78	93	171	54,4 %
Muutos	+10	+25	+35	13,9 %	-116	+162	+46	29,8 %	-14	+48	+34	21,5 %

rit vaativuusryhmään 601. Vuosina 2002–2011 kappalais-ten keskipalkka nousi 30,3 % ja seurakuntapastorien 26,9 %. **Kuvio 2**

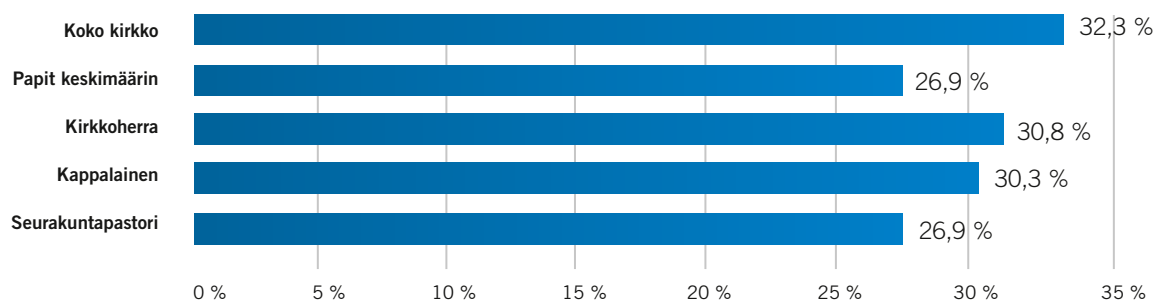
Kanttorien keskipalkat 2002–2011

Kirkon entisessä palkkausjärjestelmässä kanttoreilla oli kolme hinnoitteluryhmää. Laajaa yliopistotutkintoa edellyttävän viran (ns. a-kanttori) hinnoitteluryhmä oli A03 ja sen palkkaluokkien asteikko H33–H37. Vuonna 2007 he olivat pääosin palkkaluokissa H35–H36 ja vuonna 2011 vaativuusryhmässä 602. Heidän keskipalkkansa nousi 36,2 % vuosina 2002–2011.

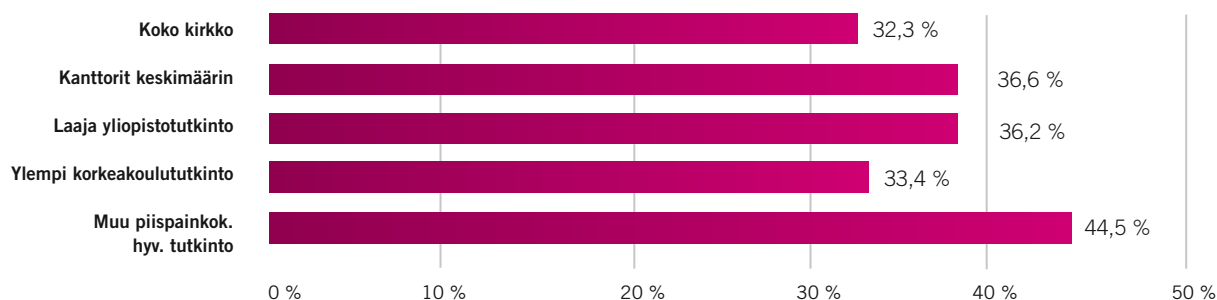
Ylempää korkeakoulututkintoa edellyttävän viran (ns. b-kanttori) hinnoitteluryhmä oli A04 ja palkkaluokkien asteikko H27–H32, jos seurakunnan väkiluku oli alle 2 500 tai H32–H35, jos seurakunnan väkiluku oli yli 2 500. Vuonna 2007 he olivat pääosin palkkaluokissa H32–H34 ja vuonna 2011 vaativuusryhmässä 601. Heidän keskipalkkansa nousi 33,4 % vuosina 2002–2011.

”Seurakuntapapisto on ainoa tehtäväryhmä, joka on yhä miesenemmistöinen.”

Kuvio 2. Papiston keskipalkan kehitys 2002–2011

Kuvio 3. Kanttorien keskipalkan kehitys 2002–2011

Muuta piispainkokouksen hyväksymää tutkintoa edellyttävän viran (ns. c-kanttori) hinnoitteluryhmä oli A05 ja palkkaluokkien asteikko H27–H32. Vuonna 2007 he olivat tavallisimmin palkkaluokissa H27–H28 ja vuonna 2011 vaativuusryhmässä 502. Heidän keskipalkkansa nousi 44,5 % vuosina 2002–2011. **Kuvio 3**

Sukupuolten palkkaero

Taulukossa 2 on tarkasteltu sukupuolten palkkaeron kehitystä vuosina 2002–2011. Palkkaero on laskettu miesten ja naisten keskipalkasta. Palkkaero on varsin hyvin mitattavissa tehtäväryhmätasolla, koska ryhmät ovat tilastollisesti suuria. Sen sijaan nimiketasolla vertailu on hankalampaa, koska miehiä ja naisia on joissakin nimikkeissä vähän, jolloin satunnaisten tekijöiden merkitys korostuu. Tutkimusten mukaan miesten ja naisten valikoituminen eri tehtäviin on keskeisin sukupuolten palkkaeroon vaikuttava tekijä. Vuonna 2011 kirkon henkilöstöstä 71,2 % oli naisia, papeista 40,9 %, kanttoreista 58,3 % ja lasten-

ohjaajista 98,2 %. Koko kirkossa palkkaero on supistunut 4,7 % vuosina 2002–2011 ja oli 83 % vuonna 2011. Yleinen palkkausjärjestelmä otettiin käyttöön vuonna 2008, ja se on kaventanut palkkaeroa. ■

Kuvitus: Olavi Creative Oy

Taulukko 2. Sukupuolten palkkaero 2002–2011: naisten palkkojen suuruus suhteessa miesten palkkoihin

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Muutos
kirkkoherra	93 %	94 %	94 %	96 %	94 %	95 %	95 %	97 %	95 %	93 %	-0,3 %
kappalainen	99 %	99 %	99 %	99 %	99 %	98 %	98 %	97 %	97 %	96 %	-2,6 %
seurakuntapastori	99 %	99 %	98 %	98 %	98 %	98 %	98 %	98 %	97 %	98 %	-0,7 %
kaikki papit	88 %	88 %	89 %	88 %	89 %	88 %	88 %	89 %	88 %	88 %	-0,6 %

laaja yliopistotutkinto	99 %	96 %	98 %	99 %	101%	98 %	99 %	99 %	98 %	100%	1,4 %
ylempi korkeakoulu-tutkinto	99 %	99 %	100%	100%	100%	100 %	99 %	99 %	98 %	99 %	0,5 %
muu piispainkokouksen hyv. tutkinto	95 %	95 %	96 %	97 %	97 %	98 %	97 %	96 %	96 %	95 %	-0,5 %
kaikki kanttorit	98 %	98 %	99 %	99 %	98 %	98 %	98 %	98 %	97 %	97 %	-0,2 %
koko kirkko	79 %	79 %	80 %	80 %	80 %	81 %	82 %	82 %	83 %	83 %	+4,7 %

Kolehtituoton kertominen

PANU PIHKALA
APURAHATUTKIJA, HELSINKI

Kun seurakuntalainen tietää, paljonko edellisen viikon kolehti tuotti, on hänen helpompi motivoitua uuteen kolehtiin.

Suomeen on rantautumassa käytäntö, joka on tuttu esimerkiksi pohjoisamerikkalaisista tai ruotsalaisista luterilaisista seurakunnista: kolehdin tuotto kerrotaan selvästi.

Rahasta ääneen puhuminen on usein vaikeaa suomalaisissa seurakunnissa. Kun toiminta on rahoitettu kirkollisveroilla, ei henkilökohtaisista lahjoituksista ole tarvinnut puhua. Yleensä maailman seurakunnissa tilanne on aivan toinen: seurakunnan budjetista muodostavat suurimman osan vuoden aikana kerättävät lahjoitukset. Kun rahasta puhutaan muutenkin, lieenee ollut helpompaa puhua myös kolehtien tuotosta.

Keski-Lahdessa kolehtituotot kerrotaan

Juuri kenttäpiispaksi valittu Keski-Lahden seurakunnan kirkkoherra Pekka Särkiö kertoo, että seurakunnassa siirryttiin kolehtituottojen kerptomiseen viitisen vuotta sitten. Asiaan oli halukkuutta jo aiemmin, mutta vasta tuolloin saatiin pankin kanssa kolehdin laskurutiini sellaiseksi, että tarkka summa oli tiedossa ennen seuraavaa sunnuntaita.

– Ihmisillä on oikeus tietää, kuinka paljon kolehdit ovat tuottaneet. Tuoton ilmoittaminen muistuttaa myös vielä kerran hyvästä kohteesta, johon rahaa on kerätty. Uskon myös, että avoimuus vaikuttaa ihmisten halukkuuteen osallistua tuleviin kolehteihin, Särkiö kertoo.

Kolehdin tuoton voi kertoa monella eri tavalla: esimerkiksi ilmoitustaululla tai internetissä. Jos messussa käytetään joka sunnuntai erillistä käsiohjelmaa, tuotto voidaan kirjata siihen. Joka tapauksessa tuotto on hyvä mainita seuraavan kolehdin ilmoittamisen yhteydessä eli kolehtipuheessa.

Särkiö pitää ylipäätään kolehtipuheiden kehittämistä tärkeänä haasteena.

– Kolehdin kohteen tulisi tulla ihmistä lähelle, sen pitäisi saada kasvot. On aivan eri asia sanoa, että ”kolehti kerätään kirkkohallitukselle” kuin kertoa asia tarkemmin: esimerkiksi, että ”kolehtituotolla tuetaan Lapissa matkaileville ihmisille järjestettävää hengellistä toimintaa kirkkohallituksen tunturikappeli-hankkeen kautta.”

Kolehtipuheessa on toki noudatettava tyylitajua, mutta siihen panostamisen voi nähdä myös tärkeänä osana diakonia- ja lähetyskasvatusta. Suomessa on haasteena se, että monet kolehtikohteet ovat niin laaja-alaisia, että niihin annettujen varojen konkreettista vaikutusta on joskus vaikea tuoda esiin.

– Esimerkiksi Tuomasmessussahan on usein käytäntönä, että kolehdin yhteydessä haastatellaan ihmistä, jota kolehtikohteena oleva apu on auttanut. Oman seurakunnan diakoniatyöhön kerättäessä voidaan jopa tuoda seuraavalla viikolla esille tavaroita, joita kolehdilla on hankittu, Särkiö pohtii.

”Ihmisillä on oikeus tietää, kuinka paljon kolehdit ovat tuottaneet.”

Kolikoita vai seteleitä?

Suomessa on totuttu siihen, että kirkolliset ”palvelut” ovat joko ilmaisia tai nautettavan edullisia. Kolehtiin on totuttu antamaan kolikoita, ei seteleitä.

Mitä vaadittaisiin, jotta kolehdista muodostuisi entistä suurempi auttamisen väline? Sellainen, johon ihminen osallistuu mielihyvin ja saa myös tietoa apunsa tuloksista? Kolehteihin liittyvissä asioissa on selvästi kehittämisen mahdollisuuksia, ja kolehtituoton selkeä kertominen on hyvä alku. ■

Kolehteihin liittyvissä asioissa on kehittämisen mahdollisuuksia, ja kolehtituoton selkeä kertominen on hyvä alku.

Pääluottamusmiehen työ Helsingissä

Muutokseen vievät pienetkin askeleet

RAIJA KORHONEN

YHTEISKUNNALLISEN TYÖN PAPPI, JUKON PÄÄLUOTTAMUSMIES,
HELSINGIN SEURAKUNTAYHTYMÄ

Luottamusmiehen tehtävissä on oltava pitkäjänteinen ja sitkeä. Toimintakyky on säilytettävä epäselvissä tilanteissa ja hyväksyttävä, että muutokseen vievät pienetkin askeleet.

Loka-marraskuussa käydään Jukon luottamusmiesvaalit, joissa valitaan pääluottamusmies, varapääluottamusmies, luottamusmies ja varaluottamusmies vuosille 2013-2015. Vaikka luottamusmiehiä on remmissä kolme ja vielä varamieskin, työllistävimmät tehtävät rajautuvat ainakin meillä pääluottamusmiehelle. Siksi yhteydenpito luottamusmiesten kesken on erityisen tärkeää, tunteehan kukin oman ammattialansa kysymykset parhaiten. Ne luottamusmiehet, joilla ei ole pääsyä neuvottelupöytään, voivat antaa pääluottamusmiehelle tärkeää evästyttä, samoin ammattikuntien alaosastot.

Helsingin seurakuntayhtymä on suurin työnantaja kirkossa. Meillä yh-

teistoimintaa varten on luotu selkeät foorumit. Säännöllisesti kokoontuvat yhteistyötoimikunta, palkkaustyöryhmä ja asunnonjakotyöryhmä. Henkilöstökertomusta ja tasa-arvosuunnitelmaa pohditaan yhteistoiminnassa, samoin Havan kriteerejä. Työryhmiä siis riittää. Myös henkilöstön kehittämissäännöstä neuvotellaan pääluottamusmiesten kanssa. Nämä tilanteet antavat virkamiehille mahdollisuuden ottaa huomioon henkilöstön näkemykset ja luottamusmiehille mahdollisuuden vaikuttaa.

Työ ei aina näy julkisuuteen

Suuri osa pääluottamusmiestyöstä ei näy julkisuuteen. Työryhmien työt edistyvät meillä käsiteltävien asioiden suuren määrän takia hitaasti. Yksittäiselle jäsenelle ei saata tulla mieleen, että jostakin menettelytavasta on saatettu vääntää kättä kulisseyssä tai sitä on vain perusteellisesti pohdittu.

Myös yksittäisen jäsenen asioiden hoitaminen on luottamuksellista. Yhden työntekijän vääriin vaativuusryhmään sijoittelun korjaaminen voi

viedä puoli vuotta ja edellyttää pääluottamusmieheltä valmistelua ja lukuisia neuvotteluja osapuolten kanssa. Ihmeitä ei pääluottamusmieskään voi tehdä, sillä lopputulokseen vaikuttaa esimerkiksi yhteistoiminnassa sovittu linjaus, joka on saatettu tehdä jo useita vuosia sitten. Epäkohtia voidaan silti korjata.

Palkkaustyöryhmä työllistää eniten

Meillä palkkaustyöryhmä kokoontuu kolmen neljän viikon välein käsittelemään henkilöstön palkkaukseen liittyviä asioita. Luettavaa on paljon ja monesti myös selvittävää. Palkkaustyöryhmä on työnantajavetoinen, ja henkilöstöä siellä edustavat kolmen neuvottelujärjestön pääluottamusmiehet (Unionin, Kirkon alojen ja Jukon). Työnantajapuolella istuu puheenjohtajana yhtymän johtaja/hallintojohtaja, yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtaja, kirkkoherrainkokouksen valitsema kirkkoherra, valmistelijana palkka-asiamies (juristi) ja sihteerinä henkilöstösihteer.

Palkkaustyöryhmää on edelleen työllistänyt niin sanotun uuden palkkausjärjestelmän päivittäminen, sillä se otettiin meillä käyttöön vuonna 2007 karkealla kädellä. Kauteni alussa teimme kentän työntekijöiden kanssa uudet tehtäväkuvauslomakkeet, joilla saadaan esiin työn vaatuuksien eroja. Kun tehtäväkuvauslomakkeita on noin 1 400 työntekijältä ja ammattikunta on monia, on tarkistamisessa riittänyt työtä niin esittelijällä kuin palkkaustyöryhmälläkin. Toisaalta pohdintaa on tehty perusteellisesti. Urakka on vieläkin kesken ja käsittelemättä on monta ammattikuntaa. Kun samaan aikaan yhtymässä on otettu käyttöön uusia tietojärjestelmiä, joiden lastentaudit ovat vieneet valmistelijoiden työaika, on näyttänyt siltä, että meillä olisi ollut työtä useallekin valmistelijalle.

Samaan aikaan kun vaativuuteen perustuvaa palkkausta meillä vielä hienosäädetään, on yhteistoiminnassa valmisteltu Havan kriteerejä. Kriteeristö on nyt viittä vaille valmis. Sitä ei kuitenkaan voitane ottaa käyttöön en-

nen kuin kaikkien henkilöstöryhmien työn vaativuuteen perustuva palkkaus on tarkistettu. Peruspalkan tulee olla jokaisella kohdallaan ennen kuin harjinnanvaraista palkanosaa pohditaan.

Pitkäjänteisyyttä ja sitkeyttä tarvitaan

Mitä olen kolmen vuoden aikana oppinut? Ainakin sen, että luottamusmiestehtävissä on oltava pitkäjänteinen ja sitkeä. On säilytettävä toimintakyky epäselvissä tilanteissa ja hyväksyttävä, että muutokseen vievät pienetkin askeleet. Se mikä ei mene tänään läpi, voi mennä läpi jo vuoden kuluttua. Jos tämä tulokulma ei vie eteenpäin, on etsittävä toinen. Asiat ovat monesti myös vuorovaikutusasioita. Joskus päätöksiä ei saada aikaan ja asioiden mietintään jättäminen voi harmittaa, tilanne antaa mahdollisuuden asian kypsymiselle haluttua lopputulosta kohti.

Luottamusmiestoiminnassa on osattava nollata tilanteet, muuten menettää toimintakykynsä. Varsinaista valtaahan luottamusmiehellä ei ole, mut-

ta neuvotteluvaltaa on ja vaikutusvaltaa voi olla. Johto ei välttämättä tiedä kentän työntekijöiden työoloista ja puutteista. Vaikka korjausliikkeet viipyisivät, on kylvötyötä jaksettava tehdä. Tärkeää on myös tietää, mistä saa lisätietoa ja mikä instanssi kirkossa vaikuttaa lausunnollaan mihinkin asiaan. Pääluottamusmiehenä voi ottaa tarvittaessa yhteyttä ja nostaa esille edustamiensa henkilöstöryhmien etuja, vaikka kantaa ei asiaan pyydetäsiikään.

Paljonko pääluottamusmies voi käyttää työaika luottamusmiestehtäväänsä hoitamiseen? Valitettavasti sitä ei ole suuressakaan yhtymässä määriteltä. Pääluottamusmiestöitä on ajoittain paljonkin, ja niillä pitäisi olla etuajo-oikeus viran muihin tehtäviin nähden. Käytännössä näin ei kuitenkaan ole ja oman työn sitoumukset on pidettävä. Palkkaa pääluottamusmiestyöstä saa 57 euroa kuukaudessa miinus verot.

Pitkälle koulutetuilla jukolaisilla on edunvalvonnassa yhteisiä intressejä. Tulevat vaalit ovat siis tärkeitä. ■

Eroon kaftaanista

Naispapeille on valmistunut uusi ns. juhlapuku. Hyvä niin: uusi on 80-luvun versiota paljon tyylikkäämpi. Mutta koska tulee miesten vuoro? Tätä on pakko kysyä, vaikka miehet tuskin koskaan voivatkaan saavuttaa samaa tyylikkyyttä kuin naiskollegansa.

Miesten virkapuku-uudistuksessa hyvä alku ja lähes riittävä lopputuloskin olisi kaftaanin, siis kaftaanipakon, poistaminen. Miespapin juhlapuvuksi voitaisiin heti määritellä tavallinen musta tai tumma puku, ehkä kuosiltaan määrätty. Kaftaania voisi käyttää sen rinnalla toistaiseksi. Mitään varsinaista suunnittelua ei siis ainakaan alkuun tarvittaisi, tosin pitkässä juoksussa miestenkin puku vaatisi jonkinlaisen ristin.

Jos pappeja edelleen kutsutaan Linnan juhliin, olettaisi tarkoittamani papin uuden juhlapuvun sinnekin kelpaavan, kun tumma kravattipukukin kelpaa. Jos taas ei – mitä sopisi suuresti ihmetellä, silloin asianomainen voisi hankkia tai vuokrata frakin. Sama koskee väitöstilaisuuksia.

Vuosisatojen takaa juontava kaftaani on merkillinen muinaismuisto. Kirkon uudistuksille ei näy loppua, vanha virkapuku vain pitää pintansa. Sotilasvirkapuvutkin ovat muutaman vuosikymmenen välein uudistuneet, mutta meidän miespappien kaapissa tuolla yhdellä lumpulla vain näyttää olevan ikuinen sija. Mahtaako siihen pystyä edes koi! ■

MATTI TAATILA
LOIMAA

Suomen Säveltaiteen Tukisäätiö julistaa haettavaksi vuoden 2012 apurahat

Säätiön tarkoituksena on Suomen säveltaiteen tukeminen ja edistäminen. Tänä vuonna apurahoja myönnetään Kirkko- ja urkumusiikin taiteellisille, tieteellisille tai pedagogisille lisäopinnoille sekä Laulutaiteen lisäopinnoille.

Apurahoja ei voi hakea soitinhankintoihin.

Hakemuksessa käytettävä lomake on tulostettavissa osoitteesta www.siba.fi/saveltuki.

Hakemusten on oltava perillä viimeistään 16.11.2012 klo 16.00.

Lisätietoja: www.siba.fi/saveltuki

Kappelikanttorin arkea

KUVA: JOHAN PALANDER

ANSSI PYYKKÖNEN

KIRKKOMUSIIKIN OPISKELIJA,
TAMPEREEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kesä tuli ja meni, aivan liian nopeasti niin kuin aina. Omalta osaltani kesä meni töissä kuten varmasti suurimmalla osalla kirkkomusiikin opiskelijoista. Tämä oli kuudes kesä kanttorin töissä. Olen aikaisempina vuosina työskennellyt eri seurakunnissa, ja työhön on kuulunut kaikkia kirkkomusiikon tehtäviä. Tämä kesä kului kappelikanttorin työssä Tampereen seurakuntayhtymässä. Virkapaikkani oli Kalevankankaan pienessä kappelissa. Soitin kaikki kappelissa toimitetut siunaukset juhannuksesta heinäkuun loppuun. Albinonin Adagio ja Bachin Air tuli soitettua aika moneen kertaan. Hautausten lisäksi toimin kanttorina myös messuissa, hartauksissa ja muutamassa yhteislaulutilaisuudessa. Pakettiin kuului myös yksi vapaa viikonloppu.

Olen tehnyt kanttorin sijaisuuksia opiskelun ohessa Tampereen eri seurakunnissa. Vuoden verran tein myös 30 % sijaisuutta Pyynikin seurakunnassa. Sijaisuuteen kuuluivat messut ja toimitukset Aleksanterin kirkossa sekä siunausvuorot Kalevankankaan isossa ja pienessä kappelissa. Kappeli oli siis tuttu paikka minulle jo ennestään.

Kun minulta kysyttiin kiinnostusta työskennellä kesän ajan kappelilla, niin jouduin hetken aikaa miettimään. Työ voisi olla kovin yksipuolista, pelkkiä hautajaisia keskiviikosta lauantaihin ja sunnuntaina messu. Tiesinhän jo entuudestaan siunauksien suuren määrän, hyvin usein 12 tai 14 hautausta viikonlopun aikana ja muutama keskellä viikkoa. Päätin kuitenkin suostua. Olisihan työssä ainakin se hyvä puoli, että ei tarvitsisi mennä ympäri kaupunkia ja työvaatteetkin voisi säilyttää kappelilla.

Kesä kappelikanttorina oli kyllä mielenkiintoinen ja mukavakin. Sain tavata paljon erilaisia ihmisiä, auttaa omaisia heidän musiikkivalinnoissaan ja soittaa yhdessä muiden soittajien ja laulajien kanssa. Pappejakin siinä ehti nähdä useamman ja eri tapoja toimittaa hautaan siunaaminen. Musiikkitoiveet olivat pääasiassa ihan perinteisiä virsien sekä alku- että loppusoittojen osalta. Eniten tuli soitettua tietenkin Albinonin Adagiota sekä Bachia ja Händeliä. Muutamat kyllä osasivat pyytää vie-

raampiakin kappaleita kuten Buxtehuden emolli Chaconnea, Bachin G-duuri konserton hidasta osaa sekä Waltherin h-molli konserton ensimmäistä osaa, jota olen soittanut vain häissä. Haastavia-kin kappaleita osui kohdalle. Usein saattoi olla myös muita soittajia tai laulajia mukana, ja heidän kanssaankin piti ehtiä harjoittele-

maan. Kaiken lisäksi viikonlopun aikana oli niin paljon hautauksia, että harjoitteluaikaa muiden muusikoiden kanssa oli vaikea järjestää. Kaikki sujui kuitenkin loppujen lopuksi hyvin. Mielestäni tuo työ oli oikein antoisaa, varsinkin urkujensoiton kannalta. Pyydettiin paljon sellaista musiikkia, jota en itse ennestään tuntenut tai ollut soittanut. Ohjelmisto laajeni taas lisää.

Perinteisten kappaleiden soittaminen tuntui joskus todella puuduttavalta ja pitkästyttävältä. Muutaman kerran omaiset laittoivat jälkeenpäin tekstiviestillä kiitokset hyvin hoidetusta siunaustilaisuuden musiikista, se tuntui todella hyvältä, kun niitä kiitoksia ei kuitenkaan liian usein tule. He kiittivät erityisesti juuri alkusoitosta, joka taisi olla Albinoni. Silloin tajusin kuinka tärkeää se oli heille ollut ja monille muille, jotka olivat toivoneet tuota samaa Adagiota. Soitin sitä juuri niille tietyille ihmisille, heidän läheisen ihmisen hautauksessa. Kaikki musiikkitoiveet olivat kuitenkin pääasiassa kirkolliseen toimitukseen sopivia, mikä yllätti minut. ”Maallisia” toiveita ei tullut juuri yhtään.

Muutamat ystäväni kyllä ihmettelivät, kuinka jaksan elää koko ajan hautausten ja surullisten ihmisten keskellä. Jaksoin oikein hyvin, sain toimia koko kesän kirkkomusiikin parissa ja uusia kappaleitakin tuli opeteltua jonkin verran. Tämä oli hyvä vastapaino viime vuoden kesälle, jolloin soitin lähes pelkästään vihkimisiä. Voisin tämän kesän kokemuksen perusteella työskennellä kappelikanttorina valmistumiseni jälkeen, mikäli sellainen virka on jossain tarjolla. ■

”Sai kasteessa nimen...”

Papin rooli nimenannossa

SIRKKA PAIKKALA
ERIKOISTUTKIJA,
KOTIMAISTEN KIELTEN KESKUS

Oman lapsen nimi on vanhemmille tärkeä asia, ja kauneinta ja parasta nimeä voidaan etsiä pitkään, mutta mikä on seurakunnan ja papin rooli nimenannossa?

Lapselle on syntymän jälkeen annettava etunimi. Etunimiä saa antaa enintään kolme. Nimen valinta kuuluu lapsen huoltajalle eli käytännössä tavallisesti lapsen vanhemmille. Lain mukaan annetut etunimet on ilmoitettava väestötietojärjestelmään kahden kuukauden kuluessa lapsen syntymästä.

Lapsen etunimen voi ilmoittaa sille evankelis-luterilaisen kirkon tai ortodoksisen kirkkokunnan seurakunnalle, jonka jäsen lapsi on. Muussa tapauksessa se ilmoitetaan sille maistraatille, jonka toimialueeseen lapsen kotikunta tai väestökirjanpitokunta kuuluu.

Joskus voi käydä niinkin, että vanhemmat eivät ilmoita lapselleen nimeä lainkaan tai esittävät vain sellaisia nimiä, joita ei voi merkitä väestötietojärjestelmään siksi, että ne ovat jostain syystä sopimattomia. Tällöin lapselle määrätään oheishuoltaja, joka ilmoittaa lapsen nimen. Viranomainen ei nimeä lapselle voi antaa, mutta hän voi vaikuttaa siihen hylkäämällä tai hyväksymällä sen.

Vanha ja lehti-ilmoituksissa syntyneiden palstalla toistuva ilmaus ”sai

kasteessa nimen...” on hieman epätavallinen. On totta, että sukulaiset ja ystävät kuulevat ensimmäistä kertaa lapsen nimen vasta ristiäisissä. Nimenanto ei silti kuulu papille, vaan kasteessa lapsi otetaan seurakunnan jäseneksi huoltajan tai huoltajien antamalla nimellä mainiten. Lapsi ei saa nimeään kasteessa eikä papilta.

Pappien rooli nimenannossa

Sopivan etunimen valinta kuuluu siis ensisijaisesti lapsen huoltajille. Seurakunnan tehtäväksi jää selvittää nimen lainmukaisuus ja toimittaa tieto nimestä viipymättä väestötietojärjestelmään rekisteröitäväksi.

Etunimeksi ei siis käy mikä tahansa. Nimilain mukaan uusi etunimi ei saa olla sopimaton tai sellainen, jonka käyttö voi aiheuttaa lapselle ilmeistä haittaa. Nimen on siis oltava lapsen edun mukainen. Nimen on oltava myös muodoltaan ja kirjoitustavaltaan kotimaisen nimikäytännön mukainen.

Seurakunnissa lainmukaisuuden selvittäminen tarkoittaa lähinnä vanhemmille annettavaa tietoa siitä, että heidän ehdottamansa nimi saatetaan vielä hylätä, vaikka lapsi olisi sillä nimellä kastettu ja nimi merkitty lapsen kastekirjaan. Kun seurakunta ilmoittaa nimen merkittäväksi väestötietojärjestelmään, maistraatti voi tulkinanvaraisissa tapauksissa pyytää siitä lausunnon oikeusministeriön nimilautakunnalta. Nimilautakunta arvioi nimeä ja puoltaa tai ei puolla sen hyväksymistä rekisteriin vietäväksi. Lautakunnan on otettava kannanotoissaan huomioon muukin kuin ni-

milainsäädäntö ja kuhunkin tapaukseen mahdollisesti liittyvät erityiset syyt.

Vaikka papilla ei ole oikeudellista vastuuta siitä, jos hän kastaa lapsen vanhempien ehdottamalla nimellä, hän voi kuitenkin toimia ensi käden portinvartijana. Hän voi keskustella nimestä vanhempien kanssa etukäteen ja epäselvissä tapauksissa ottaa yhteyttä nimiasiantuntijoihin.

Jos nimen hyväksyminen on epävarmaa, vanhempien on hyvä valistaa tulevia kummeja siitä, että nimi kannattaa kaiveruttaa kummilusikkaan vasta maistraatin hyväksyttyä nimen.

”On tärkeää muistaa, että nimeä ei oteta itselle, vaan sen saa lapsi, jonka tarkoitus on kantaa sitä koko elämänsä ajan, kaikkina ikäkausina.”

Nimien määrä

Etunimiä saa olla enintään kolme. Suomen kielen oikeinkirjoituksen mukaisesti eri etunimet kirjoitetaan erilleen tai yhdistetään yhdysmerkillä, kuten esimerkiksi Anna Sofia tai Anna-Sofia. Käytännöksi on vakiintunut, että vain yksi kolmesta nimestä voi olla yhdysmerkillä yhdistetty nimi. Raskasta etunimiluetteloa voidaan pitää lapsen edun vastaisena.

Vaikka yhteenkirjoittaminen joissakin nimissä on jonkin verran yleistynyt yhdysmerkillisen nimen kustannuksella, siitä voi koitua nimenkantajalle harmia siinäkin, kun poikkeavuutta joutuu usein selittämään.

Millainen on sopiva nimi?

Oman lapsen nimi on vanhemmille tärkeä asia, ja ”kauneinta” ja ”paras” nimeä voidaan etsiä pitkään. Asiaan vaikuttavat vanhempien omat mieltymykset, harrastukset, kokemukset ja monet muut seikat. Silti on tärkeää muistaa, että nimeä ei oteta itselle, vaan sen saa lapsi, jonka tarkoitus on kantaa sitä koko elämänsä ajan, kaikkina ikäkausina. Hänen on kerrottava se muille ja osattava lausua ja kirjoittaa nimensä oikein.

Tärkeää on ajatella myös nimen taivuttamista, sillä kun nimeä käytetään, sitä joutuu taivuttamaan. Esimerkiksi viime vuosina yleistynyt Lumi on nimi, josta on usein kysytty, taipuuko nimi Lumen vai Lumin. Ehkä tästä syystä siitä on alettu muodostaa helpommin käytettäviä muotoja kuten Lumia ja Lumena.

Sopivan ja sopimattoman nimen rajaa voi määrittää sekä sisältö että nimen kulttuurissamme liitetyt mielle-yhtymät. Esimerkiksi nimiä Lucifer, Jihad ’pyhä sota’ on pidetty lapsen edun vastaisina.

Erikoista ja ainutlaatuista nimeä haettaessa voi haksahdella nimiin, joilla

on muissa kielissä selvä ja ikäväkin sisältö. Tätä taustaa vasten voi miettiä, haluaako lapselleen nimen Melena ’veriripuli’. Muotinimen valitsijat saavat puolestaan varautua siihen, että lapsen päiväkodissa ja koulussa on paljon samannimisiä.

Hyvää ja sopivaa nimeä etsittäessä on ennen muuta luotettava terveeseen järkeen. Koetelluina ja yleispätevää etunimistöä tarkistettuine kirjoitusasuineen tarjoaa Helsingin yliopiston nimipäivä-almanakka. Jos siitä valitsee nimen, saa lapselleen taatusti myös nimipäivän.

Toki maassamme on käytössä runsaasti muutakin nimistöä, jota voi ha-

”Seurakunnan tehtävä on selvittää nimen lainmukaisuus ja toimittaa tieto nimestä väestötietojärjestelmään rekisteröitäväksi.”

vainnoida Väestörekisterikeskuksen verkkosivulla osoitteessa www.vrk.fi > Nimipalvelu. Aineistosta ei kuitenkaan näe, onko siellä mainittu nimi saatu jossain muussa maassa toisenlaisen lainsäädännön ja nimikulttuurin parissa eikä sekään, onko harvinainen ja poikkeuksellinen nimi hyväksytty erityisen synn perusteella. Harvinaisissa nimissä nimien määräkään ei ole luotettava: maininta ”alle viisi” nimenkantajaa voi tarkoittaa vain yhtä henkilöä, ja jos nimeä on annettu yhtä niukasti muillakin vuosikymmenillä, kaikki ”alle viidet” voivat yhteen-

laskettuna nousta useisiin kymmeniin. Väestörekisterin nimitietokantaan sisältyy myös virheellisiä kirjoitusasuja.

Millaisia nimiä kummeksutaan?

Vaikka käsitykset hyvästä ja huonosta etunimestä helposti vaihtelevat arvioijan mukaan ja muuttuvat vuosikymmenten mittaan, jotain yleistävää niistä voi sanoa. MTV3.fi järjesti huh-tikuun alussa sivullaan kyselyn Suomen rumimmasta nimestä. Yli 2 000 vastausta keränneen nettikyselyn vastaukset oli tiivistetty neljään kohtaan. Lähes puolet vastanneista piti rumimpina liian erikoisia nimiä. Yli neljäs-

osa ärsyntyi nimistä niiden sisällön tai niihin liitettyjen mielle-yhtymien vuoksi. Loput pitivät rumina uusia muotinimiä tai vanhahtavia nimiä.

Osa kommentoijista otti huomioon etunimen ja sukunimen muodostaman koko-

naisuuden ja piti rumana nimeä, joka oli eri kieltä kuin sukunimi. Muutamien mielestä nimi ei saisi olla sama kuin koiran nimi. Vieraat tai kikkailavat kirjoitusasut ärsyttivät myös, esim. c:n käyttö k:n vastineena tutuissa nimissä. Poikkeavien nimien katsottiin aiheuttavan kiusaamista päiväkodissa ja koulussa.

Vaikka nimenvallinta kuuluu vanhemmille, heitä voisi kehottaa testaamaan nimeä tuttavapiirissään ja ehkä keskustelupalstoillakin ennen päätöksen ilmoittamista papille tai muille viranomaisille. ■

Aiheesta enemmän:

Nimilaki: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1985/19850694>

Oikeusministeriön nimilautakunta: [nimilautakunta http://www.om.fi/1018.htm](http://www.om.fi/1018.htm)

Kotimaisten kielten keskus: etunimet <http://www.kotus.fi/index.phtml?s=451>

Opiskelija – Kuka valvoo etujasi?

VESA ENGSTRÖM
AKIN OPISKELIJA-ASIAMIES

Mikä on kesätyöläisen kuukausipalkka? Miten päivärahat määräytyvät? Minkälainen työsopimus kannattaa solmia? Onko kesätyöntekijällä lomaa? Harva pärjää työelämän kysymysviidakossa ilman ammattiliiton tukea. Oman alan ammattiliittoon kannattaa liittyä jo opiskeluaikana. Sieltä saat vastaukset kesätyö- ja harjoittelukysymyksiin sekä paljon muuta hyödyllistä tietoa. Erillistä maksua vastaan voit halutessasi liittyä myös työttömyyskassaan.

Kirkollisen alan opiskelijoiden etuja ajavat Akavan kirkolliset ammattiliitot: Suomen Kanttori-urkuriliitto ja Suomen kirkon pappisliitto. Liitot tarjoavat jäsenilleen neuvontaa: liiton toimistoon voit ottaa yhteyttä, koskipa kysymyksesi sitten leirivapaita tai kohtuullista kuukausipalkkaa. Liitot tarjoavat opiskelijajäsenilleen myös monenlaista toimintaa aina seminaareista kesätyöinfoihin ja saunailtoihin. Opiskelijajäsenillä on myös mahdollisuus päästä kohtuuhintaan haistelemaan tuulia liittojen järjestämiin jäsenkokouksiin, kuten pappiston päiviille tai Kanttoripäiviille.

Opiskelijajäsenet saavat viisi kertaa vuodessa jäsenlehti Cruxin, jossa on paljon opiskelijoita kiinnostavaa asiaa. Lehti on varsinkin kirkon virkaa harjoittavalle erittäin hyvä periskooppi kirkon maailmaan työntekijöiden näkökulmasta. Opiskelijajäsenet ovat oikeutettuja myös moniin muihin rahanarvoisiin etuihin kuten matkapurahoihin, matkavakuutukseen ja erilaisiin alennuksiin. Tsekkaa jäsenetusi oman liittosi nettisivuilta!

Liitot opiskelijan asialla

Ammattiliitot ajavat opiskelijoiden palkkauksellisia, sosiaalisia ja koulutuksellisia etuja. Liitot neuvottelevat

Kirkon työmarkkinalaitoksen kanssa esimerkiksi kesätyöntekijöiden työehdoista. Lisäksi liitot tukevat opiskelua ja työelämäyhteyttä edistävää toimintaa muun muassa osallistumalla seurakuntaharjoittelun kehittämiseen. Pienen opiskelijan ääni jää helposti kuulematta, yhteinen joukko tuokin painoarvoa opiskelijoiden äänelle.

Opiskelijatoimintaa varten Akavan kirkollisten ammattiliittojen toimistossa työskentelee kaksi osa-aikaista opiskelija-asiamiestä, joiden tehtävänä on muun muassa opiskelijajäsenten rekrytointi ja neuvonta, opiskelijoille suunnattujen tapahtumien ja infotilaisuuksien järjestäminen sekä yhteydenpito kirkkoon ja akavalaiseen opiskelijatoimintaan. **Annukka Ruusula** vastaa kanttoriopiskelijoiden asioista ja **Vesa Engströmin** vastuulla ovat teologit. Opiskelija-asiamiehiin voit törmätä omassa oppilaitoksessa vaikkapa tenticahvien tai infotilaisuuksien merkeissä.

Kassan jäsenyyden kannattaa!

Opiskelijana voit halutessasi liittyä myös työttömyyskassan jäseneksi. Työttömyyskassan jäsenyyden on hyvä ”vakuutus”, jos töitä ei heti valmistumisen jälkeen löydykään. Työttömyyskassaan kuuluva ja työssäoloehdon täyttävä opiskelija saa ansiosidonnaisista päivärahoista valmisteutua tai opin-

tojen keskeytyessä vähintään vuodeksi.

Opiskelijajäsenet eivät ole automaattisesti työttömyyskassan jäseniä, sillä kassan jäsenyyden on maksullinen: 50 euroa vuodessa. Kassan jäseneksi voit liittyä, mikäli olet opiskelun ohessa tai lomilla työssä vähintään 18 tuntia viikossa. Töiden ei tarvitse olla oman alan töitä – työssäoloehdot voi kerryttää niin seurakunnan kesätyöissä kuin markettien kassallakin. Mikäli haluat liittyä työttömyyskassaan, ota yhteyttä omaan liittoosi. Sieltä saat tarkemmat ohjeet.

Mahdollisuus vaikuttaa

Ammattiliiton opiskelijajäsenyyden ei kuitenkaan tarkoita vain postiluu-

AOVA – Akavalaista opiskelijavaikuttamista

- Akavan opiskelijavaltuuskunta edustaa yli 100 000 akavalaista opiskelijaa.
- Suurin vapaaehtoiseen jäsenyyteen pohjaava opiskelijajärjestö.
- Valtuuskunta hoitaa akavalaisten opiskelijoiden yhteistä edunvalvontaa valtakunnallisella tasolla.
- Pappisliiton ja Kanttori-urkuriliiton opiskelijajäsenet ovat myös AOVA:n jäseniä.
- Akavan kirkollisilla ammattiliitoilla on valtuuskunnassa edustaja, joka valitaan opiskelijatoimikuntien jäsenistä.

Liity oman liittosi jäseneksi – se kannattaa!

kusta kolahtavaa jäsenlehteä ja muita etuja, vaan myös todellista vaikutusmahdollisuutta liiton asioihin. Opiskelijoiden ääntä kuullaan aina liiton ylimmässä johdossa asti, oli sitten kysymys opiskelijoita tai tulevaisuuden työntekijöitä koskettavista asioista. Liiton hallituksissa on opiskelijaedustajat, samoin valtuuston kokouksissa opiskelijatoimikunnan jäsenet edustavat kaikkia alan opiskelijoita, myös sinua. Valtuuston opiskelijaedustajilla on ollut äänioikeus tästä vuodesta (2012) alkaen, liitossa siis otetaan opiskelijat aidosti vakavasti. Opiskelijoilla on myös aito mahdollisuus vaikuttaa liiton päätöksentekoon.

Jokaisen opiskelijan suora linkki liiton päätöksentekoon on omaa opintoa edustava opiskelijatoveri. Jos sinulla on toiveita tai kysymyksiä liiton opiskelijatoimintaa koskien, nykaise rohkeasti oman oppilaitoksesi edustajaa hihasta. Oheisesta listasta löydät liittojen opiskelijatyöryhmien jäsenet. Opiskelijaedustajat vaihtuvat tasaisin väliajoin, joten jos laajempi vaikuttaminen työmarkkinoilla kiinnostaa, kannattaa ainejärjestösi tai opiskelijasiamiesten viestiin vapaista opiskelijaedustajien paikoista todellakin vastata. Tulevaisuuttasi koskevat päätökset tehdään jo tänään, on siis parempi olla tekemässä niitä päätöksiä itse! ■

Opiskelijajäsenten edustukset

Suomen Kanttori-urkuriliitto

OPISKELIJATOIMIKUNTA

vars. **Laura Ylitalo**,
Oulun seudun ammattikorkeakoulu, vara avoinna
vars. **Anssi Pyykkönen**,
Tampereen ammattikorkeakoulu,
vara **Ilari Halonen**
vars. **Veera Heino**,
Sibeliuksen Akatemia Kuopio,
vara **Riina Tölli**
vars. **Kaisa Reunanen**,
Sibeliuksen Akatemia Helsinki,
vara avoinna

VALTUUSTO

Valtuuston kokouksiin osallistuu kaksi opiskelijaedustajaa, jotka opiskelijatoimikunta valitsee keskuudestaan.

HALLITUS

Veera Heino, Sibeliuksen Akatemia Kuopio

Suomen kirkon pappisliitto

OPISKELIJATOIMIKUNTA

Opiskelijatoimikunnan jäsenillä ei ole varajäseniä, toimikuntaa täydennetään tarpeen mukaan.

Marina von Schantz,
TSF/Åbo Akademi
Antti Rahikainen,
FO/Joensuun yliopisto
Tomi Pirskanen,
FO/Joensuun yliopisto
Terhikki Hakli,
TYT/Helsingin yliopisto
Antti Björklund,
TYT/Helsingin yliopisto

Johan Savola,
TYT/Helsingin yliopisto
Katja Kujanpää,
TYT/Helsingin yliopisto
Anna-Maria Timonen,
TYT/Helsingin yliopisto

VALTUUSTO

Valtuuston kokouksiin osallistuu 6 opiskelijaedustajaa, jotka opiskelijatoimikunta tavallisesti valitsee keskuudestaan.

HALLITUS

Anna-Maria Timonen,
TYT/Helsingin yliopisto

AKI

OPISKELIJATYÖRYHMÄ

AKIn opiskelijatyöryhmään kuuluvat Kanttori-urkuriliiton ja Pappisliiton opiskelijatoimikuntien jäsenet.

VALTUUSTO

Valtuuston kokouksiin osallistuu 4 teologiopiskelijaa ja 2 kanttoriopiskelijaa, jotka AKIn opiskelijatyöryhmä valitsee keskuudestaan.

HALLITUS

Anna-Maria Timonen ja **Veera Heino**

AOVA

vars. **Antti Rahikainen**,
vara **Anssi Pyykkönen**

Opiskelijajäsenten edustuksiin tulee muutoksia syksyn aika. Ajantasaisen listan löydät liittojen kotisivuilta.

Miten kirkko voi tukea lapsikuolemaperhettä?

Itkekää rohkeasti itkevien kanssa

JUHA ITKONEN

KAPPALAINEN, ORIVEDEN SEURAKUNTA

Oman lapsen kuolema on yksi ihmiselämän raskaimmista kokemuksista. Seurakunnan työntekijälle lapsikuolemaperheen kohtaaminen ja tukeminen on vastaavasti yksi vaikeimmista työtehtävistä. Jo lapsen kuoleman tuleminen lähelle voi tuottaa tunnemyllerrystä ja ahdistusta papille ja kanttorille. Miten sitten auttaa perhettä, joka elää itse tämän myrskyn keskellä?

Työntekijän on tärkeää hyväksyä ja kohdata ne tunteet, jotka lapsen kuoleman tuleminen lähelle aiheuttaa. Niiden tunteiden käsitteleminen on jokaisen henkilökohtainen kasvuprosessi suhteessa omiin menetyksiin ja suruihin. Yleispäteviä ohjeita on tähän prosessiin vaikea antaa, mutta yksi tietäviitta voisi olla ensiapukurssilta tuttu kolmen koon sääntö tähän sovellettuna: kulje kohti kipua. Tämän matkan jokainen voi tehdä omalla tavallaan ja omalla aikataulullaan.

Lapsikuolemaperheen auttamiseen on olemassa paljon tutkimustietoa, jota kirkon työntekijä voi hyödyntää. Kun odotettu vauva syntyy kuolleena, lapsi tai nuori kuolee äkillisesti onnettomuuden, katkytkuoleman, itsemurhan tai henkirikoksen kautta, siitä seuraa perheen jäsenille henkilökohtaista traumaattista surua, mutta myös useita psykososiaalisia ongelmia koko perheelle. Vanhempien suru lapsen menetyksen jälkeen kestää pitkään, usein koko elämän ajan. Lapsen kuole-

lemalla on tutkimusten mukaan useita kielteisiä seurauksia vanhempien terveyden tilaan. Se ei vain aiheuta kärsimystä, tuskaa ja kipua, se myös lisää riskiä masentumiseen, fyysiseen sairastumiseen ja jopa ennenaikaiseen kuolemaan.

Miten sitten auttaa perhettä kriisin keskellä? Norjalainen **Kari Dyregrov** on yhdessä miehensä **Atlen** kanssa tuottanut runsaasti kriisi- ja surukirjallisuutta, jotka perustuvat omaan kokemukseen ja vahvaan empiiriseen aineistoon. Hän listasi tutkimuksien perusteella kuusi kohtaa, millaista ammattilaisten apu olisi ideaalitalanteessa. Tässä artikkelissa pohdin näiden kohtien avulla sitä, miten kirkon työntekijät voisivat tukea lapsikuolemaperheitä.

Vanhemmat toivoivat: 1. apua heti tapahtuneen jälkeen, 2. tavoitettavaa apua asiaan perehtyneiltä ammattilaisilta, 3. tietoa tapahtuneesta ja niistä reaktioista, joita se voi aiheuttaa, 4. mahdollisuutta tavata samankaltaisen kokemuksen kokeneita ihmisiä,

5. apua lapsen sisarusten surun tukemisessa ja 6. pitkäjänteistä apua. Tämän lisäksi vanhemmat korostivat käytännöllisen, taloudellisen ja mahdollisen lainopillisen avustamisen merkitystä.

Apu heti tapahtuneen jälkeen

Jos kyseessä on onnettomuus, henkirikos tai itsemurha, seurakunnan on hyvä olla selvillä siitä, mikä on paikakunnan kriisityön tilanne ja resurssit. Kriisiryhmä on yleensä ns. debriefing-ryhmä, joka pyrkii järjestämään jälkipuinti-istunnon. Jälkipuinti-istunnolla on havaittu olevan vähentävää vaikutusta myöhemmin esiintyviin traumareaktioihin. Traumatyön ja surutyön keskinäisen suhteen perusajatuksena voidaan pitää sitä, että trauma on käsiteltävä ensin ja vasta sitten voi päästä suruun kiinni. On kuitenkin huomioitava, että suru on usein hyvin yksilöllistä.

Jälkipuintiryhmä ei sinänsä ole tukemassa käytännön asioiden hoidossa, vaan olisi hyvä, jos heti tapahtuneen jälkeen olisi mahdollista tarjota per-

**"Ole rohkea, uskalla kohdata
surevia ja anna surulle niin
paljon tilaa kuin se tarvitsee."**

heelle joku ihminen, joka voisi jäädä paikalle joksikin aikaa. Näin on useissa paikoissa myös järjestetty ja näissä järjestelyissä seurakunta voi toimia lisäresurssina.

Kun kuolema tapahtuu sairaalassa, sairaalapappi voi toimia keskustelukumppanina ja kriisityöntekijänä yhdessä hoitohenkilökunnan kanssa. Kun perhe on synnyttämässä kohtuun kuollutta lasta, hoitohenkilökunnalla ei ole välttämättä aikaa käsitellä asioita heidän kanssaan. Tässä sairaalapatiivat voivat tehdä ja ovat tehneetkin korvaamatonta työtä.

Tavoittava apu ammattilaisilta

Pappi voi toimia itse ammattilaisena liittyen hautajaisten toimittamiseen tai mahdollisiin hengellisiin keskusteluihin tai rukouksiin. Kirkon tuen kannalta hautajaiset ovat yksi tärkeimpiä kohtia. Niiden kautta pappi saa luontevan kontaktin lapsikuolemaperheeseen ja parhaimmillaan hautajaiset toimivat tärkeänä surua tukevana ja hoitavana toimituksena.

Usein lohduttavaksi on koettu se, että hautajaisjärjestelyissä on voitu ottaa mahdollisimman paljon huomioon omaisten toiveita ja hautajaiset on voitu järjestää persoonallisesti. Tässä kirkon työntekijät voivat joskus joutua hankalaan tilanteeseen, jos omaisten toiveet ja toimitusten jumalanpalvelusluonne näyttävät joutuvan ristiriitaan. Kirkon joustamisen raja menee tietenkin jossakin, mutta mikäli kirkko tahtoo olla tukemassa äärimmäisen vaikeassa tilanteessa olevia jäseniään, useimmiten kannattanee ratkaista asia omaisten toivomusten mukaisesti. Jos näin ei ole mahdollista tehdä, asia tulee käsitellä omaisten kanssa erittäin suurella sielunhoidollisella herkkyydellä.

Kohtukuoleman kokeneille vanhemmille hautajaisilla on aivan erityinen merkitys. Hautajaiset tekevät lapsen todellisemmaksi ja korostavat hänen tärkeyttään. Ne ovat eräänlainen viimeinen palvelus lapselle ja niihin osallistuminen koetaan usein vastuunottamiseksi lapsesta. Hautajaiset kannaavat pelkoa ja antavat tilaisuuden osoittaa surua. Ne antavat eväitä myös toipumiseen, sillä ne luovat lapsesta muistoja, joita muuten ei hänestä olisi, ja ne johdattavat kuoleman mysteerin turvalliseen käsittelyyn. Myös hengellisten kysymysten kannalta hautajaiset ovat luonnollisesti tärkeitä, ne voivat merkitä lapsen turvallista jättämistä Jumalan käsiin.

Lisäksi seurakunnan työntekijä voi toimia välittäjänä ohjaten vanhempia muunlaisen avun, esimerkiksi juridisen, taloudellisen tai terapeuttisen avun piiriin, mikäli hoitojärjestelmä ei sitä ole tehnyt.

Tietoa tapahtuneesta ja reaktioista

Seurakunnan työntekijä voi toimia keskustelukumppanina jakaen tietoa yleisimmistä reaktioista, mitä tapahtumat aiheuttavat. Mikäli ei ole näistä tietoinen, on hyvä täydentää tietoaan tässä asiassa viimeistään ennen surevien tapaamista.

Yksi hyvä tiedonlähde on *KÄPY-Lapsikuolemaperheet ry:n* nettisivut www.kapy.fi, joista on hyvä perehtyä erityisesti yhdistyksen tukipaketteihin. On myös hyvä varmistaa, onko asianomainen perhe tukipaketin saanut.

Mahdollisuus vertaistukeen

Mikäli seurakunnassa on useita lähi-aikoina samankaltaisen menetyksen omaavia vanhempia, kirkon työnteki-

jä voi järjestää vertaistukiryhmän eli kutsua heidät sururyhmään. Yleensä surevat kokevat henkilökohtaisen kutsun myönteisenä. Työntekijä voi pyrkiä myös luomaan kontaktin Käpy ry:hyn ja sen järjestämän vertaistuen piiriin. Läheisen itsemurhan kokeneiden vertaistukijärjestö on *Surunauha* ja henkirikosten uhrien omaisten tukijärjestö on *Huoma ry*. Hieman artikkelin yleisaiheesta poiketen tässä yhteydessä on hyvä mainita myös tukijärjestö *Suomen nuoret lesket ry*.

Apu sisarusten surun tukemiseen

On tärkeää havaita, että koko perhe suree. Lasta ei ole menettänyt vain äiti, vaan myös isä. Lapsen sisarukset ovat menettäneet veljen tai siskon. Mikäli esimerkiksi lasten vanhemmille järjestetään sururyhmä, samaan aikaan voidaan järjestää lasten sururyhmä. Lasten sururyhmässä toiminnalliset menetelmät toimivat usein hyvin ja lapset ovat usein myös motivoituneita toimimaan sururyhmässä, kunhan heille vain sellainen järjestetään. Mikäli oman sururyhmän järjestäminen ei ole mahdollista, seurakunnan työntekijä voi toimia kontaktina sisarusten vertaistukea järjestäviin tahoihin. Hän voi rohkaista vanhempia puhumaan menetyksestä myös kuolleen lapsen sisarusten kanssa ja tarjota materiaalia lapsen surun käsittelyyn. Usein sanonta ”lapset kyllä selviävät itsestään” nousee vaikeudesta kohdata lapsen suru ja auttaa häntä siinä.

Pitkäjänteinen apu

Suru lapsen kuolemasta kestää siis kauan. Kun seurakunnan työntekijä tapaa lapsensa menettäneen vanhemman vaikkapa puoli vuotta hautajais-

ten jälkeen, voi työntekijästä tuntua, että hän ei tahdo muistuttaa vanhempaa menetyksestä, ja siksi jättää tahdikkuuttaan ottamatta asiaa esiin. Menetyks on todennäköisesti muutenkin koko ajan vanhemman mielessä ja etenkin lapsen siunanneen papin näkeminen tuo sen viimeistään mieleen. Tällöin voi tuntua jopa loukkaavalta, että seurakunnan työntekijä käyttäytyy kuin mitään ei olisi tapahtunut. Parempi vaihtoehto on esittää lyhyt avoin kysymys, kuten ”miten olet jaksanut”. Olennaista on antaa toiselle mahdollisuus ottaa asia esiin, ja jos tämä ei mahdollisuudesta huolimatta näin tee, sitten ei työntekijäkään ole syytä jatkaa asian kaivelua.

Hautajaiset toimittanut pappi voi ottaa rohkeasti yhteyttä pitkänkin ajan kuluttua menetyksestä. Hän voi kirjata kalenteriinsa lapsen synnyintä tai kuolinpäivän, muistaa pyhäinpäivänä tai jonain muuna, esimerkiksi äitien tai isäinpäivänä. Puhelinsoitolla tai poikkeamisella voi osoittaa, että seurakunta todella ottaa osaa vanhempien suruun, eikä vain sano niin tekevänsä.

Näissä kontakteissa tulee myös toimia surevien ehdoilla, eli antaa mahdollisuus kipeidenkin asioiden käsittelyyn, muttei pakottaa niistä puhumaan. Hengellistä tukea on hyvä tarjota ja uskaltautua keskusteluun myös vaikeista hengellisistä kysymyksistä, vaikkei vastauksia olisikaan tarjolla. On hyvä kuulostella mahdollisuuksia ja halukkuutta myös rukoukseen. Mikäli rukous ei tapaamistilanteesta tunnu luontevalta, pappi voi rukoilla perheen puolesta myös tilaisuuden jälkeen.

Hengellisen tuen kysymyksistä lapsikuolema perheille **Harri Koskelan**

väitöskirja viime vuodelta Lapseni elää aina sydämessäni on hyvä peili ja apuväline.

Käytännöllinen apu

Pappi voi yhdessä diakoniatyöntekijän kanssa varmistaa pian kuoleman jälkeen, että perheen arki toimii ja perhe saa apua esimerkiksi kunnan perhetyöntekijöiltä tai sukulaisilta. Hyvinä esimerkkinä tästä voi mainita erään seurakunnan, jossa järjestettiin jo toisen lapsensa menettäneelle perheelle vapaaehtoisvoimin ruokahuolto siten, että joku kävi joka päivä huolehtimassa, että perhe sai lämpimän aterian. Joskus myös taloudellinen avustaminen voi olla erityisen merkittävää.

Yleistestikin ottaen lapsiperheen ollessa kriisitilanteessa on tärkeää tukea sitä, että arjen perusrutiinit toimivat. Kun surukodissa menee käymään, voi vaikka pohtia, veisikö kukkasen tai surukirjan sijasta vastaleivottuja sämpylöitä. Lisäksi seurakunnan työntekijän kannattaa rohkaista mahdollisuuksiensa mukaan surevan perheen läheisiä olemaan perheen tukena.

Miten kohdata lapsensa menettänyt perhe?

Jokainen perhe on yksilöllinen ja omanlaisensa, siksi yleispätevää ohjetta lapsensa menettäneen perheen kohtaamiseen on vaikea antaa.

Jotakin voisi silti sanoa: ole rohkea, uskalla kohdata surevia ja anna surulle niin paljon tilaa kuin se tarvitsee. Perheen kohtaamisessa voi olla aktiivinen. Tapaamisessa on hyvä välttää kaikenlaista surun määrän mittaamista, ja antaa kunkin perheenjäsenen itsensä ilmaista omaa suruaan niin paljon kuin hän tahtoo. On hyvä antaa ti-

laa itkulle ja kaikille tunteille, myös vihalle ja pelolle. Kaikki eivät välttämättä tahdo ilmaista tunteita seurakunnan työntekijän läsnä ollessa, mutta jos tämä pyrkii kontrolloimaan tunneilmapiiiriä, se voidaan kokea loukkaavaksi.

Kannattaa välttää fraaseja tai vertailemista omiin tai joidenkin toisten kokemuksiin. Työntekijän ei tule yrittää pirstata surevia eikä keksiä puolivillaisia selityksiä siitä, miksi menetys oli Jumalan tahdon mukainen tai perheelle hyväksi. Työntekijän ei pidä yrittää keksimällä keksiä jotain lohduttavaa sanottavaa. Se, mitä voi tehdä, on antaa omaa aikaansa sureville ja olla läsnä.

Vaikka työntekijän on hyvä ilmaista aitoja tunteitaan – kyyneleitäkin – on vältettävä osien vaihtumista. Joskus lapsensa menettäneen perheen jäsenet ovat itse joutuneet kannattelemaan heitä auttamaan tulleet henkilöitä. Itkevien kanssa itkeminen ei tarkoita sitä, että seurakunta itkee häntänsä ja avuttomuuttaan hankalassa tilanteessa. Kuoleman voittanutta Herraa seuraava seurakunta uskaltaa rohkeasti välittää niistäkin, jotka ”eivät lohdutuksesta huoli”, tavoilla, jotka heitä oikeasti auttavat. ■

Kirjoittaja tekee väitöstutkimusta siitä, miten kirkko on tukenut kuolleena syntyneiden lasten vanhempia. Mikäli sinulla on aiheeseen tai muuten lapsen kuolemaan liittyviä omakohtaisia (työhösi liittyviä) kokemuksia, joista tahtoisit kertoa, voit kirjoittaa niistä osoitteeseen tyhjasyli tutkimus@gmail.com. Kirjoituksia käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti väitöstutkimuksen tausta-aineistona.

Tuhannen taalan paikka

MARJAANA TURUNEN

MUM, KANTTORI, LAHDEN SALPAUSSELÄN SEURAKUNTA

Laulamattomien Kuoro on tuonut satoja seurakuntalaisia kirkon aktiivisen toiminnan piiriin.

Pimeänä tammikuun iltana kolme vuotta sitten laitoin Salpausselän kirkon seurakuntasaliin puolikaareen kolmekymmentä tuolia. Samalla viikolla ilmestyneessä paikallislehdessä oli ollut ilmoitus Laulamattomien kuorosta: ”Onko Sinulle sanottu, ettet osaa laulaa? Oletko aina halunnut liittyä kuoroon, mutta et ole uskaltanut?” Kirjeessä pakkassäässä saapui ensimmäiseen kokoontumiseen 120 lupavaa laulajaa. Kannoimme porukalla lisää tuoleja saliin.

Kirkon ja monien seurakuntien tulevaisuusstrategioissa keskeisiä aiheita ovat jumalanpalveluksen asema ja jumalanpalveluskasvatus. Tärkeiden tavoitteiden listassa on seurakuntaan sitouttaminen ja työikäisten aktivoiminen kirkon toimintaan, ja painopisteenä on yksinäisten kohtaaminen. Mielestäni näihin strategiaan haasteisiin voi vastata perustamalla matalan kynnyksen kuoro.

Kuoron avaintekijöitä

Laulamattomien kuorossa avaintekijöitä ovat ohjelmiston monipuolisuus, helppous ja hidas eteneminen. Esimerkiksi Kansanlaulukirkkoviikon laulut, joissa on tutut melodiat mutta uudet hengelliset sanat,

ovat oivaa materiaalia. Vaikka kuorolla ei ole korkeaa taiteellista päämäärää, tulisi jokaisen kuorolaisen kokea harjoittelu mielekkääksi ja tuntea kuoronjohtajan arvostavan tuloja. Kuoroharjoituksissa olen tarjonnut monipuolisten ääni- ja hengitysharjoitusten lisäksi rytmileikkejä, musiikin teorian alkeita, kehonhallintaa ja liikuntaa. Itse en hallitse kaikkia osa-alueita riittävän hyvin ja olen käyttänyt vierailevia ohjaajia alansa huipulta. Kansallisoopperan lyömäsoittaja on käynyt pitämässä meille rytmiklinikan, fysioterapeutti keuhkohallintatunnin ja näyttelijä on kertonut esiintymisjännityksen voittamisesta. Esiintyminen on meille kaikille tärkeää, mutta hyvän harjoittelun jälkeen kuorolle on riittänyt yksi konsertti kaudessa. Kauneimmat hengelliset laulut -tilaisuudet ja erityismessut ovat olleet innostavia kokemuksia uusille kuorolaisille.

Kirkon toiminta tutuksi

Kuorolaisille on tullut tutuksi kirkon toiminnan monipuolisuus, sillä olemme yhdistäneet kuoroharjoituksiin seurakunnan tarjoamaa lastenhoitoa ja pyhäkoulun. Näin kymmenet nuoret äidit ja isät pääsevät laulamaan. Nyt suunnittelen kirkkomus-

”Laulamattomien kuoron avaintekijöitä ovat ohjelmiston monipuolisuus, helppous ja hidas eteneminen.”

karin järjestämistä kuoroharjoituksen ajaksi.

Minun ja monen muun kanttorin kalenterit ovat täynnä. Joskus olen ajatellut, että papit pärjäisivät erinomaisesti yksin pienimmissä hartaushetkissä ja kanttoreille jäisi aikaa kirkkomusiikin ammattitaitoa edellyttävään seurakunnan toimintaan.

Laulamattomien kuorot tai matalan kynnyksen kuorot ovat olleet suosittuja kaikkialla. Lahden Laulamattomien Kuoro on tuonut satoja seurakuntalaisia kirkon aktiivisen toiminnan piiriin. Mielestäni tässä on seurakunnilla tuhannen taalan paikka tavoittaa uusia ihmisiä ja vahvistaa positiivista sitoutumista kirkkoon. ■

Kirjoittaja on vuoden kanttori 2012.

Marjaana Turusen mukaan jokaisen kuorolaisen tulisi kokea harjoittelu mielekkääksi ja tuntea kuoronjohtajan arvostavan tuloksia.

Kuka neuvottelee palkastasi?

– Luottamusmiesvaaleissa voit vaikuttaa

ANNAMARI JOKINEN

AKIN APULAISTOIMINNANJOHTAJA

Loka-marraskuussa on valittava seurakuntiin/seurakuntayhtymiin JUKOn luottamusmiehet kaudelle 2013 - 2015. AKIn tavoitteena on, että luottamusmies valitaan entistä useampaan seurakuntaan ja että papit ja kanttorit ovat aktiivisia luottamusmiesvaaleissa. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan jokaisen jäsenen aktiivisuutta.

Luottamusmiehen tehtävänä on huolehtia pappien ja kanttorien sekä muiden akavalaisten palvelussuhteeseen liittyvistä eduista. Luottamusmies valvoo, että työnantaja noudattaa virkaehtosopimusta ja työelämän lainsäädäntöä ja neuvottelee työnantajan kanssa, ennen kuin työnantaja tekee päätöksiä palkoista ja muista palvelussuhteen ehdoista.

Nykyisten sopimusten mukaan työnantajan on neuvoteltava henkilöstöä edustavien luottamusmiesten kanssa lähes kaikista seurakunnan toimintaan liittyvistä asioista ennen päätöksentekoa. Palkkakehitys määräytyy nykyään pitkälti paikallisten päätösten mukaan. Jos luottamusmiestä ei ole, työntekijöiden oikeudet jäävät työnantajan osaamisen ja hyvántahtoisuuden varaan.

AKI ja JUKO kouluttavat ja neuvovat luottamusmiehinä toimivia pappeja ja kanttoreita.

Seuraavassa on tietoa ja ohjeita luottamusmiesvaalien menestyksekkääksi hoitamiseksi. Liiton kotisivuilla on luettelo nykyisistä luottamusmiehistä sekä luettelo seurakunnista, joissa luottamusmiestä ei ole.

Varsinaiset vaaliohjeet tulevat JUKOsta. JUKO lähettää ohjeet nykyiselle luottamusmiehelle, jonka tehtävänä vaalien järjestäminen on. Jos

seurakuntaan ei tule vaaliohjetta, sen voi pyytää AKIsta tai JUKOsta tai lukea AKIn kotisivuilta.

”Jos luottamusmiestä ei ole, työntekijöiden oikeudet jäävät työnantajan osaamisen ja hyvántahtoisuuden varaan.”

Luottamusmiesvaalien toteutus

Periaatteet: Luottamusmiehen tulee olla asianomaisen seurakunnan/seurakuntayhtymän viranhaltija tai työntekijä. Seurakuntayhtymissä luottamusmies toimii yhtymän tasolla, ei seurakunnittain. Luottamusmiehen tulee olla perehtynyt seurakuntansa olosuhteisiin, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että henkilö on ollut palvelussuhteessa vähintään kolme kuukautta. Luottamusmiesten tulee olla JUKOn jonkun jäsenyhdistyksen tai sen alayhdistyksen jäseniä, ja jäsenmaksujen tulee olla maksettu. JUKOn jäsenyhdistykseen kuuluu pappien ja kanttorien lisäksi myös diakoniatyöntekijöitä, nuorisotyön ohjaajia sekä esimerkiksi viestinnän ammattilaisia, psykologeja, ekonomia tai merkonomeja, jotka kaikki

ovat siis äänioikeutettuja ja vaalikelpoisia. AKIn kotisivuilla on luettelo JUKOn jäsenyhdistyksistä.

Luottamusmieheksi ei voida valita kirkkoherraa eikä talouspäällikköä, koska he toimivat virka- ja työehtosopimusneuvotteluissa työnantajan edustajina. Kirkkoherra ja talouspäällikkö ovat kuitenkin äänioikeutettuja, jos he kuuluvat johonkin JUKOn jäsenyhdistykseen.

JUKOlla voi olla:

- yksi luottamusmies, jos seurakunnan/seurakuntayhtymän palveluksessa jukolaisia on vähintään 5,
- kaksi luottamusmiestä, jos jukolaisia on vähintään 35,
- kolme luottamusmiestä, jos jukolaisia on vähintään 65
- kaikissa näissä tapauksissa yksi varaluottamusmies.

Jos JUKOon kuuluvien liittojen jäseniä ei ole viittä, mutta Kirkon alat ry:n jäsenten kanssa lukumäärä on yhteensä viisi, voidaan valita JUKOn ja Kirkon alat ry:n yhteinen luottamusmies.

Jos JUKOn luottamusmiehiä valitaan kaksi tai enemmän, yksi heistä valitaan pääluottamusmieheksi.

Vaalin toteuttamistavasta päättää seurakunnassa työskentelevien JUKOLAisten liittojen jäsenten asettama vaalitoimikunta (tai pienessä työyhteisössä kaikki yhdessä). ■

Jokaisen jäsenen vaalimuistilista:

1. Huolehdi omalta osaltani, että kaikki papit työpaikallani ovat Pappisliiton jäseniä ja kanttorit Suomen Kanttori-urkuriliiton jäseniä.
2. Tiedustelen ehdokasasettelun alkamista ja toteutusta hyvissä ajoin nykyiseltä luottamusmieheltä.
3. Jos seurakunnassa ei ole vielä ollut luottamusmiestä, pyydän vaalin järjestämiseksi ohjeet JUKOsta tai AKIsta.
4. Pohdin yhdessä AKIin kuuluvien työtovereiden kanssa, kuka akilaisista voisi olla luottamusmies.
5. Asetun ehdokkaaksi tai ilmaisen kannatukseni toiselle akilaiselle ehdokkaalle.
6. Pyrin siihen, etteivät akilaisten äänet hajota pappien ja kanttorien kesken, jos valitaan vain yksi luottamusmies. Jos luottamusmiehiä valitaan useampi, pyrin varmistamaan, että sekä papilla että kanttorilla on mahdollisuus tulla valituksi.
7. Huolehdi, että minulla on tilaisuus antaa ääneni, tarvittaessa pyydän postiaänestysmahdollisuutta.
8. Jos tulen valituksi yhdeksi useammasta JUKOn luottamusmiehestä, pyrin pääluottamusmieheksi, sillä vain siten varmistan pääsystäni osallistumaan kaikkiin neuvotteluihin.

Vaaliaikataulu:

LOKAKUU

- ehdokkaiden asettaminen
- akilaisten keskuudestaan nimeämä vastuuhenkilö huolehtii akilaisen ehdokkaan ilmoittamisesta määräaikaan mennessä vaalin järjestäjälle (nykyiselle luottamusmiehelle)
- ehdokkaaksi nimetty varaa kalenteriinsa JUKOn ja AKIn luottamusmieskurssien ajankohdan
- luottamusmiesvaali
- jokainen akilainen osallistuu äänestykseen joko äänestystilaisuudessa tai postiaänestyksellä

MARRASKUU

- valituksi tullut tekee valinnastaan heti valinnan jälkeen ilmoituksen JUKOLLE
- jos vaalia ei saatu lokakuussa järjestettyä, sen voi järjestää myös myöhemmin

VAALIMENESTYSTÄ!

Liian innokkaan papin sattumia

Vuonna 2011 juostiin kahdennenkymmenennen kerran Suvi-illan juoksu Forssassa. Tämä ennen juhanusta oleva tapahtuma kuuluu osanottajamäärältään Suomen suurimpiin. Meitä on kahdeksan henkeä, jotka olemme olleet jokaisena kertana mukana jollakin matkalla kymmistä maratoniin saakka. Mutta töitä siinä on saanut tehdä ja selittelyä, kun kesäkuun parhaaseen lauantaihin on sisältynyt myös hautajaisia, häitä ja jopa Ypäjän musiikkiteatteria.

Parina vuonna sain juosta etukäteen tuntia ennen virallista lähtöä, jotta olisin ehtinyt toiseenkin tilaisuuteen. Niinpä painelin Tammelan kirkolle yksinäni, ja kääntöpaikalla pikku poika huutaa äidilleen, että voittaja saapuu jo eikä muita näy. Siihen äiti huutamaan, tule pois, ei sieltä ketään vielä tule ja lisäsi, että hulluksikos se Ypäjän pappi on ruvennut. Paluumatkalla varsinaiset juoksijat tulivat vastaani ja kirjoitin kommentit päiväkirjaani: Väärä suunta, Ahti siinä, ei pidä leikistä suuttua. Älä anna periksi. Mitä tuo nyt tarkoittaa? Kuka sinut jo ehti diskata tai etsitkö sinä jotakin. Ja ehdin häihin ihan minuutilleen Ypäjälle. Joku kuulemma hävisi vedon, koska väitti kivenkovaan, että hän näki Ahdin justinsa kolmenkymmenen kilometrin päässä. En ruvennut selittelemään. Vai olisiko vedonlyönti pitänyt sittenkin oikaista.

Toisena vuonna jälleen sama tempu, jotta ehtisin illan Evakko-oopperaan Ypäjälle. Niin tiukaksi se meni, että hääkohtaus oli jo alkamassa, kun painelin näyttämön taakse ja virkapuku päälle. Minuutissa repliikkieni kertaamista ja niin saatiin sota-ajan hääpari vihityksi. Näytöksen jälkeen joku totesi, että nyt taisit kovasti jännittää, vaikka kohtausta oli jo monet kerrat läpiviety. Kukaan ei ollut kaivannut minua jutun alkuun, vaikka vaimo oli huutanut perääni, että ohjaajana hän antaisi minulle heti potkut, kun olin tullut autolla pihalle ja polkupyörällä painelin kilometrin hikihatussa näyttämöpaikalle. Vain eräs ulkopuolinen oli vihjannut järjestysmiehelle, että mahtoikos papilla olla pilettiä ollenkaan, kun se juoksi metsän kautta näyttämön suuntaan.

Muina vuosina minulla oli ihan virallinen aika tuloksissa, tosin yhden kerran tuttava odotti autolla viereisen sairaalan pihalla, ja kovassa kyydissä vaihdoin virkakampeet päälleni. Vihkiminen sujui hyvin ja päivä päättyi makoisiin löylyihin ja sitten häätalolle. Todistettavasti voi melkein yhtä aikaa tehdä montakin hommaa, ainakin peräkanaa. ■

RISTO AHTI
YPÄJÄ

Kuva: Elina Fanta/SLs

Varkauden seurakunnassa vietetyssä Risteyksessä-messussa kolehtiin saattoi lahjoittaa tavaroita afrikkalaiseen tapaan.

Risteyksessä-messu

IRJA ARO-HEINILÄ

TT, HELSINKI

Mietimme usein Suomen Lähetyseuran kasvatus- ja koulutusyksikössä lähetyismummoja. Kiitollisina. Halusimme huomioida heitä jotenkin. Heittelimme ilmaan kaikenlaisia ajatuksia. Ikioma messu mummoille! Kirjoitin tämän ehdotuksen omaan muistilistaani. Innosti kovin.

Millaisen messun minä halusin, sitä mietin. Aika kului. Huomasin itsekin jo olevani lähetyismummo. Vanhuuseläkkeelle lähtö läheni ja messu pysyi sanana listassa, ei edennyt. Ei edennyt ennen kuin Lähetyseuraan tuli muu-

sikoksi **Antti Vuori**. Kuuntelin ja katselein hänen vakuuttavaa työskentelyään. Kysyin häntä mukaan hankkeeseen. Antti sanoi, ettei osaa säveltää. Väitin vastaan.

Aloimme miettiä lauluja. Minulla oli joitakin riimejä mielessäni. Antti

yritti tahollaan, kummallakaan ei syntynyt oikein mitään. Eräänä talvisena iltapäivänä istuimme työhuoneessani, ja ihme: jälkeä alkoi syntyä. Pakkokin oli. Olimme luvanneet messun Varkauden lähetysjuhlille 2010, jonka jälkeen jäisin eläkkeelle.

Musiikki kantautui työhuoneestani muihin huoneisiin. Silloin jotkut minua nuoremmat sanoivat, että tätä ei voi suunnata pelkästään mummoille. Vastustin. Voiko muka nuori laulaa ”kätken kätken vapinaa”? Kuulemma voi. Kuulemma nuorellakin polvet ovat kuluneet ja väsyttää ankarasti.

Yllätys, yllätys. Messu tuntui sopivan nuorille. Se alkoi muotoutua matalan kynnyksen ja koko kansan messuksi varsinkin sen jälkeen, kun kotimaanosaston johtaja **Markku Laine** kysyi, miksi papat jätettäisiin ulkopuolelle. Mutta miksi papat yleensäkin ovat lähetyksen ulkopuolella, kyselin.

Matalan kynnyksen messu

Lähetysseuran Tasaus on Risteyksessä-messun kantava teema. Messu on yksinkertaista vuoropuhelua seurakunnan ja vastuuhenkilöiden kanssa, sekin tasausta. Liturgioita ei lauleta. Yritin löytää uusia sanoja vanhojen käsitteiden ilmaisemiseksi. Ensimmäinen laulu väläyttää maailmaa mullistavien luonnonvoimien keskellä kuvan Runebergin Saarijärven Paavoon, joka hyvänä vuonna ei unohtanut kadon kokenutta naapuriaan. Kristityn tehtävänä on jakaa leipänsä, mutta hänellä on myös lupa ja oikeus nauttia elämästä. Ylistyslaulun sanoin Jumala on ”väkevä multa” ja ”tarpeellinen salaoja” tai ehtoollislaulun ”lämmिन peitto”. Markku Laineen kanssa käymääni keskustelua muistaen laitoin yhteen lauluun erityisen miessanan ”huoltokorjaamo”.

Messu valmistui vuoden 2010 keväällä. Siitä tehtiin myös levy Väkevää multaa, jotta laulut tulisivat seurakunnissa tutuiksi. Tutuus on tärkeää. Lauluja kannattaa harjoitella seurakunnan kanssa ennen varsinaista messua.

Jos ei ole muuta mahdollisuutta, lauluja voi harjoitella **Maria Laakson** laulun ja Antti Vuoren kokoaman upean orkesterin kanssa. CD soitti-

meen ja ei kun laulamaan! Hyvin toimii, olen kokeillut.

Kaikki materiaali on vapaasti käytettävissä ja löytyy osoitteesta <http://www.mission.fi/seurakunnille/musiikkityo/risteyksessa-messu/>

Sanat on kirjoitettu valmiiksi PowerPointille. Käsiohjelmapiirrokset ovat myös valmiina. Lähetysseuran messuissa kokeilimme molempia. Omasta mielestäni käsiohjelma toimii paremmin. Toteutus riippuu kirkkotilasta.

Afrikkalainen meno näkyy messussa. Kolehiti kootaan koreihin ja niihin saa tuoda jonkin tavarat, jos ei ole rahaa. Tansaniassa olen nähnyt, miten sonnimullikka työnnettiin ja kiskottiin alttarin eteen kolehtivirren aikana. Itse olen vastaanottanut muun muassa jaloistaan sidottuja, räpisteleviä kanoja alttarille laitettavaksi. Kirkosta ulos mennessä kaikki tervehtivät kaikkia. Kun piiri on valmis, kolehtiin tuodut tavarat myydään huutokaupalla.

Missä aiemmin?

Varkaudessa vietetyillä Lähetysjuhilla kirkkotila pullisteli väestä. Sitä menoa! Messu oli todellinen ja riemullinen yhdessäolo. Lähetysseuran Cumina-musiikkiryhmä vimmaantui ylistämään Jumalaa oikein kunnolla. Samalla nuoret vetivät meidät vanhemmat tajunnan räjäyttävään iloon. Mummojen messu tosiaan! Itselleni tehty ja samalla sopiva muillekin, toivon mukaan.

Seuraava iso Risteyksessä-messu oli Lahden kirkkopäivillä 2011 ja viimeisin Haminan Lähetysjuhilla 2012. Se tuli suorana lähetyksenä Yle ykköselä. Seurakuntien toteuttamista messuista minulla ei ole tietoa. Itse olen käyttänyt liturgian osia ja yhteislauluja rikastuttamaan tavallista messua.

Ongelmat

Risteyksessä-messua ei voi toteuttaa hetkessä. Siihen pitää koota orkesteri,

laulut pitää laulaa tutuiksi seurakuntalaisten kanssa, vapaaehtoisia pitää löytää erilaisiin tehtäviin, käsiohjelmat pitää monistaa, messun lopussa olevaa huutokauppaa ilmoitella etukäteen ja niin edelleen.

Mutta: jos seurakunnassa halutaan tehdä yhdessä – vaivaa nähden – sykkähdyttävä messu, Risteyksessä on vastaus siihen. Valmistelu ei olekaan enää ongelma, vaan seurakunnan yhteinen, iloinen prosessi jumalanpalvelusuudistuksen periaatteiden mukaisesti.

Jotkut valittavat laulujen sävelmiä vaikeiksi. Olen etsinyt messuun myös sopivat virret. Tämä messu ei vaadi niin paljon valmisteluja kuin alkupe räinen. Muokattu messu löytyy Lähetysseuran Tasauksen sivuilta http://tasaus.fi/tasaus_fi/www/tasaus/etusivu/seurakunnille/.

”Jos seurakunnassa halutaan tehdä yhdessä sykkähdyttävä messu, Risteyksessä on vastaus siihen.”

Milloin?

Risteyksessä-messu on paikallaan silloin, jos seurakuntalaiset haluavat puuhata yhdessä. Messu on paikallaan myös silloin, kun halutaan herätellä ihmisiä yhteiseen vastuuseen ja Tasaukseen. Jos nuoret halutaan jumalanpalveluksiin mukaan, silloin heidät sitoutetaan Risteyksessä-messun eri tehtäviin. Tätä mieltä olivat myös Nousiaisista mukaan lähteneet kaksi vanhemmanpuoleista naista, jotka kertoivat erään lehden palstoilla kovasti virkistyneensä Haminassa vietetyssä messussa. ■

30.9.

JUMALAN SANANSAATTAJAT

MIKKELINPÄIVÄ

Liturginen väri: valkoinen

Mt. 18:1-6 (7-9) 10

Virret: 137, 134, 136, 498, 228, 376: 3

Muuta musiikkia: J. Tilli: Herralla on istuimensa taivaissa (Ps.103: 19–22). ET, J. S. Bach: Oi Jeesus, jota enkelitkin. HL nro 22, C. Franck: Leivästä enkelten. KL s. 66, Afroamerikkalainen: Enkeleiden kanssa. LV nro 111

Lapsellista touhua

KATI ELORANTA

Mikkelinpäivä on enkelten oma päivä. Nimi viittaa arkkienkeli Mikaeliin, joka Danielin ja Ilmestyskirjan mukaan toimii taivaallisen sotajoukon komentajana taistelussa langenneita enkeleitä vastaan. Vanhan perinteen mukaan Mikaelin tehtävänä on myös ollut välittää ihmisten pyynnöt Jumalalle ja johdattaa sielut taivaaseen. Kristillisessä uskossa enkelit eivät kuitenkaan ole missään vaiheessa pääosassa. He ovat osa Jumalan näkymätöntä maailmaa, joiden kautta Jumala ilmoittaa itsestään ja jotka toimivat Jumalan nimissä. He ovat monessa kohdin merkittävässä mutta eivät koskaan pääosassa.

Enkelit eivät myöskään ole pääosassa mikkelinpäivän evankeliumissa, vaan itse asiassa lapset. Jeesus puhuu lapsista, lapsenkaltaisuudesta. Ja yllättää taas kuulijansa sanoillaan. Hän sanoo sanoja, joihin ihmiset eivät ole tottuneet. Opetuslapset haluavat tietää, kuka on suurin taivasten valtakunnassa, mutta vastaus, jonka he saavat, on kaikkea muuta kuin, mitä he odottivat. Jeesus ottaa esikuvaksi lapsen. Tämä on poikkeuksellista siksi, että Jeesuksen aikaan lapsilla ei ollut oikeastaan minkäänlaista tunnustettua asemaa. He eivät tunteneet lakia, eikä heille voinut siksi asettaa minkäänlaisia uskonnollisia vaatimuksia. He olivat joka suhteessa alaikäisiä ja kansalaisina arvottomia. Lapsella ei tässä yhteiskunnassa ollut oikeuksia, eivätkä he voineet esittää vaatimuksia vanhemmilleen sen paremmin kuin yhteiskunnallekaan.

Mutta Jeesuksella lapsi nousee esikuvaksi, ja nimenomaan Jumalan maailman. Jos mielii osaksi tätä maailmaa,

on muututtava. Ja muutoksen mallina toimii pieni lapsi. Taivasten valtakunta on nimittäin lasten ja lasten kaltaisten. Jumalan valtakuntaan tullaan siis nöyrytyksellä, tulemalla pieneksi ja vain tällä tavalla. Jumalan maailmassa eivät kelpaa sellaiset ihmisten asettamat mittapuut, joita me usein käytämme: voima, vahvuus, viisaus, tuloksen tekeminen jne. Jumalan maailmassa on erilaiset mittapuut. Tai oikeastaan mittapuita ei ole. Mitään erityistä ei vaadita. Jeesuksen opetuslapsilta ei vaadita kasvamista tai kypsymistä, hengellistä heräämistä tai uudistumista. On kyse vain siitä, että on Jeesuksen opetuslasten keskellä. Että on löytänyt paikkansa tästä joukosta.

Lasten kaltaisten on Jumalan valtakunta, Jeesus ohjaa opetuslapsiaan. Sanoessaan näin hän ilmaisee sen, mikä uskossa on olennaisinta. Luottamus. Se on jotain, mikä näkyy oman tyttärenikin silmissä vielä kirkkaana. Hän luottaa minuun, hän uskoo sen, mitä sanon. Elämä ei ole hänelle vielä vaikeaa ja monimutkaista. Tätä samaa Jeesus kutsuu meidät vahvistamaan omassa Jumala-suhteessamme. Etkemme tekisi asioista niin monimutkaisia, vaan uskaltaisimme luottaa Jumalaan kaikessa ja odottaa häneltä kaikkea. Ja silloin kun uskaltaa luottaa, ei turha pelko syö sisältä. Kun uskaltaa luottaa, on elämässä toivoa ja tulevaisuutta. Kunpa sitä uskaltaisi lähteä tälle tielle. ■

”Uskossa olennaisinta
on luottamus.”

7.10.

RAKKAUDEN KAKSOISKÄSKY

19. SUNN. HELLUNTAISTA

Liturginen väri: vihreä

Jh. 13:31–35

Virret: 393: 1, 5, 128, 448, 401, 224, 265

Muuta musiikkia: E. Pyöriä: Rakkaus, mistä olet kotoisin. EP, J. Bell: Rakkaus on. UML nro 59, Trad. Senegal: Yeesu i simataa (Hän meitä rakastaa). YS s. 30

Rakkaus ja sen kääntöpuoli

NIKO HUTTUNEN

Evankeiumikatkelma alkaa dramaattisessa kohdassa Jeesuksen kärsimyshistoriaa. Jeesus ja opetuslapset ovat kokoontuneet aterialle. Jeesus pesee opetuslasten jalat ja antaa siten esimerkin rakkaudesta (Jh. 13:1–20) sekä paljastaa kavaltajansa (Jh. 13:21–30). Juuri edellä Juudas on poistunut paikalta, ja evankelista päättää kuvauksen dramaattisen lyhyeen virkkeeseen: ”Oli yö.”

Tässä hetkessä (”nyt”) on tapahtunut jotain ratkaisevaa. Jonkinlainen kirkastumiseen liittyvä prosessi on lähtenyt käyntiin, ja se päättyy ”pian”. Kirkastumista on jo tapahtunut, mutta sitä tapahtuu vielä tulevaisuudessakin. Se, kuka kirkastuu kenessäkään, ei ole kreikan kielen perusteella aivan selvää. Jeesuksen ja Jumalan kirkkauden eron epäselvyys on kuitenkin kuvaavaa. Johanneshan tunnetusti supistaa tätä eroa (esim. Jh. 1:1).

Kirkastuminen tarkoittanee Jeesuksen paluuta taivaalliseen maailmaan. Huomionarvoista on se, että jo kärsimys ja kuolema ovat osa tätä kirkastumista eivätkä sen ennakkoehtoja. Tässä on nähtävissä jotain ituja siihen luterilaisuudessa myöhemmin tärkeäksi tulleen näkemykseen, että Jumalan kunnia ja kirkkaus tulevat ilmi juuri ristin häpeässä.

Tässä yhteydessä viite ristinkuolemaan johdattelee opetukseen keskinäisestä rakkaudesta. Jeesushan osoitti opetuslapsilleen ”täydellistä rakkautta loppuun saakka” (Jh. 13:1) ja viime töikseen suurimmalla mahdollisella tavalla (Jh. 15:13). Silmiinpistävää tässä Johanneksen evankeliumissa ja kirjeissä puhutussa rakkaudessa on se, että se on aina uskoviin keskinäistä rakkautta. Yleisempi

lähimmäisenrakkaus loistaa poissaolollaan puhumattakaan vihollisrakkaudesta. Johanneksen 1. kirje jopa suoraan kieltää rakastamasta maailmaa (ks. 2. vsk. 2. lukukappale) ja toistuvasti kehottaa vain keskinäiseen rakkauteen.

Johannekselaisessa rakkaudessa tulee näkyviin yhteisön kokemus uhasta. Uhan tunne vahvistaa sisäistä ykseyttä ja keskinäistä huolenpitoa. Suomalaiset tuntevat saman ilmiön niin sanottuna ”talvisodan henkenä”: ulkoinen uhka yhdisti. Tähän yhteyteen sopimattomat vaiennettiin tai eliminoitiin, kuten sodan aikainen valistusjuliste raamatullisesti ilmoitti: ”Petturin palkka on kuolema” (vrt. Room. 6:23). Myös Johannekselainen kristillisyyden rajasi epäilyttävät henkilöt – kuten juutalaiskristityt – yhteisön ulkopuolelle. Jotkut kristityt saatettiin määritellä Saatanan lapsiksi (Jh. 8:31, 44).

Tässä näkyy johannekselaisen rakkaudenetiikan tumma kääntöpuoli. Ennen kuin ryhdymme moralisoimaan sitä, on syytä kysyä, voisiko toisin edes ollakaan. Kuinka realistista on ajatella, että sodanaikainen suomalainen yhteiskunta ei olisi ryhtynyt ankariin toimenpiteisiin vastarintaliikettä ja muita epälojaaleja aineksia kohtaan? Eikö rivien tiivistäminen ole luonnollinen ja väistämätön reaktio uhan edessä?

Aina on kuitenkin syytä kysyä, onko uhka todellinen, liioiteltu tai peräti kuviteltu. Johanneksen evankeliumin kohdalla useimmat ovat taipuvaisia ajattelemaan, että se kirjoitettiin todellisten vainojen aikana. Tämä ei tosin ole lainkaan selvää. Niin tai näin, sanankuulijaa on ehkä syytä muistuttaa, ettei aina ole ”maailman” taholta niin uhkaavaa tilannetta kuin johannekselaisissa kirjoituksissa esitetään.

Johannekselainen kirjallisuus on kautta aikojen ruokkinut jonkinlaista paranoidisuutta ”maailmaa” ja ”maailmallisuutta” kohtaan. Vaikka ”maailma” välillä todellakin uhkaa meitä, ei tämä aina ole itsestään selvää eikä edes koko Raamatun näkemys. Johannekselaisista rakkaudenopetusta tasapainottavaa tekstiä voi etsiä vaikkapa toisesta lukukappaleesta. Siinä missä Johanneksen evankeliumi rajaa juutalaiskristityt ulos, Paavali rukoilee jopa ei-kristittyjen juutalaisten pelastusta.

Mitä tästä opimme? Rakkaus on hieno sana, mutta ei pidä antaa sen häikäistä itseämme. Keskinäisen rakkauden, ykseyden, yhtenäisyyden ja yhteisvastuun kääntöpuolina on rajanvetoja, joissa ihmisiä aina enemmän tai vähemmän rajataan ulos. Joskus nämä rajanvedot ovat välttämättömiä, joskus ne perustuvat vain kuviteltuun uhkaan. Emme elä täydellisessä rakkaudessa – vielä. ■

14.10.

USKO JA EPÄUSKO

20. SUNN. HELLUNTAISTA

Liturginen väri: vihreä

Jh. 7:40–52

Virret: 539: 1-3, 133, 478, 293, 226, 328: 1, 3, 4

Muuta musiikkia: F. Mendelssohn: So ihr mich von ganzem Herzen suchet. E, J. Löytty: Minä, vaivattu, tietäni kompastelen. AV s. 100, Brasilial. säv.: Kun erämaahan vei tie Herran kansan. ML nro 126, J. Löytty: Tuuli työntää kulkijaa. ML nro 39

Uskon asia

KATI KEMPPAINEN

En ole huomannut, että Jeesuksesta varsinaisesti kiisteltäisiin juuri nyt. Kiistelyn aiheet ovat tänä vuonna olleet lähetyjärjestöjen kannatus, pappeus, seurakuntanäkemykset, Raamattu, homoseksuaalisuus, eutanasia, seurakuntien yhdistäminen ja kenties muut vastaavat asiat, joista en tätä kirjoittaessani vielä tiedäkään. Jeesus on haihtunut keskiöstä pois. Hän on kuin kalpea varjo kaiken tämän takana, jos sitäkään. Yhdentekevä, tunteita herättämätön, valju ja harmiton. Jaksavatko hänestä innostua ne aktiivisemmatkaan kristityt, saati he, joille kirkko näyttäytyy vain yhtenä yhteiskunnallisena instituutiona muiden joukossa, historiallisena kummajaisena, laimeahkojen lausumien lausujana tai kömpelönä, ajastaan ja mediasta irti olevana virkamieskuntana. Jeesus ei herätä läheskään sellaista intohimoa, vellovaa keskustelua tai yhtä piikikkäitä mielipidekirjoituksia kotimaa24-nettisivustolla kuin yllä luetteleman asiat.

Toisin on päivän evankeliumitekstissä. Sanan säilä viuhuu: Hän on profeetta! Eipäs kun Messias! Häneen usko vain kirottu rahvas – ei kukaan hallitusmies eikä teologi! Miten raivostuttava tyyppi, eikä edes hänen pidättämisenä onnistu. Millä taialla hän on lumonnut ihmiset, näin miettii tuon ajan uskonnollinen kerma. Ilmapiiiri on sähköinen ja keskustelu käy kuumana.

Todellisuudessa Jeesus, jos joku, on aidosti magneettinen tapaus – toisin kuin nuo verrattoman kuohuttavat, mutta pääasiassa erittäin kehälliset asiat. Hiljattain uutisoitiin tutkimuksesta, jonka mukaan ihmisten toiveissa kirkon hengellinen toiminta tulee jossain sosiaalisen aktivoinnin ja auttamistyön takana. Tähän voidaan löytää monia selittä-

viä tekijöitä, mutta itsekseni päädyin kysymään, onko Jeesus onnistuttu amputoimaan tunnistamattomaksi kirkosamme. Samaan aikaan yhteiskunnan ilmapuntari osoittaa henkisyuden olevan ihmisistä hyvin kiinnostavaa ja monenlaisten uususkonnollisten ilmiöiden vetävän ihmisiä vastustamattomasti puoleensa. Kysyntää on, mutta onko kirkolla tarjontaa ihmisten hengelliseen etsintään? Jos on, miten vaikeasti tai helposti se on löydettävissä?

Voisiko tässä kaikessa olla kyse uskon ja epäuskon salakavalasti naamioidusta kamppailusta kirkossa? Jos meiltä onkin jäänyt huomaamatta, että uskon asiaksi ei riitä se, että aihepiiri kuulostaa kirkolliselta? Uskon asia tiivistyy Kristukseen, eikä sen tarvitse juuri muuhun tiivistyäkään. Hän on ainoa uskon kohde, sen alkaja ja sen loppuun saat-taja, ja minulle on kerrottu, että hänellä olisi tänäänkin yhtä vahvat intressit ihmisten pelastamiseen, parantamiseen ja vapauttamiseen kuin oli aikoinaan Palestiinassa.

Uskon vastakohta on epäusko, *apistia*. Se tarkoittaa sitä, että ihminen harkiten kääntää selkensä Kristukselle. Hylkäämme hänet, päätämme, ettemme halua tai tarvitse häntä enää. Jeesus ilmaisee itsensä meille, mutta me ratkaisemme asian häntä vastaan. Hän joutaa pois. Tämä on epäuskon toimintaa, joka on eri asia kuin intellektuaaliset tai emotionaaliset epäilyksen hetket, jotka paljastavat uskomme haavoittuvuuden. *Apistia*, ”valitsen-sen-etten-tarvitse-Jeesusta” on kohtalokas synti. *Apistia* tarkoittaa myös uskottomuutta: on varsinainen uskottomuus, että Jeesus on hylätty mielenkiinnottomana ilmiöiden kehälle. Hänessä kun on pohjattomasti ammennettavaa, alkaen vaikka siitä, mitä hänen seuraamisensa tarkoittaa sinulle ja minulle tässä ja nyt.

Epäily, *diakrinoo*, puolestaan tarkoittaa sanakirjan mukaan puntarointia, tuomiota, ratkaisua ja epäröintiä. Se on asian läpi näkemistä ja sen punnitsemista. Se on myös sana, jota käytetään sananjulistuksen arviointiin. *Diakrinoo* voisi olla tarpeen, kun mietimme, mikä työssämme on keskiössä ja mikä on kehällä. Milloin uskomme muuttuikaan kylmäksi ja kyyniseksi epäuskoksi? Milloin itseriittoisuutemme saavutti nämä mittasuhteet ja Elämän Antaja astui sivuun? Me tarvitsemme Kristukselta paljon enemmän kuin nyt saamme, ja hän tarvitsee meiltä paljon enemmän huomiota ja aikaa kuin nyt annamme hänelle. ■

”Diakrinoo voisi olla tarpeen,
kun mietimme, mikä
työssämme on keskiössä ja
mikä on kehällä.”

21.10.

JEESUKSEN LÄHETTILÄÄT

21. SUNN. HELLUNTAISTA

Liturginen väri: vihreä

Jh. 13:16–20

Virret: 416, 729, 510, 424, 814, 419: 1, 3

Muuta musiikkia: P. Simojoki: Sinun on valtakunta.

ML nro 56, J. Berthier: Ylistäkäämme Jumalaa. ML

nro 30, T. Kalenius: Tärkein. IT nro 24, T-M. Haapi-

ainen: Kenessä saan kohdata sinut. UML nro 65

Herran apostolit

ARI OINAS

Jeesuksen opetuslapsipiiri oli turvallinen ja kannustava oppimisympäristö. Jeesus oli laatinut oppilailleen kolmivuotisen koulutusohjelman tavoitteineen. Noihin vuosiin sisältyi runsaasti luentoja ja havainnollistavia käytännön harjoituksia. Jeesus puhui paljon seuraajiensa perustehtävästä maailmassa. Siihen sisältyi kuuntelemisen ja aidon kuulluksi tulemisen sekä tasavertaisuuden ja toisen kunnioittamisen tärkeys. Häkellyttävän usein Jeesus katsoi asioita ihmisen rikkinaisuuden näkökulmasta. Mitä ihminen tarvitsee niin ruumiillisesti kuin henkisesti? Monet sairaut parannettiin ja monien synnit annettiin anteeksi. Voisi sanoa, että kaikkea käsiteltiin arjen perustarpeiden ja armon näkökulmista.

Opettajana Jeesusta arvostettiin suuresti, mutta opetuslapsijoukko piti häntä myös vaikeaselkoisena opettajana, koska hän kyseenalaisti asioita eikä suostunut antamaan valmiita, helppoja vastauksia. Tentit eivät käsitelleet ulkokutaitoja, vaan oppilaiden sydämen tilaa ja asennetta.

Moni meistäkin on usein pohtinut syytä sille, miksi Jeesus kertoi asioita juuri vertausten keinoin. Lähes aina hän kieltäytyi selittämästä niitä kuulijoilleen. Ajattelen sen johduvan siitä, että Jeesus halusi pitää tilanteita auki riittävän pitkään. Vain siten vertaukset avautuisivat riittävän laajoina näkökulmineen ja vaihtoehtoineen kuulijan pohdittaviksi. Kuulijan oli yritettävä itse ratkaista ne ja soveltaa ne sen jälkeen käytäntöön!

Valmis vastaus menee toisesta korvasta sisään ja toisesta ulos. Senhän me tiedämme. Niin tiesi Jeesuskin. Niinpä vasta kun apostolit olivat pureksineet koko päivän vertaus-

ten merkityssisältöä, Jeesus selitti ne heille iltanuotiolla, kuten esimerkiksi kylväjävertauksen kohdalla. Näin saatu vastaus jäi heidän mieleensä.

Jeesus näki jo ennalta myös ne monet ongelmat, joita tulisi syntymään, kun hän apostolien lähettäjänä ei enää olisi fyysisesti joka hetki läsnä. Siihenkin hän pyrki valmistamaan oppilaitaan. Joku varmuudella pyrki asettumaan hänen tilalleen sijaislähettäjäksi, kun tämä ei haluaisi enää tyytyä vain lähetetyn apostolin osaan. Siihen ei tulisi suostua. Yleisesti ajatellaan, että sellainen itsensä korottaminen on väärää kunnianhimoa, mutta yhtä usein se on kyvyttömyyttä sietää tilanteiden aukioloa ja siitä seuraavaa epätoisuutta sen suhteen, mihin suuntaan asiat lähtevät kulkemaan. Niin oli käynyt myös Galatiassa, jossa paikallisseurakunta oli ajautunut koulukuntakiistoihin. Haluttiin nopeita, valmiita vastauksia. Paavali puki apostolin roolin hyvin sanoiksi todetessaan siinä tilanteessa, että jokaisen apostolin on kärsittävä synnytystuskia, jotta Kristus voisi saada hiljalleen muodon seurakuntalaisissa.

Apostolin roolissa vaikeinta onkin Jeesuksen tavoin antaa aikaa ihmisten itsenäiselle ajattelulle ja pohdiskelulle myös silloin, kun nämä vaativat välitöntä selitystä asioille. Apostolin ja lähetetyn seurakuntalaisen tehtävässä toimivalle se voi olla raskasta, koska se voi viedä uskottavuutta. Kuitenkin vain sopivana aikana annettu selitys liittyy lopulta osaksi kuulijoiden sydämen uskoa ja sivistystä. Samaa toimintatapaa tulee kaikkien kristittyjen noudattaa. Mieliastelevä asenne toistemme edessä ei vie toisiamme eteenpäin, mutta oikeanlainen nöyryys pakottaa kaikkia osapuolia pitämään jalat maassa ja jättämään asiat viimekädessä lähettäjämme käsiin. Totisesti, totisesti. Kuten ei työntekijä ole esimiestään suurempi, ei apostolikaan ole Jeesusta suurempi. Kun me tämän tunnustamme ja toimimme sen mukaisesti, me olemme autuaat. ■

”Kuten ei työntekijä ole esimiestään suurempi, ei apostolikaan ole Jeesusta suurempi.”

28.10.

USKON PERUSTUS

USKONPUHDISTUKSEN MUISTOPÄIVÄ

Liturginen väri: vihreä

Mt. 5:13-16

Virret: 176: 1-3, 726, 188: 4-7, 170, 221, 422: 1, 2, 7

Muuta musiikkia: E. Bergman: Mun sieluni Jumalaan vain turvaa. YH s. 50, L. Moberg: Nyt pelko pois. MaL nro 50, K. Haapala: Korkeimman suojelus. LJE nro 85, T. Kalenius: Sydämeni kallio. IT nro 15, P. Ohls: Jumalani, sinuun minä turvaan. PO

Niin loistat Kristus kuin aurinko meissä

SATU SAARINEN

”Ajat ovat huonot, ajat ovat vaikeat, näin sanovat ihmiset. Mutta ajat olemme me. Niin kuin me olemme, ovat myös ajat.”

Augustinuksen ajatelmiaan sisältyy oivallus: kaikkien historian aikojen ihmisten harha oman ajan erityisyydestä. On toki luonnollista, että juuri käsillä oleva, elettävä aika on sitä eläville ainutlaatuisen erityinen, nopeasti muuttuva ja vaikea. Tuskin koskaan on eletty aikaa, jolloin ihmiskuntaan kuuluvat olisivat ajatelleet; kas nyt maailma alkaa olla valmis, lopettakaamme uusien keksintöjen tekeminen, maiden valloitus, viljan viljely!

Muutos on jatkuvaa ja pysyvää. Muutosta ei voi aina hallita, mutta sitä voi sietää. Oma asenne ratkaisee; elämäni valittaen sen huonoutta vai heittäydynkö innostuneesti mukaan muutokseen, muuttamaan ja itse muuttamaan?

Martti Luther halusi aikanaan muuttaa sellaisia käytänteitä, jotka olivat hänen nähdäkseen haitallisia ihmisen ja Jumalan kohtaamiselle. Suuren palveluksen Luther teki käännöstyöllään, niin Raamatun kuin messun kansankielistämällä oli kauaskantoinen merkitys ihmisten hengellisen äidinkielen kautta. Armosta, uskosta ja pelastuksen lahjasta saatiin kuulla sillä kielellä, joka puhutteli ilman muureja ja väärinymmärryksen vaaraa.

Wilfrid Stinissen muistuttaa, että ihmisen tehtävä ei ole vain oppia tuntemaan ja hallitsemaan ulkoista maailmaa, vaan ensisijainen tehtävä on sisäinen muuttuminen. Ihmi-

nen muuttuu täyttämällä tehtävänsä maailmassa. ”Tavoitteena on tulla maailman valoksi”, Stinissen kirjoittaa, ”ei itsenäiseksi valonlähteeksi, vaan läpinäkyväksi sille valolle, joka Jeesus on meissä”.

Tätä valoa Lutherkin halusi aikanaan kirkastaa.

Saarnassa voimme pohtia, millainen valo meistä tämän päivän kristityistä hohtaa? Päästämmekö Kristus-valon lävitsemme, olemmeko todella maan suola ja maailman valo sanoillamme, teoillamme ja toiminnallamme?

Omissa seurakunnissamme ja rakkaassa kirkossammekin uudistetaan ja uudistutaan jatkuvasti. Kehityskeskustelut, kehittämishankkeet ja projektit innostavat, mutta myös väsyttävät. Uskallammeko luottaa myös levon ja hiljaisuuden uudistavaa voimaan?

Mistä uskonnonharjoitustamme tulisi puhdistaa, jos mistään? Yhä enemmän kuulee äänenpajinoja, että jatkuva opillinen, dogmaattinen kiistely vie mielenkiintoa kirkon jäsenyydestä. Kysymykset, joita ei ole saatu ratkaistua, hirtävät niin kirkkokuntien välillä kuin sisäisestikin. Miksi emme enemmän etsisi hengellistä ykseyttä, lepoa ja rukouksen yhteyttä? Tämä ei tarkoita opin poisheittämistä, vaan niiden yhteisten jaettavien tunnustamista ja tunnistamista, jotka kirkastavat Kristusta ja hänen valoaan keskellemme.

Luterilaisen uskonpuhdistuksen keskeinen periaate, ajatus jatkuvasta reformaatiosta, on ilmaistu myös evankeliumikirjassamme: Jumala antaa kirkolle uudistumisen ai-koja ja niitä ihmisiä, jotka auttavat palaamaan kristillisen uskon perusteisiin, Raamattuun ja sen julistamaan uskonvanhurskauteen.

Tällaisia ihmisiä on viime aikoina noussut esiin erityisesti hiljaisuuden viljelyn perinteestä. Vastikään edesmennyt hengellinen äiti, kirjailija, runoilija Anna-Maija Raittila oli yksi heistä. Hänen tuotantonsa puhuttelee uskonpuhdistuksen muistopäivänä(kin), sillä Anna-Maijan itsensä läpi Kristus sai loistaa kirkkaana. ”Kaiken läpi loistat. Herra, valollasi kosketa nyt kasvojani. Kukka seisoo hiljaa, lehdet liikahtavat, auringossa aukeavat. Hoida näin sinuun päin, totuudellisuuteen, yksinkertaisuuteen.” (Virsi 194:5) ■

”Millainen valo meistä tämän päivän kristityistä hohtaa?”

3.11.

PYHIEN YHTEYS

PYHÄINPÄIVÄ

Liturginen väri: punainen

Mt. 5:1–12

Virret: 146, 126, 142: 1-5, 140, -, 142: 6, 7

Muuta musiikkia: H. Kaski: Pyhäinpäivänä. YH s. 35, J. Ollila: On luonto kaunis tuo. JO, J. S. Bach: Oi, tyydy sielu. HL nro 25, S. Karg-Elert: Selig sind, die da Leid tragen, Op. 47 nro 4. SKE, I. Hannikainen: Erakkomaja. ET, T. Kuusisto: Hyljättyllä kirkkomaalla (Pyhainmiesten päivänä). ET, O. Merikanto: Syyslaulu. OM, J. Sibelius: Salem, Op. 113. ET

And the meek shall inherit the earth

KATI ELORANTA

Minulla on ollut tapana sytyttää joka pyhäinpäivä kynttilä molemmille mummuilleni, jotka ovat olleet kuolleina jo pitkään. Se on jonkinlainen ele siitä, että ajattelen heitä. He olivat minulle rakkaita ja tärkeitä ihmisiä. Tämä sama tapa lieene aika monella muullakin suomalaisella. Pyhäinpäivästä on tullut meidän kulttuurissamme se päivä, jolloin muistamme ja muistellemme vainajiamme. Mutta pyhäinpäivän sanoma ei ole vain kuolemassa, kuolleissa. Päivän evankeliumi on itse asiassa hyvin elämänmakuinen. Jeesus julistaa sano- maansa tässä ja nyt eläville.

Pyhäinpäivän evankeliumi on ote Jeesuksen kuuluisim- masta puhekokonaisuudesta, vuorisaarnasta. Vuorisaarna alkaa autuaaksi julistuksilla. Ja tässä yhteydessä autuas tar- koittaa pelastettua, onnellista. Mutta ei ikään kuin perin- teisellä vaan pyhällä tavalla. Ehkä sellainen perinteinen aja- tus onnesta pitää sisällään ajatuksen toimivista ihmissuh- teista, riittävästä toimeentulosta ja terveydestä. Mutta se onni, josta Jeesus puhuu, on jotain paljon enemmän. Uu- dessa testamentissa tässä yhteydessä käytetään sanaa maka- rios. Tämä sana tarkoittaa ikuisesti onnellista, ja tällä viita- taan sellaiseen tilaan, jossa saa elää Jumalan yhteydessä. Ul- koisilla tekijöillä ei ole vaikutusta tähän onneen.

Ja tämä autuus ei ole vain jotain sellaista, jonka ovat ta- voittaneet ne, jotka ovat jo käyneet rajan toiselle puolelle.

Vuorisaarnassa Jeesus julistaa autuaiksi hengessään köyhät, murheelliset, kärsivälliset, vanhurskauden nälkäiset ja ja- noiset, toisia armahtavat, puhdassydämiset, rauhantekijät ja vanhurskauden vuoksi vainotut. Heidät, jotka ovat vas- ta matkalla. Tämän kaiken kautta Jeesus haluaa osoittaa, ettei todellinen onni ole sidottu ulkoiseen hyvinvointiin. Kestävä, todellinen onni, autuus löytyy siitä, että on jollain tapaa rauha Jumalan kanssa, että tietää keneen uskoo ja mi- tä sitä kautta voi omistaa. Jeesuksen julistukset eivät ole millään tavoin kannanotto köyhyyden ja kurjuuden puo- lesta. Että siinäpä vasta Jumalalle mieleinen elämänmuoto. Tai että vain todella syvissä vesissä elänyt voi tavoittaa to- dellisen yhteyden Jumalaan. Siitä ei ole kyse, vaan ehkä sii- tä, että jotenkin löytää elämänsä tasapainon tästä kaikesta huolimatta.

Huomaan kuitenkin, että itselläni ei ole ollut kovinkaan autuas ja tasapainoinen olo omien vaikeuksieni keskellä. En ole kokenut olevani siunattu, vaan olen pikemminkin kysellyt jatkuvasti, miksei elämä voi yhtään helpottua. Miksi tuntuu siltä, että jatkuvasti tulee kuraa niskaan. Aja- tus siitä, että taivaassa sitten helpottaa, ei lohduta yhtään. Autuaaksijulistusten myötä Jeesus kuitenkin lupaa helpo- tusta. Hän antaa lupauksen, että kyllä se siitä. Ja siihen on lupa uskoa. Mitä siitä, vaikkei näin todellisuudessa kävisi- kään. Toivo siitä, että tällainen mahdollisuus kuitenkin on, antaa voimia mennä eteenpäin. Ja siitähän tässä elämässä on kyse. Pitää mennä eteenpäin.

Siunatuksi lopuksi vielä, mihin kirjoituksen otsikko sit- ten viittaa? Ei oikeastaan yhtään mihinkään. Se on vain ote universumin parhaimman bändin, Rushin, albumista 2112. Pientä loppukivaa kaikille Rush-faneille. ■

”Todellinen onni ei ole sidottu ulkoiseen hyvinvointiin.”

4.11.

ANTAKAA TOISILLENNE ANTEEKSI

23. SUNN. HELLUNTAISTA

Liturginen väri: vihreä

Mt. 6:14–15

Virret: 446: 1-3, 131, 442, 166, 224, 447: 1, 2

Muuta musiikkia: L. van Beethoven: Katumuslaulu. Op. 48 nro 6. HH, M. Turunen: Rauhan rukous. EX nro 32, P. Simojoki: Laulu sovinnosta. ML nro 36, B. ja H. Dehqani-Tafti: Oi, Herra anna meille tiedon lahjasi. Mal nro 81, Säv. Israel: Kuinka on hyvä ja kaunis. MaL nro 121

Jumalalla on aloite

NIKO HUTTUNEN

Pyhän otsikkoteksti kirkkokäsikirjassa muistuttaa, että ”koko elämämme perustuu anteeksiantoon, jonka saamme Kristuksen ristinkuoleman ansiosta. Se velvoittaa meidät kohtaamaan lähimmäisemme ystävällisesti, lempeästi ja anteeksiantavasti”. Näinhän me luterilaiset olemme oppineet ajattelemaan riippumatta siitä ymmärretäänkö sovituskuolema velanmaksuna, Kristuksen Hengen vaikutuksena meissä, moraalisena herättäjänä. Joka tapauksessa ensin on Jumalan anteeksianto ja vasta sitten meidän anteeksiantomme.

Evangeliumi näyttää menevän päinvastaisessa järjestyksessä: ensin meidän on annettava anteeksi ja vasta sitten Jumala antaa. Jakeet selventävät välittömästi edellä olevan Isä meidän -rukouksen pyyntöä: ”Anna meille meidän syntimme anteeksi niin kuin mekin anteeksi annamme niille, jotka ovat meitä vastaan rikkoneet.” Alkutekstissä rukouksen kohdalla on sana *ofeileema*, joka voi tarkoittaa myös velkaa. Saarnatekstissä taas on sana *paraptooma*, joka on yksiselitteisesti rikkomus. Molemmat lähtevät siitä, että ensin on ihmisen annettava anteeksi ja vasta sitten Jumala antaa.

Luterilaisittain oudon kuuloinen järjestys liittyy evangeliumissa niin tavalliseen talioperiaatteen (*lex talionis*), esimerkiksi: ”Niin kuin te mittaatte, niin tullaan teille mittaamaan.” (Mt. 7:2) Näyttää siltä, että Matteuksen evangeliumin mukaan oman tuomiomme mitta määräytyy siitä, minkälaisia mittoja olemme soveltaneet toisiinsa. Jokainen voi siis säätää itselleen tuomionsa mitat omilla moraalisilla ratkaisuillaan.

Talioperiaate ei muuta sitä, että tilanne on tunnustuksen kannalta edelleen omituinen: evangeliumi edellyttää tekoja. Se ei olekaan evangeliumia vaan lakia. Matteuksen evangeliumissa tämä on tavallinen tilanne. Kokemukseni mukaan keskivertosaarnaaja tunnistaa: evangeliumista löydetään laki, ja evangeliumi (teologisessa mielessä) noudataan Paavalilta, jonka ajatus uskonvanhurskaudesta esitetään ratkaisuksi saarnatekstin vaatimuksille.

Tämä tavanomainen Matteus-Paavali -kaava ei tällä kertaa toimi. Tekstihän nimenomaan kiistää mahdollisuuden saada Jumalalta anteeksi ilman, että antaa itse anteeksi. Ei siinä voi yhtäkkiä puhua Jumalan edellytyksettömästä anteeksiannosta. Tai voi toki, eivätkä kohteliaat kuulijat siitä huomautta, joskin kyllä huomaavat falskiuden.

Ei tarvitse mennä Paavaliin asti löytääkseen Jumalalta tulevan aloitteen. Itse asiassa Matteukselta itseltään voidaan osoittaa ”luterilaisempi” järjestys. Hyvä esimerkki on ensimmäisen vuosikerran evangeliumina oleva vertaus (Mt. 18:23–35). Vertauksen mukaan Jumalan anteeksiannon pitäisi johtaa meidät anteeksiantavaisuuteen. Jos me emme ole anteeksiantavaisia, Jumala peruu myös oman anteeksiantonsa. Näin siis aloite on Jumalalla. Mikäli tämän sunnuntain saarnateksti ymmärretään vertauksen valossa, se edellyttää Jumalan anteeksiannon. Vasta tältä pohjalta pitäisi ymmärtää meille suunnattu vaatimus anteeksiannosta, joka takaa sen, että Jumala pysyy anteeksiannossaan. Ensimmäisen vuosikerran evangeliumi on havainnollinen kertomus, joka kannattaa hyödyntää saarnassa. Näin käy konkreettisesti ilmi, että Jumalan anteeksianto on ennen ja jälkeen omamme.

Tämän sunnuntain saarnatekstissä ei toki sanota, että Jumalan anteeksianto on kaiken perusta. Väittäisin silti, että se on mielekäs tapa ymmärtää tekstiä. Kristinusko syntyi ns. juutalaisen liitonomismisin pohjalle. Sen mukaan Jumala valitsi oman kansan liittoon kanssaan ja edellytti siltä antamansa lain noudattamista, jolloin Jumalakin pysyi uskollisena. Toistuvista rikkomuksista huolimatta Jumala lopulta antoi anteeksi kansalleen, kuten Vanha testamentti kertoo.

Kristillinen muunnelma liitonomismista on se, että Jeesuksen elämä, kuolema ja ylösnousemus kytkeytyvät valintaan ja anteeksiantoon. Matteuksen evangeliumi on suunnattu kristilliselle lukijakunnalle, joka tietää tämän taustan. Siltä kannalta ajateltuna on varsin luonnollista, että tämän sunnuntain saarnatekstin taustalle on oletettava Jumalan tekemä aloite. ■

”Koko elämämme perustuu anteeksiantoon.”

11.11.

KAHDEN VALTAKUNNAN KANSALAISENA

24. SUNN. HELLUNTAISTA

Liturginen väri: vihreä

Mt. 17:24–27

Virret: 545: 1-3, 128, 522, 590, 452, 583: 1, 3

Muuta musiikkia: C. Halffter: Julistaa tahdomme valtakuntaasi. MaL nro 95, E. Reinhardt ja C. Cottinari: Jo katsomme huomiseen uuteen. Mal nro 98, M. Manzano: Tu reino es vida (Valtakuntasi ihmeellinen). US s. 57

Jumalan valtakunta -nyt!

KATI KEMPPAINEN

Raamatussa on runsain mitoin kuvauksia siitä, kuinka ihminen elää kahden maan kansalaisena ja kuinka tämän- ja tuonpuoleisuus kietoutuvat toisiinsa tässä maailmassa. Juurtuminen tähän todellisuuteen on evankeliumin sanoman ja uskottavuuden kannalta olennaista. Samalla taivaan valtakunnan todellisuus antaa tämänpuoleisuudelle täysin uuden ulottuvuuden ja merkityksen.

Uskosta ei saa tulla eskapismia, emmekä voi hairahtua ajattelemaan, että olisimme Jumalalle enemmän mieliksi, jos vieroksumme hänen luomaansa, meille annettua maailmaa. Raamattu on täynnä todistusta siitä, että ihmisen tehtävä on maailmassa, hänen kuuluu rakentaa tänne asutus, kasvattaa perhettä, huolehtia toisista, kantaa vastuuta, istuttaa puutarhoja, kylvää, kyntää ja iloiten syödä työssä hedelmiä. On Jumalalle mieluista, että pidämme näitä asioita arvossa ja kiitämme häntä kaikesta.

Samalla tiedämme, että todellinen kotimme on Isän valtakunnassa. Se puolestaan ei ole jossain muualla ja joskus toiste, vaan se on jo tullut keskellemme. Meillä on täysi kansalaisoikeus tähän valtakuntaan. Tilanne ei ole fifty-fifty, vaan 100-100, täydet osuudet molemmista koko ajan. Tässä onkin meille vaikea läksy opittavaksi. Suomalaiseen sielunmaisemaan on kivikirjaimin hakattu sanat: huomena, ensi viikolla, ensi kesänä, sitten kun valmistun, sitten kun saan lapset kouluun, sitten kun on talo rakennettu, sitten kun se on maksettu, sitten kun olen eläkkeellä, sitten kun... Tämä tulevaisuuteen suuntautuminen on tiettyssä mielessä menestymisen ehto, ja ollut suorastaan välttämättömyyttä selviytymiselle. Ne ovat selvinneet, jotka ovat osan-

neet varautua elämän ja olosuhteiden ankaruuteen täällä koleassa pohjolassa. Tämä ajattelu on niin syvälle iskostunut meihin, että se värittää myös hengellistä katsantokantamme. Taivasikävä, ikävä sinne minne kuoltuamme toivomme pääsevämme, pukeutuu usein tuttuun ”sitten kun” -pukuun. Se onkin meille suureksi lohduksi elämän vaikeissa hetkissä ja korostuu erityisesti silloin, kun rakkaitamme siirtyy tästä ajasta tuonpuoleiseen.

Afrikassa kohtasin aivan päinvastaista ajattelua. Ympäristössä, jossa on vain tämä hetki ja tämä päivä, hengellinenkin maisema saa erilaisia sävyjä. Tämä hetki on olennaista, huomisesta ei voi tietää. Jumalan valtakunta realisoituu tähän hetkeen jollakin hämmästyttävällä tavalla. Ratkaisevaa on se, että Jumalan valtakunta on tullut lähelle, se on jo murtautunut maailmaan ja se on totta juuri nyt ja juuri tässä, eikä se olekaan ainoastaan ”sitten kun” -ulottuvuudessa. Vain tästä nimenomaisesta hetkestä käsin astutaan sisälle tulevaisuuteen ja kuolemanjälkeiseen todellisuuteen.

Jumalan valtakunnan tämänhetkisyys kohtaamassani afrikkalaisessa todellisuudessa tarkoitti myös sitä, että evankeliumi on aidosti kokonaisvaltaista ihmisten elämässä. Jumalalta pyydetään sadetta, satoa, lapsia, ruokaa, terveyttä, opiskelu- ja työpaikkaa sekä kaikkia muitakin asioita, mitä ihminen elääkseen tarvitsee. Häntä muistetaan myös aina kiittää kaikesta hyvästä, koska kaikki tulee häneltä. Pelastumista ei ymmärretä vain sielun pelastumiseksi tuonpuoleisuudessa. Pelastuksella ja Kristuksen kuolemalla on kauaskantoiset ja laajalle ulottuvat seuraukset ihmisten jokapäiväiseen elämään juuri nyt. Tämän maailmankuvan ja ymmärryksen mukaan olisi absurdia erotella toisistaan usko ja kehitys, saarna ja teot, julistus ja diakonia, evankeliumi ja köyhien auttaminen. Sana ilman tekoja on tyhjää, ja tekojen on noustava uskon maailmasta. Tyhjiöstä ne eivät nouse.

Tansanialaiset ystäväni elävät kahden maailman kansalaisina tavalla, josta en voi kuin nöyränä koettaa ottaa oppia. Heillä on meille pohjolan kristityille tärkeä viesti: usko ei ole pakoa arjesta, eikä kirkko, kristityt tai lähetystyö voi asettua ihmisten jokapäiväisten tarpeiden yläpuolelle. Jokapäiväisen elämän edellytykset ja pyrkimys niiden parantamiseen saavat voimansa evankeliumista, ja pelastus tarkoittaa myös ruumiin pelastusta. Ilo tästä on käsinkosketeltavasti läsnä jokaisessa jumalanpalveluksessa, laulusa, rukouksessa ja tanssissa. ■

”Jokapäiväisen elämän edellytykset ja pyrkimys niiden parantamiseen saavat voimansa evankeliumista.”

18.11.

VALVOKAA!

VALVOMISEN SUNNUNTAI

Liturginen väri: vihreä

Mt. 24:36–44

Virret: 148, 132, 152, 315 220, 163: 2

Muuta musiikkia: A. Dvorak: Biblical Song nro 2.

AD, M. Reger: O Jesu Christ, wir warten dein. MR nro

12, S. Rissanen: Aika tulee ja aika on jo. UML nro 68

Valveilla

ARI OINAS

Kuulin hiljan kuinka tytär kuvasi äitiään. Hän kertoi, kuinka äiti oli ohjannut lapsiaan eteenpäin elämässä jo pienestä pitäen, ja kuinka tämä oli kantanut huolta heistä ja huolehtinut kodista koko ikänsä. Äiti oli ollut täynnä elämänmyönteisyyttä ja rakautta lapsiaan ja läheisiään kohtaan. Koti oli ollut kaiken keskus. Pieni tomera ihminen. Sellaiseksi hänet kuvattiin. Hänen luotaan saivat kaikki tukea ja apua. Aina hän oli valmis tukemaan ja auttamaan. Kiireenkin keskellä äiti oli ollut valmis istumaan hetkeksi alas kuuntelemaan. Äiti oli elänyt todeksi oikeanlaista hengellistä valvomista, jossa lähimmäinen oli aina arvokas osa arjen elämää. Mieleeni tuli Jeesuksen kertomus, jossa kaksi naista on kotiaskareissaan, kun toinen yllättäen otetaan Jumalan luokse ja toinen jätetään.

Tyttären kertomus jatkui. Kaikki hänen kertomansa oli totta, ja ei sittenkään mikään siitä ollut totta, sillä tuo tarmokas nainen oli nyt Alzheimerin kadottama. Rakkaat ympärillä olivat eri maailmassa kuin hän. Hän ei enää ollut pieni ja tomera kaikkien tuntema rakastava äiti ja lähimmäinen, ja silti hän oli sitä. Mutta ei kuitenkaan.

Mikä on ihminen? Onko hän tekojensa kuva? Onko hän vain sitä, mikä näkyy päällepäin. Vain lihaa ja verta? Oliko äiti enää sama ruumiin ja hengen muodostama sielu, vai oliko se nyt vaihtunut toiseksi, vai ei? Mikä on olemassaolomme ydin, missä se on? Kun persoona muuttuu, niin muuttuuko kaikki? Kipeitä kysymyksiä, joihin ei ole valmiita kaiken selittäviä vastauksia.

Omaiset kertoivat, kuinka mamman silmistä näkyy joskus vilaukselta jokin pilkahdus, joka muistuttaa entisistä

ajoista. Onko sama kristitty ihminen yhä siellä jossain? Nyt vain tavoittamattomissa. Ruumiin vaivaama sairaus näkyy päällepäin fyysisinä ja aivotoiminnan oireina. Niiden taakse on mahdoton nähdä.

Yhä kuitenkin tuttu puheääni, joka lukee ääneen sairastuvuuteen vierellä voi rauhoittaa hänet ja nostaa hymyn kasvoille. Joskus. Toisinaan ääneen luetut psalmien kirjan rukoukset näyttävät saavat kontaktin yhä aika ajoin keinutellussa ulos katsovan mamman sisimpään. Sinne minne vain Kristuksella on enää pääsy. Hänellä, joka päättää kenet otetaan ja kenet jätetään.

Läheiset ja hoitajat ovat eri maailmassa sairaan äidin kanssa. Niin myös minä vieraana heidän vierellään. Omat ajatukseni kaiken keskellä ovat siinä, että myös uskon todeksi eläminen on jotain samankaltaista. Kaikki ei näy päällepäin. Pikku äiti oli elänyt todeksi uskoansa valvoen! Entä nyt kun kaikki entinen on kuin poispyyhitty?

Uskon lujasti siihen, että Jumala tavoittaa myös maailmat, jonne ei muuten ole pääsyä. Maailmat, jonne me ihmiset vain toivon siivin voimme enää katsoa. Hän tahtoo vetää meidät kaikki, elämämme illan päättyessä Vapahtajamme syleilyyn. Hän myös ainoana tuntee meistä jokaisen täydellisesti salattuja sopukoitamme myöten. Sielläkin, missä ihmisen olemassaolon ydin on. Siellä minne kukaan muu ei voi mennä. Sielläkin hän on kanssamme. Niin sinun ja minun kuin kertomukseni pikku äidin elämässä. Riittää kun valvomme ja luotamme siihen, että Jumala vie meissä aloittamansa hyvän työn päätökseen. ■

”Mikä on olemassaolomme ydin, missä se on?”

25.11.

KRISTUS KAIKKEUDEN HERRA TUOMIOSUNNUNTAI

Liturginen väri: vihreä

Mt. 25:31-46

Virret: 160: 1-4, 726, 156, 162, -, 160: 5

Muuta musiikkia: O. Merikanto: Kun saapuu Her-
ra Zebaoth. HH nro 56, F. Mendelssohn: Ist nicht des
Herrn Wort wie ein Feuer. E, Mx Reger: Dein Wille,
Herr, geschehe! MR nro 2, E. Rautavaara: Iltarukous,
Pyhiä päiviä nro 2. EJR

Katso ihmistä

SATU SAARINEN

Kirkkovuoden viimeisen sunnuntain puhutteleva ja graafinen evankeliumiteksti avaa loistavan mahdollisuuden taidejumalanpalveluksen pitämiseen! Myös päivän virsissä on huikkea syvyyttä ja koskettavuutta sekä modernien uniikkisävelmien että keskiaikaiseen sielunmessu-perinteeseen kurkottavan Dies irae die silla -virren myötä.

Messun voisi hyvin valmistella yhteistyössä paikkakunnan kuvataiteen harrastajien, musiikki- ja tanssiryhmien, koululaisten tai kansalaisopistojen ryhmien kanssa. Tämäntyyppisten projektituontoisten messutoteutusten on todettu tuovan kirkkoon heitä, jotka muuten tulisivat harvoin.

Evankeliumista ei ole pitkä matka niihin näkymiin ja omantunnon tunnelmiin, joita jokainen kohtaa arjessaan. Lähimmäisten pahoinvointi niin omilla kaduillamme kuin kaukaisissa maissa koskettaa jokaista, joka kulkee silmät auki reiteillään.

Messun keskiössä oleva Kristuksen toinen tuleminen on suosittu aihe taidehistoriassa ja nykyaiteessa. Monesta kirkosta ja kappelista löytyy aihetta käsittelevää taidetta. Omassa kotikirkossani, Karjasillan kirkossa Oulussa, on Essi Renvallin kuparinen alttariveistos Kristuksen toinen tuleminen (1963). Siinä lempeäkatseinen Kristus (taiteilijan omakuva?) astuu alas kohti odottavaa seurakuntaa, lävistetyt kädet ojennettuina. Hänen askelta ottavan vasemman jalan varpaiden edessä saa liturgi kontemploida ehtoollista asettaessaan.

Entisessä kotikirkossani, Rovaniemen kirkossa, puolestaan on Lennart Segerstrålen kuuluisa Elämän lähde fres-

ko (1951). Freskossa on kuvattuna ihmisiä joko lähestymässä Elämän lähdetä tai kääntymässä siitä pois päin. Segerstråle kuvailee: ”Keskellä seisoo Kristus itse sovituksen hintana, voiman välittäjänä ja ylläpitäjänä. Hän kuvastuu elämän lähteeseen, omaantuntoomme, johon rehellisyyden puhdas valo ja epätietoisyyden rakkaudellisuus meissä heijastuu.”

Omatuntomme ohjaa askeleitamme ja valintojamme. Tunnistamme sen äänen valintojen äärellä. Joskus on hyvä pysähtyä miettimään, mikä oikeastaan ohjaa valintojamme. Pelko vai rakkaus? Teemmekö asioita, suorittamme arkeamme rangaistuksen, häpeän tai epäonnistumisen pelon voimalla? Teemmekö hyviä asioita samasta pelosta tai tottumuksesta, velvollisuudesta? Vai ohjaako toimiamme rakkaus? Teemmekö hyviä töitä puhtaasta rakkaudellisuudesta itseämme, lähimmäistämme ja Jumalaa kohtaan?

Kun Kristusta, ylösnoussutta ja taivaaseen astunutta Vapahtajaa kuvataan toisen tulemisensa hetkellä, ristinpuu on poissa – onhan risti taakseenjäänyttä elämää ja kuolemaa. Silti ristiinnaulitun asento on yhä jäljellä: avoimeksi oiennut käsi, kuin askelta eteen ottava jalka. Vaikka risti puuttuu, Kristuksen merkki on hänen pilvistä laskeutuvassa olemuksessaan: Kun ihmiskunta huutaa peloissansa, / ilmestyy Kristus, näyttää kunniansa. / Nyt koittaa oikeus. / Nyt polvillemme! / Pilvissä loistaa merkki Kristuksemme. (Vk 160:2)

Sama asento on ihmisen asento maailmassa: olemme pysyvuorassa kulkevia olentoja, maan ja taivaan välissä seisomassa. Ihminen on yhtä aikaa sidottu maahan ja kurkottamassa taivaaseen; ylöspäin suuntautuneena, mutta alaspäin sidottuna, kuten Wilfrid Stinissen asian kirjassaan ”Kristillinen syvämietiskely” ilmaisee. Näiden kahden navan välissä on tunnettava olevansa kotonaan.

Ihmisen maailmassa olemisen vaakasuoralinja muodostuu suhteestamme ympäröivään maailmaan. Ojennetuista käsivarsin syleilemme aikaa, ihmisiä, elämää. Horisontaalinen linja puhuu avoimuudestamme ja rakkaudestamme.

Tuomiosunnuntain evankeliumi haastaa meidät tutkimaan asentoamme. Kaksi linjaa muodostaa ristinkuvion vain, jos ne leikkaavat toisensa. Meidän on elettävä todeksi kumpikin suunta elämässämme. Kuin Kristus ristillä, ihmisen on taivaan ja maan väliin pingotettava. ■

”Joskus on hyvä pysähtyä
miettimään, mikä oikeastaan
ohjaa valintojamme.”

2.12.

KUNINKAASI TULEE NÖYRÄNÄ

1. ADVENTTISUNNUNTAI

Liturginen väri: valkoinen

Mt. 21:1-9

Virret: 2: 1-3, 13: 1, (säkeistön aikana kynttilän sytytys, virsi voidaan laulaa myös saarnavirren paikalla), 729, 15, 1, 4, -, 2: 4, 5

Muuta musiikkia: J. S. Bach: Oi kansa, riemuin käyös vastaan. HL nro 1, J. S. Bach: Saavu, Immanuel. HL nro 2, J. Haapasalo: Hoosianna. Tie vie, pyhä kantaa. Viisi laulua Irja Askolan runoihin. SS, J. Linjama: Hoosianna! Huudetaan. JL

Lempeää huutoa

KATI ELORANTA

Ensimmäisen adventtisunnuntain myötä kirkkovuosi alkaa taas alusta ja Jeesus tekee jälleen näyttävän sisääntulon Jerusalemin kaupunkiin. Ensimmäisen vuositikerran evankeliumissa Jeesus ratsastaa Jerusalemiin Matteuksen tahdissa. Evankeliumi antaa oikeastaan kaksi hyvää polkua, joita lähteä kulkemaan.

Ensimmäinen polku avautuu profeettallisesta kirjoituksesta: ”Sanokaa tytär Siionille: Katso, kuninkaasi tulee! Hän tulee luoksesi lempeänä, ratsastaen aasilla, työjuhdan varsalla.” Tämä lainaus on Matteuksen erityisainesta. Se puuttuu Markukselta ja Luukkaalta, ja on sekoitus profeettoja Jesaja & Sakarja. Ehkä Matteuksella oli tarve korostaa muita selvemmin Jeesusta profeettallisten kirjoitusten luvattuna kuninkaana.

Tällainen on siis adventin kuningas Jeesus, lempeä ja nöyrä. Hänen aseensa maailman kovuutta ja pahuutta vastaan ovat hyvin pehmeät. Kovuuteen ei vastata kovuudella vaan lempeydellä, välittämällä.

Toisinaan sitä kuitenkin tulee miettineeksi, että kyllähän nuo arvot hyviltä teoriassa kuulostavat, mutta pärjääkö niillä ihan oikeasti todellisessa elämässä? Niinkö minä aion todella opettaa ujoa ja herkkää tyttärentäni pärjäämään tässä maailmassa? Että kun maailma murjoo, niin ota vain nöyrästi vastaan ja anna anteeksi. Kun luontaisesti tekisi mieli opettaa haistattamaan takaisin haistatteliijoille. Nyrk-

ki nyrkistä, ettei kukaan hypi silmille. Mutta toisaalta, menneisyys osoittaa jatkuvasti sen, ettei kovilla otteilla saa oikein aikaiseksi mitään muuta kuin rumaa jälkeä. Jos tätä maailmaa haluaa muuttaa, on vain seurattava adventin kuninkaan jättämää esimerkkiä; vain lempeydellä, anteeksiantamuksella ja lähimmäisen rakkaudella voi saada aikaiseksi muutosta parempaan. Ja ehkäpä se on juuri saarnajan tehtävä taas tänäkin adventtina: muistuttaa kuulijoita siitä, mistä Kristuksen seuraamisessa on kyse.

Toinen polku mitä lähteä kulkemaan, avautuu ihmisten hoosianna-huudoista. Kun Jeesus ratsasti Jerusalemin portista sisään, ihmiset ottivat hänet vastaan huutamalla: ”Hoosianna, Daavidin Poika! Siunattu olkoon hän, joka tulee Herran nimessä! Hoosianna korkeuksissa!”

Auta, pelasta. Sitä hoosianna-huuto tarkoittaa. Ja taatusti se on myös adventtina kirkkoon tulevan väen huuto. Se on huuto, johon sisältyy niin paljon eri ihmisillä. Ehkäpä adventin sanoma voisi olla yksinkertaisesti se, että oman huutonsa saa esittää ihan vapaasti, täydestä sydäimestä. Oli se sitten mitä tahansa. Jokainen kirkkoon tuleva saa tulla mukaan hoosiannaa huutavien ihmisten kulkueeseen. Siinä on tilaa jokaiselle, joka kaipaa kokemusta hyväksynnästä, oikeudesta kuulua joukkoon ja saada tulla kuulluksi omalla äänellään. Kaikki sydämessä oleva on lupa huutaa lempeälle ratsastajalle ja luottaa siihen, että tulee kuulluksi. Onhan tämä aika huikea sanoma jaettavaksi. ■

”Jokainen kirkkoon tuleva
saa tulla mukaan hoosiannaa
huutavien ihmisten
kulkueeseen.”

6.12.

KIITOS ISÄNMAASTA ITSENÄISYYSPÄIVÄ

Liturginen väri: valkoinen

Jh. 8:31–36 tai Mt. 20:25–28

Virret: 580: 1-4, 7, 581, 584, 577, 462

Muuta musiikkia: O. Elokas: Isänmaan rukous. YH s. 47, B. Johansson: Pohjoinen veljeys. BJ, L. Heikkilä: Laulu Suomelle, Lasse Heikkilän nuottikirja 2, laulu nro 14. LH, C. G. Wasenius: Isänmaalle. HH nro 81, J. Haapasalo: Itsenäisyyspäivän evankeliumimotetti. ET, J. Sibelius: Suur' olet, Herra, Op. 113. ET, J. Sibelius: Sulkemishymni, Op. 113. ET

Vapaus ja synti

NIKO HUTTUNEN

Itsenäisyyspäivän evankeliumi on pidemmän keskustelun alku, jossa Jeesus puhuu häneen uskovien juutalaisten kanssa. Kyse on rajanvedosta: ovatko keskustelukumppanit oikeita uskovia vai ei? Lukija huomaa pian, että eivät ole. Jeesuksen mielestä he suunnittelevat Jeesuksen surmaamista ja Saatana on heidän isänsä (Jh. 8:37–38, 44).

Evankeliumiteksti on rajattu niin, että jumalanpalveluksessa ei tarvitse kuulla tätä rajua polemiikkia juutalaiskristittyjä kohtaan. Jäljellä on ainoastaan uskovien juutalaisten väärinkäsitys. Johanneksen evankeliumille tyypillisellä tavalla Jeesus puhuu korkealentoisen teologisesti, mutta keskustelukumppanit ymmärtävät kaiken yksinkertaisen konkreettisesti: vapaus on heille orjuuden vastakohta ja uskonnollinen, Abrahamiin juontuva traditio. Taustalla kummittelee Platonilta tuttu jako taivaallisten ideoiden todelliseen maailmaan (Jeesuksen puhumat asiat) ja niiden varjoihin konkreettisuudessa (juutalaiskristittyjen puhumat asiat).

Evankeliumitekstin rajausta kielii ajatuksesta, että saarnan kuulijat asetetaan uskovien juutalaisten asemaan. Ilmeisesti heitä voidaan valistaa vapauden oikeasta ymmärtämisestä, koska raju polemiikki on rajattu tekstistä pois. Näin asetelma kutsuu esiin saarnaajan, joka kuulijoita suuremmasta ymmärryksestään käsin opettaa toisia. Ei huono lähtökohta, sillä juuri sitä varten tiedekunnassa on opiskeltu. Ainoastaan ylimielisyyttä on syytä karttaa.

Vapauskäsitys jaetaan yleensä negatiiviseen ja positiiviseen vapauteen. Edellinen tarkoittaa vapautta joistakin rajoitteista, jälkimmäinen taas viittaa vapauteen tai mahdollisuuteen ajatella, puhua tai tehdä jotakin. Valistuksen myötä henkisessä perinnössämme elää Ranskan suuressa vallankumouksessa kiteytynyt käsitys, että vapaus on vapautta sortavista yhteiskunnallisista rakenteista.

Negatiivinen ja positiivinen vapaus näkyvät myös uskonnonvapauslaissa. Aiemmin uskonnonvapaus määriteltiin negatiivisesti: se mahdollisti vapauden uskonnosta. Yhteiskunnassa, jossa ihmiset lähtökohtaisesti kuuluivat uskonnolliseen yhteisöön, eroaminen piti erikseen sallia. Nyt yhteiskunta ymmärretään laissa lähtökohtaisesti uskonnottomaksi, joten erikseen pitää antaa positiivinen vapaus uskontoon.

Yhteiskunnallinen kello on kääntymässä asentoon, jossa uskonnolle asetetaan aiempaa suurempia rajoituksia. Tässä mielessä kirkko ja uskonto voisivat yhä enemmän siirtyä leiriin, joka vaatii vapauttamistaan. Käytännössä sortovalan uhrina esiintyminen tuntuisi liioittelulta – jo vanhan mielikuvankin vuoksi. Jos saarnassa haluaa vedota paikallisiin vaikuttajiin (joita kirkossa lienee itsenäisyyspäivänä tavallista enemmän), lienee paikallaan tarttua rajattuun ja todennettavissa olevaan rajoitukseen kirkon toiminnassa.

Saarna ei voi olla ytimeltään kirkon yhteiskunnallisesta asemasta puhumista. Evankeliumi esittää vertaansa vailla olevan rajoitteen, joka koskee erotuksesta kaikkia: synti. Kreikan syntiä tarkoittava sana *hamartia* tarkoittaa lähtökohtaisesti virhettä – tapahtuipa se ammuttaessa nuolta tauluun, moraalisisessa tai missä tahansa muussa mielessä. Hamartian syynä voi olla esimerkiksi taitamattomuus, heikkous, paheellisuus tai tietämättömyys. Uuden testamentin syntikäsitys liittyy lähinnä moraaliseen ulottuvuuteen, ja sen syinä ovat paheellisuus tai joskus myös tietämättömyys. Paikoin synti näyttäytyy demonisena mahtina, josta vain Jeesus pystyy vapauttamaan.

Tekstin kuva synnistä orjuutena muistuttaa stoalaisfilosofi Epiktetoksen sanoja. Hänelle synti on tietämättömyyden seuraus: ihminen tekee väärin, koska luulee sen olevan hyvää. Vapautuminen tapahtuu, kun ihminen oppii totuuden. Johanneksen evankeliumissa totuus kuitenkin tarkoittaa ensi sijassa Jeesusta, joka on ”tie, *totuus* ja elämä”. Synti voi tällöin tarkoittaa mahtia, jonka vallasta vapaudutaan Jeesuksen valtaapiirissä, tai sitten Jeesus ymmärretään vapauttavan tiedon tuojana.

Ehkä saarnassa ei ole syytä sitoutua vain yhteen syntinäkemykseen. Hedelmällisempää on nähdäkseni ajatella, että synti on monella tavalla vaanimassa. Kaikki vapautena tarjottu ei aina ole vapautta. Johanneksen evankeliumin kriittinen suhde maailmaan voi antaa etäisyyttä kaikkeen siihen, mikä tässä maailmassa uhkaa orjuuttaa meitä. ■

9.12.

KUNINKAASI TULEE KUNNIASSA

2. ADVENTTISUNNUNTAI

Liturginen väri: violetti tai sininen

Lk. 21:25–33 (34–36)

Virret: 11, 13: 2 (kynttilän sytytys, voidaan laulaa myös saarnavirren paikalla), - (paaston aika), 5: 1, 3, 6, 8, 9, 6: 6

Muuta musiikkia: J. Berthier: Valvomaan ja rukoilemaan. ML nro 50, Trad. Tansania: Nilifurahi (Ps. 122:1). YS s. 38, P. Laaksonen: Kaikki odotus ja kaipaustähtyy. UML nro 77

Eläkäämme kuin viimeistä päivää

KATI KEMPPAINEN

Maailman sivu on ollut hengellisiä yhteisöjä, joiden sanoma on ohentunut yhdeksi asiaksi: Jeesuksen toisen tulemisen odottamiseen. Samoin maailman sivu on ollut yhteisöjä, jotka ovat suvereenisti vaienneet kuoliaaksi saman skenaarion. Jeesuksen paluu ja maailmanloppu korostuvat arvatenkin silloin, kun ollaan jollakin tapaa ahtaalla tai vainottuja. Pitäisikö tästä vetää se johtopäätös, että paruuksia unohtuu silloin, kun yhteisö saa elää rauhassa ja pahemmin häiriintymättä? Jeesuksen tuloa on myös käytetty manipulaation välineenä – monikin tunnettu saarnamies on korskeudessaan ollut tietävinään hänen paluunsa hetken ja ajanut itsensä amatilliseen umpikujaan sen myötä.

Se ainakin voidaan sanoa, että aivan varmasti Jeesus saapuu takaisin. Kun hän saapui ensimmäisen kerran, Jumalan valtakunta tuli luoksemme. Kun hän tulee toisen kerran, se tietää tämän maailman ajan loppua, eikä se jää keltäkään huomaamatta. Saarnanvalmistajan haaste tälle sunnuntaille on herätellä ihmiset muistamaan, että näin todellakin tulee tapahtumaan, ja sitä voimme odotella terveessä ja raittiissa hengessä. Jeesuksen toista tulemistä mie-tiskellessä voimme antautua pohtimaan, mistä tilasta hän meidät löytää palatessaan.

Uuden testamentin viesti on, että Jeesus tahtoo olla meil-le tärkeä. Hän haluaa olla lähellämme ja hän tahtoo mei-dän tuntevan tämän läsnäolon elämässämme. Hän tahtoo

meidän luottavan itseensä täysin ja rakastavan itseään pa-kottomasti. Hän antoi kaikkensa meidän ja koko maail-man puolesta – mutta hän on Kuningas, eikä ole meidän manipuloitavissamme omia uskonnollisia tarkoituksperiäm-me varten. Olisi virhe luulla, että voimme ottaa hänet käyt-töömme aina kun se meille sopii. Kristityt ovat aina keksi-neet metodeja, jolla Jeesusta voisi kontrolloida. Rukoile näin, mainitse hänen nimensä tähän tapaan, noudata tätä käytäntöä, lue ja tulkitse Raamattua näin – ja Jeesuksella ei ole muuta keinoa kuin näyttäytyä sinulle. Tämä kaikki on varsin inhimillistä, mutta yhtäkaikki harhaanjohtavaa. Luonnollisesti kristillisillä yhteisöillä on omat opetuksensa ja vakiintuneet käytäntönsä, mutta ne ovat tienviittoja mat-kallemme, eivät uskon päämäärä.

Jeesus saapuu luoksemme. Mitä tämä tarkoittaa käytän-nössä? Hän pyytää, että etsisimme hänen kasvojaan hiljai-suudessa ja rukouksessa ja osoittaisimme kaipaavamme hän-en läsnäoloaan. Yhtäkaikki hän voi murtautua luoksem-me epätoivon, kiireen, ärtymyksen, kiukun ja tekemättö-mien töiden kaaoksen läpi – yhtäkkiä hän vain on siinä, ei-vätkä minun omat esteeni ole este hänelle.

Jeesuksen paluu ei ole vain yksilötason uskonelämän asia. Jeesuksen sanat on osoitettu yhteisölle, hän puhuttelee ope-tuslapsiaan joukkona. Kun tilanne on kiperä, meillä on yh-teinen uskomme ja yhteisömme tukena. Pahoina aikoina tehtävämme on rohkaista ja tukea toisiamme. Usko, toivo ja rakkaus tulevat Jumalalta, ja ne on tarkoitettu yhteiseen käyttöön ja toistemme rohkaisuun. Tässä aukeaa meille melkoinen näköala: kun laitamme uskon, toivon ja rakkau-den lahjat käyttöön, syntyy muutos. Jokapäiväinen elä-mämme, ihmissuhteemme, työmme, arkemme ja juhlam-me näyttäytyy aivan uudessa valossa, vaikka ulkonaisesti mitään muutosta ei olisikaan havaittavissa, tai asiat meni-sivätkin vain entistä huonompaan suuntaan. Tälle toinen toisemme rohkaisulle on olemassa toinenkin nimitys, val-veillaolo. Kun saan osasen toisen ihmisen uskosta, toivosta ja rakkaudesta, se todella auttaa minua eteenpäin, enkä ole niin riippuvainen oman uskoni laadusta tai määrästä. Kris-tittyinä olemme ennen kaikkea yhteisö, emme ryhmä soo-loilijoita. Siksi meidän on vaikeina aikoina nähtävä oman olemisemme ja piirimme ulkopuolelle ja pidettävä huoli, ettei yksikään jää ulkopuolelle, osattomaksi tai rikotuksi. Rohkaiskaamme siis toinen toistamme ja eläkäämme kuin viimeistä päivää! Siihen päivän tekstikin meitä kehottaa. ■

16.12.

TEHKÄÄ TIE KUNINKAALLE

3. ADVENTTISUNNUNTAI

Liturginen väri: violetti tai sininen

Mt. 11:2–10

Virret: 7, 13: 3 (kynttilän sytytys, voidaan laulaa saarnavirren paikalla), - (paaston aika), 12, 259, 751: 1, 5
Muuta musiikkia: P. Halonen: Lasten adventtilaulu. LV nro 5, Israelilainen: Kuningasten kuninkaalle. LV nro 7, T. Kuusisto: Adventtikantaatti. Edition Fazer tai Sibelius-Akatemian kirjasto (Kuopio), J. Löytty: Taivaalta tähti kirkas hohtaa. AV s. 66

Enemmän kuin profeetta

ARI OINAS

Toivoni on, että Jeesus Kristus itse olisi valmistamassa myös meidän sydäntämme oikealla tavalla joulua viettämään. Jeesuksen persoonassa oli ja on jotakin hyvin kiehtovaa. Näin, vaikka Jeesusta kuvataan Jesajan kirjassa mieheksi, jonka ulkoinen olemus oli vailla vartta ja kauneutta, jota olisimme ihailleen katselleet, tai hahmoa, johon olisimme mieltyneet. Hyljeksitty hän oli, ihmisten torjuma, kipujen mies, sairauden tuttava, josta kaikki käänsivät katseensa pois (Jes. 53:2–3). Hänessä oli kuitenkin jotain sellaista, jonka myötä hänen ulkoinen olemuksensa jäi toiseksi. Sanoma saattoi kaikesta huolimatta nousta esiin. Jeesus ei kyennyt vakuuttamaan ketään ulkoisella olemuksellaan. Vain sanat ja teot yhdessä saattoivat johtaa siihen, että ihmiset luopuivat ennakkoluuloistaan häntä kohtaan.

Johannes Kastaja oli toisenlainen. Hän oli myös ulkoiselta olemukseltaan vakuuttava. Päättää pitempi Jeesusta. Jos Johannes olisi tahtonut, hän olisi voinut ottaa Messiaan viitan ylleen ja elää leveästi ihmisten suosion paisteessa mukauttamalla tekonsa, opetuksensa ja pukeutumisensa ihmisten korvasyyhyä parantamaan. Niin hän ei kuitenkaan tehnyt. Johanneksen elämän vaikein vaihe liittyi hetkeen, jona Jeesus aloitti julkisen toimintansa. Suuren opetuslapsijoukon kerännyt Johannes alkoi silloin lähettää omia opetuslapsiaan Jeesuksen hoiviin.

Päivän teksti on erikoinen tässä osassa kirkkovuotta, sillä Johannes Kastaja ei liity millään tavalla joulun. Hänen todistuksensa Jumalan Karitsasta, joka ottaa pois maailman

synnin ei koskenut joulun lasta vaan sitä, miksi tuo lapsi oli osoittautuva, kun naulat oli viimein isketty hänen ranteista ja nilkoista läpi ja veri oli värjännyt ristinpuun juuren punaiseksi.

Johannes osoitti harvinaisen rohkeaa itsestä luopumista. Hän tiesi, että suostumalla luopumaan omasta seuraajajoukostaan hän jäisi lopulta yksin ja turvattomaksi. Niin myös kävi. Seuraajien huvettua sotilaat tulivat ja pidättivät hänet. Hän luopui tietoisesti omasta ihailijapiiristään Kristuksen tähden seurauksista piittaamatta. Kuinka moni on valmis siihen? Johannes Kastajaa voi pitää jo tästä syystä ensimmäisenä kristittyinä marttyyrina Tapanin lailla (Ap. 6:8–7:60).

Jeesus sanookin Johannes Kastajasta, että ”yksikään naisesta syntynyt ei ole ollut Johannes Kastajaa suurempi” (Mt. 11:11). Hänen varjoonsa jäävät kaikki muut profeetat, niin Mooses kuin kuningas Daavid. Jeesus käyttää hänestä päivän evankeliumissa kreikan kielen sanaa angelos, joka tarkoittaa Jumalan sanansaattajaa. Yleensä tuo nimitys on varattu vain enkeleille. Johannes Kastaja rinnastuu siten enkeli Gabrieliin, joka kertoi ennalta sekä Johannes Kastajan että Jeesuksen syntymästä (Lk. 1:1–37). Kun Jeesuksen julkisen toiminnan aika lähestyi, Isä Jumala lähetti Johannes Kastajan valmistamaan enkelin lailla tietä Pojalleen, joka jo oli maailmassa!

Kun Johanneksen opetuslapset jättivät yksi toisensa jälkeen hänet seurataksaan Jeesusta, eivät he tienneet, mihin olivat lähdössä. Lähtivät vain. Johanneksen todistus riitti heille. Riittääkö se meille? Onko meistä valmistamaan Herralle tietä? Onko meistä rakentamaan joulua ympärillämme elävien ihmisten sydämiin muistaen sen, miksi joulun lapsi osoittautui? Siihen tarvitsemme myös herkkyyttä nähdä apua tarvitsevat lähimmäiset. Tarvitaan myös nöyryyttä tunnustaa joulun sankari Johannes Kastajan lailla lihaksi tulleen Jumalan Pojaksi. Katsokaa: Ylösnoussut Jumalan Karitsa, joka on jo ottanut pois maailman synnin! ■

”Onko meistä rakentamaan
joulua ympärillämme elävien
ihmisten sydämiin muistaen
sen, miksi joulun lapsi
osoittautui?”

23.12.

HERRAN SYNTYMÄ ON LÄHELLÄ

4. ADVENTTISUNNUNTAI

Liturginen väri: violetti tai sininen

Mt. 1:18–24

Virret: 10: 1, 5, 13: 4 (kynttilän sytytys, voidaan laulaa myös saarnavirren paikalla), - (paaston aika), 53, 256, -, 3: 2, 5, 6

Muuta musiikkia: J. Haapasalo: Syntykö Jumala yhä. Tie vie, pyhä kantaa. Viisi laulua Irja Askolan runoihin. SS, M. Turunen: Me käymme joulun viettohon. KMOJ nro 33, T. Holmen: Maranata. UML nro 14, J. Sibelius: En etsi valtaa, loistoa. KMOJ nro 18, I. Hanrikainen: Odotan jouluvierasta. KMOJ nro 41

Onko pakko jos ei taho?

SATU SAARINEN

Joulun odotus on tai ainakin sen pitäisi olla pääasiassa iloista ja levollista. Valmistautumisen kuuluisi olla yhtä tärkeää ja iloa tuottavaa kuin itse juhlan viettäminen. Tässä on pyhiinvaelluksen keskeinen ajatus; matkan jokainen askel on tärkeä, perillepääsystä ei voi nauttia ilman otettuja askeleita, raskaitakaan.

Joulun alusen loppukiireet ovat toivottavasti jo takana-päin neljäntenä adventtina. Ollaan vain pienen askeleen päässä jouluaatosta. Jos on ostoshysteriaan taipumusta, viimeistään edeltävällä viikolla (aina aattoamuun asti!) voi olla suuri helpotus antaa sille periksi. Huomaa hankkivan-sa yhtä sun toista, joka vois vielä olla kivaa kuudessa, kodin koristeena, joulupöydässä.

Yhtä aikaa miettii kuumeisesti, olisiko sitten se ensi joulu erilainen, ei mitään pakko-kinkkua, lahjapaketteja ja kuusta. Jotain ihan muuta! Thaimaa? Kanaria? Tunturi-joulu?! Ainakin lahjavuohi Afrikkaan!

Tunturiin tai Thaimaahan pakenemisen sijaan moni valitsee yksinkertaisemman ja halvemman vaihtoehdon; kertakaikkisen pysähtymisen sen tosiasian ääreen, että jo itse odotuksessa voi viivähtää ja tätä kautta rauhan laskeuttaa sieluun jo adventtina. Tätä valintaa tosin ei voi tehdä ilman, että on elänyt jonkin sortin joulu-burnoutin tai kokenut olosuhteiden pakosta tai armosta ihmeen: joulu tulee joka tapauksessa, varustelinpa tai en. Ei ole pakko puunata, siivota, hankkia ja hökälehtiä.

Mikä auttaisi tämän oivalluksen saavuttamisessa? Huonoa ei tehnyt kotiseurakunnassani viime vuonna järjestetyt adventin ajan aamu-meditaatiot. Kirkon pienessä kappelissa oli joka (arki)aamu vartin mittainen hetki, jolloin työmatkalaisen oli lupa pysähtyä matkalla joululuun. Tuota mietiskelyhetkeä ei määritetty juuri mitenkään, yhteisistä suuntaviivoista sovittiin toki.

Musiikki, taide, satu, laulu, liike tai hiljaisuus olivat elementtejä, joita noissa hetkissä koettiin. Tärkeintä ei ollut muoto, vaan yhteinen pysähtyminen matkalla joululuun.

Idea lähti yhden työntekijän toiveesta saada pysähtyä vuoden kiireisimpänä aikana. Aamuiset hetket olivat avoimia kaikille, ja niiden ohjaamisesta ottivat vastuuta niin työntekijät kuin vapaaehtoiset vastuunkantajatkin.

Pieni pysähtyminen jonkin suuren edessä on aina tarpeen. Ei ole viisautta antaa palaa, mennä etulohkolla, päästää mopo keulimaan. On hyvä kuunnella muitakin ääniä kuin sitä, mikä omasta sisimmästä ensimmäisenä ja lujimmin huutaa.

Mitäpä meditoi Joosef elämänsä suuren kriisin keskellä? Hänen piti pysähtyä miettimään, miten toimia sosiaalisestikin kiusallisessa tilanteessa: kihlattu on paljastunut raskaana olevaksi ennen heidän avioitumistaan.

Kunniallinen kun oli, Joosef ei halunnut loukata Mariaa vaan valmistautui kauniisti ja kohteliaasti toimimaan tilanteen vaatimalla tavalla. Mutta yhtä kaikki, hän aikoi hyljätä raskaana olevan Marian. Ja kuka voi Joosefia syyttää? Tilanne oli kiusallinen ja hankala.

Onneksi Joosef ymmärsi ilmeisen ikiaikaisen neuvon viisauden; yön yli nukkumisen jälkeen tilanne saattaa näyttää erilaiselta kuin ennen unen tuomaa virkistystä ja lepoa. Unessa saamme myös viestejä: paitsi oma alitajuntamme tekee öisin töitä, myös Jumala valmistaa meidän mieltä ja sydäntä seuraavaan päivään, tulevaan viikkoon ja kuukausiin.

Joosef kuunteli Jumalan ääntä. Hänen ei ollut pakko, mutta hän tahtoi.

Voisimmeko neljännen adventtisunnuntain saarnassa olla tuomassa valoa niihin joulunodotuksiin, joita varjostaa jonkinlainen ”tää menee varmaan pieleen” tunnelma? Tuomassa lempeää armonsanaa niihin koteihin, joissa joulun ilo uhkaa mennä suorittamisen puolelle, samoin kuin niihin koteihin, joissa joulu tänä vuona ”jää väliin” jostain syystä.

Yksi hyvä tapa viestiä rauhaa ja odotuksen lepoa on saarnassa pohtia ihmisten kanssa levon ja pysähtymisen mahdollisuutta. Niissä hetkissä arjen kiireen keskellä voi herkistyä kuulemaan Jumalan äänen niiden äänten sijasta, jotka vaativat ja ahdistavat meitä kiireisessä arjessamme. Vaativin ääni voi joskus olla oma suorituskeskeinen minäme. ■

KIRJOITTAJAT

KATI ELORANTA
Seurakuntapastori,
Tampereen Kalevan seurakunta

NIKO HUTTUNEN
Uuden testamentin eksegetiikan
dosentti, Helsingin yliopisto

KATI KEMPPAINEN
TT, Kasvatussihteeri,
Suomen Lähetyseura

VIRRET JA MUSIIKKI

NINA TILLI
A-kanttori, Meilahden seurakunta

ARI OINAS
Halikon aluekappalainen,
Salon seurakunta

SATU SAARINEN
FT, Kappalainen,
Karjasillan seurakunta

LAULUJEN LÄHTEITÄ:

AD= Antonin Dvorak: Biblical Songs, op.99.
AV= Jaakko Löytty: Arkivirsiä. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2002.
BJ= Bengt Johansson: Pohjoinen veljeys. Sulasol 932.
E= Felix Mendelssohn: Elias-Oratorio, Op. 70. Edition Breitkopf nro 8649.
EJR= Einojuhani Rautavaara. Yksinlauluja 1. Fennica Gehrman Oy, Helsinki 2001.
EP= Esa Pyöriä, Savonlinna-Säämingin kanttori, esa.pyoria@evl.fi tai 050 567 2005 tai 044 776 8040.
ET= Edition Tilli, johann.tilli@kolumbus.fi tai 0400 459 357 .
EX= Excelcior I, 32 hengellistä yksinlaulua pianon tai urkujen (harmonin) säestyksellä. Oy. R. E. Weterlund Ab., Helsinki.
HH= Hartaisiin hetkiin. Bells 2007.
HL= J. S. Bach – 32 hengellistä laulua. WSOY 1984.
IT= Jari Kekäle – Tommi Kalenius: Ihmeellisesti tehty. Perussanoma Oy, 2008.
KL= Kirkkolauluja. Fazer 1954.
KMOJ= Koska meillä on joulukuu, kauneimmat joululaulut. Edition Fazer, Helsinki 1971.
JL= Hoosianna! Huudetaan. Op 123/1. Sulasol 1648.
JO= Jukka Ollila. Teosto -vapaa julkaisu, omakustanne. Laita viesti Nina Tillille.
LH= Lasse Heikkilän nuottikirja 2. Suomalainen messu. Päivä Osakeyhtiö 1999.

LJE= Laulut jäävät elämään. Mustarastaan laulut ja muut. Suomen Lähetyseura ja Kari Haapala 2001. Otavan Kirjapaino Oy Keuruu 2001.
LV= Lastn virsi. Lasten Keskus. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2001.
MaL= Matkalauluja. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2001.
ML= Messulauluja. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 1997.
MR= Max Reger: Geistliche Lieder Op. 137. Edition Peters 9957.
OM= Oskar Merikanto, kootut yksinlaulut – vol. II. Bells, Kuopio 2009.
OP= Petter Ohls, puh. 040 822 4682 tai jalajalla@gmail.com
SKE= Sigfrid Karg-Elert: Selig sind, die da Leid tragen. Tröstungen, Religiöse Stimmungsbilder, Op. 47.
SS= Juhani Haapasalo: Viisi laulua Irja Askolan sanoihin. Sulasol, Helsinki, 2011.
UML= Uusia messulauluja. Kirjapaja, Gummerus Kirjapaino Oy, 2007.
YH= Ylistäkää Herraa – Kotimaisia hartaita lauluja. WSOY 1994.
YS= Yhdestä suusta. Lauluterveisiä maailmalta. Karisto Oy, Hämeenlinna 1998.

Jos on vaikeuksia löytää jokin laulu, ota yhteyttä Nina Tilli (09) 2340 4730 tai nina.tilli@evl.fi.

PAPPSLIITTO PRÄSTFÖRBUNDET

**SUOMEN KIRKON PAPPSLIITTO
FINLANDS KYRKAS PRÄSTFÖRBUND R.Y.**

www.pappisliitto.fi, pappisliitto@akiliitot.fi
Perustettu 14.1.1918

Puheenjohtaja, Pappisliitto

Eija Nivala
Alavieskan seurakunnan
kirkkoherra, TM
Puh. (08) 4309 602
GSM 050 5762 110
eija.nivala@evl.fi

**SUOMEN KANTTORI-URKURIILITTO
FINLANDS KANTOR-ORGANISTFÖRBUND R.Y.**

www.skul.fi
kanttori-urkuriitto@akiliitot.fi
Perustettu 15.6.1907

Puheenjohtaja, Kanttori-urkuriitto

Mikael Helenelund
Kantor i Borgå svenska domkyrko-
församling, FM
Puh. 040 584 9952
mikael.helenelund@evl.fi

**AKAVAN KIRKOLLISET AMMATTILIITOT —
KYRKLIGA FACKFÖRBUND INOM AKAVA AKI R.Y.**

Perustettu 25.1.2001

Puheenjohtaja, AKI

Jukka Huttunen
Espoon seurakuntayhtymän
yhteisen seurakuntatöiden päällikkö,
TM
Puh. (09) 8050 2330
GSM 040 544 1695
jukka.huttunen@evl.fi

AKIN TOIMISTO

Akavatalo, Rautatienkatu 6,
00520 Helsinki
Avoimma arkisin klo 9-15
Puh. (09) 4270 1503, faksi (09) 148 5875
toimisto@akiliitot.fi
Edunvalvontaan ja työsuhteeseen liittyvät
kysymykset osoitteeseen edunvalvonta@akiliitot.fi

**LAKIMIESPALVELUT AKIN JÄSENILLE
Puhelinpalvelu työhön ja virkaan liittyvissä
lakiasioissa:**

ma-pe klo 9–15 lakimies Heidi Elvilä ja
varatuomari Anna-Maria Numminen
Puh. 050 463 8699, lakimies@akiliitot.fi

Puhelinpalvelu yksityiselämän oikeusasioissa:

arkisin klo 10–16 Asianajotoimisto Bützow
Puh. (09) 431 531
Mainitse minkä liiton jäsen olet.

**ERITYISKOULUTETTujen
TYÖTTÖMYSSKASSA**

Asemamiehenkatu 2 C,
00520 Helsinki
Puh. (09) 7206 4343 ma-to klo 12–15
Faksi (09) 272 1212
erityiskoulutettujen.tk@erko.fi
www.erko.fi

Toiminnanjohtaja

Esko Jossas, TT
Puh. (09) 4270 1507
GSM 050 511 6683
esko.jossas@akiliitot.fi

Opiskelija-asiamiehet

Annukka Ruusula, kanttori, MuM
Puh. (09) 4270 1502
GSM 050 518 4038
annukka.ruusula@akiliitot.fi
Kanttori-urkuriiton opiskelijatoiminta,
neuvonta opiskelijoiden
harjoittelu- ja työllistymiskysymyksissä

Toimistosihteerit

Tuija Kukkonen, yo-merkonomi
Puh. (09) 4270 1503
tuija.kukkonen@akiliitot.fi
Jäsenyysasiat, aloasastot,
luottamusmiesskurssit

Apulaistoiminnanjohtajat

Annamari Jokinen, VTM
Puh. (09) 4270 1505
GSM 040 865 6630
annamari.jokinen@akiliitot.fi

Vesa Engström, teol.yo
Puh. (09) 4270 1501
GSM 050 597 5231
vesa.engstrom@akiliitot.fi
Pappisliiton opiskelijatyö, neuvonta
opiskelijoiden harjoittelu-, mentorointi-
ja työllistymiskysymyksissä

Heli Meinola
Puh. (09) 4270 1515
heli.meinola@akiliitot.fi
Cruxin toimitussihteeri, jäsenyys-
asiat, opintomatkat

Merja Laaksamo, pastori, TM
Puh. (09) 4270 1506
GSM 050 542 3664
merja.laaksamo@akiliitot.fi
Cruxin päätoimittaja, AKIn viestintä,
Pappisliiton hallinto, opintomatkat,
pappien ammatilliset asiat,
palvelussuhdeneuvonta

Johdon assistentti

Tuula Anttonen, HSO-sihteerit
Puh. (09) 4270 1513
tuula.anttonen@akiliitot.fi
AKI-hallinnon ja johdon assistentti,
Pappisliiton hallintoelinten
pöytäkirjanpitäjä, matka- ja
kokousjärjestelyt, Internet-kotisivut

Anne Taanila
Puh. (09) 4270 1517
anne.taanila@akiliitot.fi
Kirjanpito ja maksuliikenne

Anna palautetta
lehdessä ja voita
iPhone!

Arvottava palkinto
on n. 850 euron
arvoinen Applen
iPhone.

Samalla voit antaa aihe-ehdotuksia ja
vaikuttaa lehden sisältöön. Vastaa heti
lyhyeen kyselyyn osoitteessa
www.mcipress.fi/lukijakyselyt

Vastaaminen on helppoa.

1. Kirjautu osoitteeseen www.mcipress.fi/crux
2. Merkitse numerosarja 0248
3. Tämän jälkeen pääset lukijakyselyyn
klikkaamalla Lähetä-painiketta.

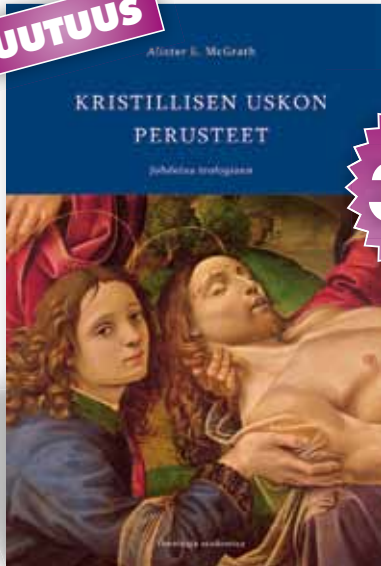
Ja sitten vain onnea arvontaan!

Lukijakyselyyn voi vastata kahden viikon sisällä lehden ilmestymisestä. Kyselyyn
voivat osallistua kaikki MCI Press Oy:n tuottamien lehtien lukijat. Voit osallistua
kyselyyn jokaisen ilmestyvän numeron yhteydessä, mutta vain yhdellä vastauksella
lehdessä kohden. Kysely ja arvonta koskevat lehtiä, jotka ilmestyvät syys-
kaudella 2012. Palkinnon arvontaan osallistuvat kaikki vastanneet. Palkinto arvo-
taan 2.1.2013. Voittajalle ilmoitetaan sähköpostitse tai kirjeitse. Kevään lukijapal-
kinnon MacBook Airin voitti Polemiikki-lehden lukija Martti Wallasvaara Turusta.

Laajan valikoiman ja hyvän palvelun kristillinen kirjakauppa, josta löydät kaikkien kustantajien kristilliset kirjat. Tervetuloa ostoksille myymälään ja verkkokauppaan!

UUTUUS

39⁹⁰

Alister E. McGrath

Kristillisen uskon perusteet

Johdatus teologiaan

Tekijän kokonaan uudistama ja päivittävä klassikko kokoaa kattavasti yksiin kansiin kristillisen uskon ja teologian peruskysymykset. Modernissa teologisessa kirjallisuudessa vertaansa vailla oleva teos johdattaa tutustumaan kristillisen opin vaiheikkaaseen historiaan ja auttaa näkemään, mistä nykyinen teologinen keskustelu ammentaa. 695s

39,90 (46,90) KIRJAPAJA

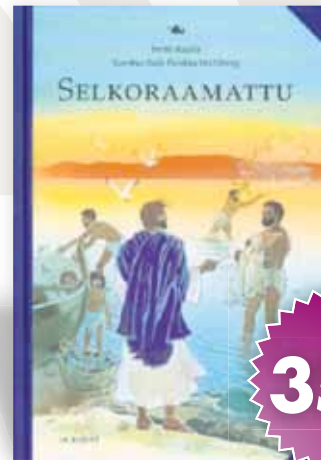

Taizé – Lauluja

Kokoelma sisältää 130 Taizé-liikkeen parissa syntynyttä, hiljentymään kutsuvaa laulua. Sanojen lisäksi kirjassa on kaikkien kappaleiden neliääninen kuorosovitus.

KIRJAPAJA

15⁹⁰

35⁰⁰

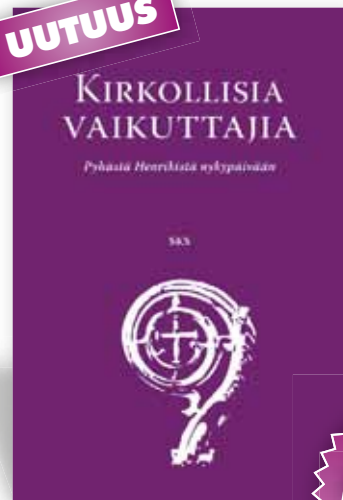
Rajala Pertti, Parikka Wahlberg Salli (kuv.)

Selkoraamattu

Raamatunkertomuksia selkokielellä sisältävä kirja sopii lapsista aikuisiin kaikille, jotka haluavat tutustua Raamatun sisältöön helppolukuisesti.

LASTEN KESKUS

UUTUUS

55²⁰

Hannu Mustakallio (toim.)

Kirkollisia vaikuttajia

Pyhästä Henrikistä nykypäivään

Teos avaa elämäkertojen kautta näköalan suomalaiseen kristilliseen uskonelämään ja sen kehitykseen tuhannen vuoden ajalta. 140 elämäkerta-artikkelissa esitellään laajasti uskonnollisia vaikuttajia: luterilaisten pappien ja kirkon johtohahmojen lisäksi mukana on ruohonjuuritaso hengellisiä vaikuttajia esimerkiksi herätysliikkeistä sekä muiden kirkkokuntien ja vapaiden suuntausten edustajia. Henkilövalinnoissa näkyy myös naisten kasvava rooli kirkon piirissä. 646 s.

55,20 (65,00)

SUOMALAISEN KIRJALLISUUDEN SEURA

* . MK8 1 *

LIITY LIITON OPISKELIJAJÄSENEKSI, JÄSENYYS ON MAKSUTON!

Kirkkomusiikin tai teologian opiskelija liity Suomen Kanttori-urkuriliiton tai Pappisliiton opiskelijajäseneksi täyttämällä tietosi oheiseen lomakkeeseen. Postita lomake maksutta osoitteella Akavan kirkolliset ammattiliitot, Tunnus 5014883, 00003 Vastauslähetys (liitto maksaa postimaksun).

Voit täyttää liittymislomakkeen myös netissä osoitteessa www.akiliitot.fi/lomakkeet tai lähettää samat tiedot sähköpostilla os. toimisto@akiliitot.fi.

☐ Liityn Kanttori-urkuriliiton opiskelijajäseneksi

☐ Liityn Pappisliiton opiskelijajäseneksi

Etunimet ja sukunimi

Henkilötunnus

Lähiosoite, postinumero ja postitoimipaikka

Puhelin

Sähköposti

Yliopisto/Oppilaitos

Opintojen aloitusvuosi

☐ Liityn työttömyyskassaan. Liiton opiskelijajäsenenä voit liittyä työttömyyskassaan erillistä korvausta vastaan, mikäli olet opiskelun ohessa tai lomilla työssä vähintään 18 tuntia viikossa.

Päiväys

Allekirjoitus

